

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

HALLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Hallands läns gränser och *areal*, hvilken i andra afdelningen af Statistiska Centralbyråns underdåniga berättelse om befolkningsförhållandena i riket år 1900 uppgifves vid nämnda års slut hafva utgjort 4,921.26 kv.-km., däraf 4,771.34 kv.-km. land och 149.92 kv.-km. vatten, hafva under de fem år, hvilka denna berättelse omfattar, icke undergått någon förändring.

I *judiciellt* afseende är länets landsbygd delad i tre domsagor. Genom nådigt bref den 7 mars 1902 har Eders Kungl. Maj:t förordnat, att Årstads, Faurås och Himle härads domsaga skall utgöra två tingslag, det ena bestående af Himle härad med tingsställe i Varberg och det andra omfattande Årstads och Faurås härad med tingsställe i Falkenberg. Om tiden, då den sålunda bestämda regleringen skulle träda i verket, var vid periodens utgång nådigt beslut ännu ej fattadt.

Länets fem städer stå fortfarande under egen jurisdiktion.

Uti länets *administrativa* indelning har under femårsperioden ingen förändring ägt rum, hvadan länet fortfarande är deladt i 4 fögderier och 11 kronolänsmansdistrikt.

I *ecklesiastikt* hänseende tillhör länet Göteborgs stift samt är fördeladt i 5 kontrakt och 46 pastorat.

Vid utgången af perioden 1896—1900 var länet deladt i två *inskrifningsområden*, af hvilka det ena, benämndt Hallands bataljons inskrifningsområde, omfattade Laholms fögderi, Halmstads fögderis södra och mellersta distrikt, städerna Halmstad och Laholm samt Halmstads sjömanshus, och det andra, benämndt Älfsborgs regementes 1:a inskrifningsområde, omfattade den öfriga delen af länet samt Falkenbergs och Varbergs sjömanshus. Häri hafva på grund af värnpliktslagen den 14 juni 1901 och kungl. förordningen den 12 augusti samma år skett de ändringar från och med den 1 januari 1902, att sjömanshusen i städerna Halmstad, Falkenberg och Varberg tillhöra Göteborgs sjörullföringsområde och att länet i sin helhet ingår såsom del af ett inskrifningsområde, benämndt Hallands inskrifningsområde, hvilket jämväl omfattar staden Ängelholm jämte Bjäre härad samt delar af Norra och Södra Asbo härad i Kristianstads län äfvensom en del af Luggude härad i Malmöhus län.

Beträffande *provinsialläkaredistriktens* indelning har ingen förändring under perioden ägt rum, hvadan länets landsbygd fortfarande är indelad i 3 ordinarie provinsialläkaredistrikt, nämligen Halmstads, Falkenbergs och Kungsbacka distrikt.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-36.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
Tab. A. Medeltal af temperaturen i Halmstad klockan 8 f. m. åren 1901-1905, i grader Celsius.....	2.
Tab. B. Medeltal af nederbörden uti Halmstad åren 1901-1905, i millimeter.....	3.
2. Invånare.....	6.
Tab. C. Lagsökningsmål anhängiggjorda hos öfverexekutorerna i Hallands län under åren 1901-1905.....	8.
3. Näringar.....	10.
Tab. D. Skörd af olika växtslag i Hallands län åren 1901-1905.....	12.
Tab. E. Af Hushållningssällskapet åren 1901-1905 utlämnade lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande.....	20.
4. Kommunikationer och varuutbyten.....	21.
Tab. F. Hamnkassornas i nedannämnda städer inkomster och utgifter under perioden 1901-1905.....	23.
Tab. G. Uppbörden af tullmedel samt fyr- och båkmedel under perioden 1901-1905 vid tullkamrarne i länet.....	23.
Tab. H. Firmaanmälningar samt anmälningar om upphörd rörelse i Hallands län åren 1901-1905.....	24.
Tab. I. Antalet utöfvade rättigheter till minuthandel med och utskänkning af brännvin i Hallands län åren 1901-1905.....	24.
Tab. K. Brännvinsförsäljningsafgifterna inom Hallands län under försäljningsåren 1900-01 till och med 1904-05.....	24.
5. Kameralförhållanden.....	25.
Tab. L. Kommuner i Hallands län, som åren 1901-1905 erhållit tillstånd att upptaga lån, samt lånens belopp och ändamål....	28.
6. Politi.....	29.
Tab. M. Hallands läns landstings inkomster och utgifter under åren 1901-1905, enligt landstingsräkenskaperna för nämnda år....	30-31.
Tab. N. Medel, innestående å depositions-, upp- och afskrifnings- samt sparkasseräkning åren 1901-1905.....	33.
Tab. O. Länslasarettens och sjukstugornas i Hallands län verksamhet åren 1901-1905.....	35.
Tabellbilagor	37-53.
Tab. 1. Folkmängden i Hallands län åren 1901-1905.....	37.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Hallands län åren 1901-1905.	38.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Hallands län år 1905.....	40.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Hallands län år 1905.....	41.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Hallands län år 1905.....	41.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande maktens undersåtar, i Hallands län år 1905.....	44.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, icke registrerade sjukkassor samt därmed jämförliga inrättningar i Hallands län, år 1905.....	44.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

HALLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Hallands läns gränser och *areal*, hvilken i andra afdelningen af Statistiska Centralbyråns underdåniga berättelse om befolkningsförhållandena i riket år 1900 uppgifves vid nämnda års slut hafva utgjort 4,921·26 kv.-km., däraf 4,771·34 kv.-km. land och 149·92 kv.-km. vatten, hafva under de fem år, hvilka denna berättelse omfattar, icke undergått någon förändring.

I *judiciellt* afseende är länets landsbygd delad i tre domsagor. Genom nådigt bref den 7 mars 1902 har Eders Kungl. Maj:t förordnat, att Årstads, Faurås och Himle härads domsaga skall utgöra två tingslag, det ena bestående af Himle härad med tingsställe i Varberg och det andra omfattande Årstads och Faurås härad med tingsställe i Falkenberg. Om tiden, då den sålunda bestämda regleringen skulle träda i verket, var vid periodens utgång nådigt beslut ännu ej fattadt.

Länets fem städer stå fortfarande under egen jurisdiktion.

Uti länets *administrativa* indelning har under femårsperioden ingen förändring ägt rum, hvadan länet fortfarande är deladt i 4 fögderier och 11 kronolänsmansdistrikt.

I *ecklesiastikt* hänseende tillhör länet Göteborgs stift samt är fördeladt i 5 kontrakt och 46 pastorat.

Vid utgången af perioden 1896—1900 var länet deladt i två *inskrifningsområden*, af hvilka det ena, benämndt Hallands bataljons inskrifningsområde, omfattade Laholms fögderi, Halmstads fögderis södra och mellersta distrikt, städerna Halmstad och Laholm samt Halmstads sjömanshus, och det andra, benämndt Älfsborgs regementes 1:a inskrifningsområde, omfattade den öfriga delen af länet samt Falkenbergs och Varbergs sjömanshus. Häri hafva på grund af värnpliktslagen den 14 juni 1901 och kungl. förordningen den 12 augusti samma år skett de ändringar från och med den 1 januari 1902, att sjömanshusen i städerna Halmstad, Falkenberg och Varberg tillhöra Göteborgs sjörullföringsområde och att länet i sin helhet ingår såsom del af ett inskrifningsområde, benämndt Hallands inskrifningsområde, hvilket jämväl omfattar staden Ängelholm jämte Bjäre härad samt delar af Norra och Södra Åsbo härad i Kristianstads län äfvensom en del af Luggude härad i Malmöhus län.

Beträffande *provinsialläkaredistriktens* indelning har ingen förändring under perioden ägt rum, hvadan länets landsbygd fortfarande är indelad i 3 ordinarie provinsialläkaredistrikt, nämligen Halmstads, Falkenbergs och Kungsbacka distrikt.

Sedan Eders Kungl. Maj:t den 12 augusti 1904 beviljat ett af Ullareds, Köinge, Okome, Gällareds, Fagerreds, Källsjö och Svarträ socknar bestående distrikt för åren 1905—1909 såsom bidrag till aflönande af en i Ullareds socken boende extra provinsialläkare årligt statsbidrag af 1,500 kronor, utgör extra provinsialläkarnes antal 3, nämligen en i Oskarström för de till Halmstads provinsialläkaredistrikt hörande Slättåkra och Enslöfs socknar, en i Båstad af Kristianstads län för Östra Karups och Skummeslöfs socknar af Hallands län jämte tre socknar af förstnämnda län samt en i Ullared.

Länet är fortfarande deladt i tvenne *lasarettsdistrikt*, nämligen det södra med lasarett i Halmstad och det norra med lasarett i Varberg. Sjukstugor finnas fortfarande i Laholm, Falkenberg och Kungsbacka.

Af de i femårsberättelsen för perioden 1896—1900 omförmälda 6 *veterinärdistrikt* har Fjärås sockens distrikt upphört, sedan innehafvaren af distriktsveterinärbefattningen därstädes, hvilken aflönades ensamt af numera aflidne stallmästaren J. F. Dickson, befordrats till annan befattning och stuteriet vid Tjolöholm, där nämnde veterinär hade sin station, upphört med sin verksamhet. De öfriga 5 i ofvanberörda berättelse omnämnda veterinärdistrikten finnas kvar och omfatta numera: ett Höks härad med station för veterinären i Laholm, ett Halmstads och Tönnersjö härad med station i Halmstad, ett Årstads härad samt Ljungby, Alfshögs, Vinbergs, Stafsinge, Morups, Sibbarps, Dagsås och Gunnarps socknar af Faurås härad med station i Falkenberg, ett Himle och Viske härad med station i Varberg och ett — efter upphörandet af Fjärås sockens här ofvan omförmälda distrikt — Fjäre härad i dess helhet med station i Kungsbacka. Samtliga dessa veterinärer aflönas af länets hushållningssällskap, men tjänsteårsberäkning, lika med den länsveterinärer åtnjuta, tillkommer endast dem i Laholm, Halmstad, Varberg och Kungsbacka.

Därjämte har på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 16 december 1904 bildats ett särskildt veterinärdistrikt med tjänstgöringsområde bestående af Ullareds, Okome, Köinge, Svarträ, Fagerreds, Gällareds och Källsjö socknar. Innehafvaren af distriktsveterinärbefattningen i detta distrikt åtnjuter tjänsteårsberäkning samt i aflöning af landstinget 500 kronor, af hushållningssällskapet 500 kr. och af distriktets kommuner tillsammans 400 kr., hvarjämte Ullareds kommun tillhandahåller honom fri bostad i närheten af Ullareds järnvägsstation.

Intet nytt *apotek* eller medikamentsförråd har under perioden tillkommit. Däremot har Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 31 december 1904 förordnat, att medikamentsförrådet i Oskarström skall från 1906 års ingång förändras till själfständigt apotek, och enligt nådigt bref den 26 april 1905, dels att det dåvarande apoteket i Halmstad skall benämnas »Vakteln», och dels att i nämnda stad skall inrättas ett nytt själfständigt apotek med personligt privilegium och benämningen »Svalan», hvarjämte genom sistnämnda bref bestämts de områden af staden, inom hvilka dessa bägge apotek skola vara förlagda.

Länet utgör fortfarande ett särskildt distrikt för *folkskoleinspektionen*.

Beträffande postkontorsområden, tullkammardistrikt, sjömanshusdistrikt och skogsbevakningsområden återopas hvad därom i nästföregående femårsberättelse anförts.

Länet, som fortfarande utgör ett *landstingsområde*, har inom Riksdagen varit representeradt af fyra ledamöter i Första kammaren och sju i Andra kammaren, af hvilka sistnämnde en varit vald för Halmstads och Tönnersjö härad, en för Höks härad, en för Årstads och Faurås härad, en för Himle härad, en för Viske och Fjäre härads domsaga, en för Halmstads stad och en för länets öfriga städer.

Med afseende å länets *naturbeskaffenhet* har någon märkbar förändring icke under perioden inträdt, och någon utdikning af frostförande marker med bidrag af statsmedel har icke under nu ifrågavarande tidrymd ägt rum.

Till ledning för bedömning af *temperaturförhållandena* och *nederbörden* har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande endast att återropa här nedan i *tabell A* samt i *tabell B* (sid. 3) intagna uppgifter.

Af länets städer har *Halmstad* under femårsperioden varit stadd i snabb utveckling på nästan alla områden. I och med det ökade invånareantalet har behof af utvidgade lokaler för stadens undervisningsanstalter uppstått och måst tillgodoses. För högre allmänna läroverkets behof har sålunda en ny större läroverksbyggnad blifvit uppförd å den staden tillhöriga s. k. Söderlingska lyckan i norra förstaden, belägen nordost om stadens norra begravningsplats emellan Nissaån och Norra vägen. Denna nya läroverksbyggnad, för hvilken staden anslagit ett belopp af 330,000 kronor, har med 1906 års hösttermin tagits i bruk.

Högre elementarläroverket för kvinnlig ungdom har beredt sig ökad utrymme genom att påbygga sin läroverksbyggnad i östra förstaden. Genom denna påbyggnad, som

Tab. A. Medeltal af temperaturen i Halmstad klockan 8 f. m. åren 1901—1905, i grader Celsius.

År.	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.
1901	— 3·3	— 4·6	— 0·4	+ 5·4	+ 11·7	+ 14·6	+ 19·7	+ 16·5	+ 11·8	+ 9·5	+ 1·9	+ 0·3
1902	+ 2·0	— 4·3	+ 0·4	+ 3·2	+ 7·5	+ 14·7	+ 15·0	+ 13·2	+ 9·5	+ 6·5	+ 1·5	— 1·9
1903	— 1·2	+ 2·2	+ 4·0	+ 3·6	+ 11·5	+ 15·3	+ 16·4	+ 14·3	+ 11·2	+ 7·3	+ 3·0	+ 0·2
1904	± 0·0	— 1·7	+ 0·2	+ 5·4	+ 9·7	+ 14·9	+ 17·0	+ 15·5	+ 10·7	+ 7·0	+ 3·7	+ 2·4
1905	— 1·0	— 0·1	+ 1·6	+ 3·6	+ 11·9	+ 17·1	+ 17·7	+ 15·1	+ 11·4	+ 3·5	+ 2·4	+ 1·0

under år 1905 utförts med läroverkets egna medel och medfört en kostnad af 22,913 kr. 92 öre, har erhållits ett tillökadt utrymme af fyra stora klassrum, två ritsalar med materiellrum, rum för undervisning i naturkunnighet samt kartrum och ett mindre materiellrum. För tillgodoseende af folkskolans behof har under år 1905 beslut fattats om uppförande å den af staden för ändamålet inköpta s. k. Brunsåkern i västra förstaden af en ny folkskolebyggnad med plats för 1,200 lärjungar, och har för bestridande af byggnadskostnaden anslagits ett belopp af 290,000 kronor.

Byggnadsverksamheten i öfrigt inom staden har fortfarande varit ganska liflig. På grund af de höjda tomtvärdena uppföras numera nybyggnaderna åtminstone inom stadens mera centralt belägna delar till en höjd af fyra till fem våningar. Såsom redan i förra femårsberättelsen omnämndes, hade utsträckandet af byggnadsverksamheten till delar af stadens område, för hvilka fastställd plan saknades, framkallat behof af en ny, utsträckt stadsplan, och en sådan har ock under år 1902 blifvit af Eders Kungl. Maj:t fastställd. Det har emellertid visat sig, att denna plan icke varit tillräckligt omfattande. Den oreglerade byggnadsverksamheten har fortgått utanför den nya stadsplanens gränser, och behof af att intaga större områden i stadsplanen har redan uppstått. I samband härmed har fråga väckts om att söka till staden öfverflytta den närmast belägna delen af Snöstorps socken, där uppförandet af billigare böningshus af trä för personer, hvilka hafva sitt arbete inom staden, under de senaste åren fortgått i betydlig omfattning.

Den bäck, som förut framflutit i den gamla vallgravens botten omkring en del af gamla staden till Nissaån vid slottet och hvilken upptagit allt spillvatten från västra förstaden, har under åren 1903 och 1904 blifvit igenlagd och ersatt med kloakledning. I sammanhang härmed har ett fullständigt kloakledningssystem för västra förstaden påbörjats och delvis utförts, hvarjämte de förutvarande kloakledningarna inom gamla staden och delvis inom norra förstaden, hvilka, såsom byggda af otäta stenhällar, befunnits olämpliga, ersatts med nya ledningar af cement. Dessa kloakledningsarbeten hafva under åren 1903—1905 medfört en sammanlagd kostnad af 106,338 kr. 97 öre.

Då stadens vattenverk börjat visa sig icke kunna genom den gamla lufttrycksledningen tillfredsställa det ökade behofvet af vatten, har ett grundvattenverk blifvit anlagdt vid foten af det s. k. Galgberget och under år 1905 i fullt färdigt skick tagits i bruk. Genom upptagna borrhål er-

hållas här ett synnerligen godt dricksvatten i riklig mängd, som medelst pumpverk drifves in i rörledningen. Samtidigt har å Galgberget anlagts en hög reservoar, dit en del af vattnet uppumpas för att förse såväl Hallands regementes här nedan omförmälda kasernetablisement som den å norra utmarken belägna s. k. stadsdelen »Kärleken» med vatten. Kostnaden för detta grundvattenverk har uppgått till 103,000 kronor.

Stadens elektriska belysningsverk har under perioden icke obetydligt utvidgats.

Under år 1905 har beslut fattats om att, med rifvande af den gamla bron öfver Nissaån, den s. k. Österbro, hvilken befunnits i hög grad bristfällig och otidsenlig, uppföra en ny bro för en beräknad kostnad af 284,000 kronor, hvilket arbete redan påbörjats.

Sedan genom uppförandet af det i förra femårsberättelsen omförmälda nya fattighuset det gamla vid Lilla Torg belägna fattighuset blifvit disponibelt, har detsamma i samband med besluts fattande om inrättande af en fast brandkår blifvit omändradt och tillbyggt till brandstation. Den fasta brandkåren, som uppsattes under år 1902, består af 1 brandchef, 1 brandsergeant, 1 brandkorpral samt 7 ordinarie och 12 extra brandsoldater och är försedd med fullt modern utrustning, däribland en ångspruta. Kostnaden för brandstationens iordningställande med inventarier samt den fasta brandkårens uppsättande belöpte sig till 77,350 kronor, och stadens årliga utgift för brandväsendet uppgår för närvarande till 24,800 kronor.

På utvidgandet och förbättrandet af Halmstads hamn har ett betydande arbete nedlagts. I Nissaån, där förut djupet vid kajerna utgjorde 14 å 15 fot, har genom muddring så stort djup uppbbringats, som på grund af de gamla kajernas beskaffenhet varit möjligt, eller 16 fot, och till detta djup har jämväl inseglingrännan i yttre hamnbassängen upp-muddrats på samma gång, som denna ränna gjorts betydligt bredare. Vid detta arbete har under åren 1901—1905 upptagits 259,226 kubikmeter mudd, för en kostnad af 150,589 kronor. Detta mudd har användts dels till fyllnad å upplagsplatserna utmed östra sidan af Nissaån, där marken befunnits alltför låg, och dels till fortsättning af den utfyllning i hafvet, som under förra femårsperioden påbörjades. För detta senare utfyllningsarbete, som är afsedt att fortsättas ända ut till den yttre hamnbassängen, har från dennas östra ända rakt mot land anlagts först ett pälverk med stenutfyllning och sedan, då pälverket befunnits sakna tillräcklig motståndskraft, en murad stenbarriär, hvilka arbeten

Tab. B.

Medeltal af nederbörden uti Halmstad åren 1901—1905, i millimeter.

År.	Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.
1901	32.4	30.2	56.6	34.9	47.7	60.3	40.7	151.3	21.8	42.0	60.3	45.1
1902	50.9	9.9	42.3	15.4	67.6	34.3	41.9	74.9	69.3	86.5	4.8	38.3
1903	42.7	39.4	27.3	51.3	19.0	35.1	79.4	105.5	60.9	117.7	16.5	25.2
1904	42.6	32.3	29.8	71.1	35.0	46.4	24.2	129.7	17.3	42.9	56.1	70.3
1905	28.4	20.0	40.6	47.0	18.4	54.8	52.4	153.8	60.3	59.8	25.8	8.3

under åren 1901—1905 medtagit en kostnad af 206,846 kr. 11 öre. Stenen till nämnda barriär liksom till andra kajarbeten har erhållits genom att upptaga ett stenbrott å stadens mark invid västra hafsstranden, där tillsammans 32,999 ton sten uttagits. Härigenom har en bassäng bildats i berget, hvilken man tänkt sig efter skeende utvidgningar framdeles kunna tjäna till anläggning af en torrdocka. Under år 1902 inköptes för hamnens räkning för en kostnad af 41,500 kronor en bogserångare, hvilken jämväl apterats till flodspruta, att användas för eldsläckningsändamål.

Af stor betydelse för staden och dess utveckling äro de åtgärder, som vidtagits för Hallands regementes förläggande hit. Vid genomförande af 1901 års arméorganisation skulle enligt den ursprungliga planen icke några trupper förläggas till Halland. De vid förutvarande Hallands bataljon stamanställdes bortflyttades och förenades med Värmlands fältjägarrekår till Vaxholms grenadjärregemente. Det missnöje, som detta framkallade inom länet, tog sig så starka uttryck, att regeringen fann sig föranlåten vidtaga den ändring i ursprungliga planen, att Västgöta-Dals regemente skulle förflyttas till Halland och bilda ett Hallands regemente. Sedan beslut härom fattats, uppstod fråga om förläggningssorten inom länet. Då emellertid residensstaden af flere skäl ansågs lämpligast samt Halmstads stad erbjöd sig att upplåta fri mark m. m. åt regementet, förordnade Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 24 juli 1903, att Hallands regemente skulle förläggas till Halmstad, så snart kasernetablissemant där blifvit uppfördt. Genom kontrakt med kronan förband sig staden att dels upplåta för nämnda etablissemant och behöfligt öfningsfält, 92·832 hektar jord, å stadens norra utmark norr om Galgberget samt till skjutbana ett område af omkring 50 hektar af Vapnö fideikommiss tillhörig mark, belägen sydost om den s. k. Nyårsåsen, och dels att kostnadsfritt för kronan till kasernetablissemantens gräns framdraga ledningar för vatten, belysning och aflopp. Stadens utgifter härför belöpa sig till i rundt tal 160,000 kronor, hvarjämte staden af egen mark tillsläppt 38·972 hektar. Kasernetablissemantet, som på hösten 1906 togs i bruk, har fått ett synnerligen fördelaktigt och dominerande läge.

Ett nytt tidsenligt varmbadhus har under åren 1903 och 1904 anlagts af ett aktiebolag, hvilket staden understödt dels genom upplåtande af tomt för badhuset i den s. k. Badhusparken och dels genom tecknande af aktier i bolaget för ett belopp af 20,000 kronor.

Stadens epidemisjukhus har under år 1905 tillbyggt och försetts med delvis nya inventarier för en kostnad af 30,000 kronor.

Under år 1905 bildades ett konsortium af personer från länet och andra orter för utnyttjande af några utaf de större obegagnade vattenfallen i Lagaån. Från detta konsortium gjordes anbud till Halmstad och några af de större skånska städerna att under viss tid arrendera elektrisk kraft från de kraftstationer, som skulle anläggas vid vattenfallen. Det viktiga uppslag, som härigenom gafs till utveckling af städernas industri, framkallade ett lifligt intresse, och i samtliga de städer, som voro i fråga, tillsattes kommittéer för sakens utredning. Efter samarbete mellan dessa kom-

mittéer enades man snart om, att företaget vore af den betydelse för städerna, att detsamma borde göras till ett hufvudsakligen städernas företag. Något hinder härför mötte ej från konsortiets sida, och slutligen bildades ett aktiebolag, benämndt »Sydsvenska Kraftaktiebolaget», uti hvilket städerna Halmstad, Hälsingborg, Landskrona, Lund och Malmö tecknade två tredjedelar af aktiekapitalet, uppgående i sin helhet till 3,600,000 kronor, hvarjämte städerna förbundo sig att under en tid af 25 år af bolaget arrendera en kraftmängd af tillhopa 3,200 hästkrafter om året. Halmstads stads aktieteckning uppgick till 300,000 kronor, och det kraftbelopp, staden beräknats skola uttaga, utgör 400 hästkrafter. Arbetena för bebyggande af de inköpta vattenfallen, hvilka äro belägna vid Skeen, Majenfors, Bassalt och Knäred, skola omedelbart taga sin början.

Uti ett bolag, benämndt »Västra Centralbanans järnvägsaktiebolag», för anläggning af en järnväg från Falköping-Ranten vid statens västra stambana öfver Falköpings och Ulricehamns städer till Landeryds station å Halmstad—Nässjö järnväg har staden tecknat aktier för ett belopp af 500,000 kronor och på grund af Eders Kungl. Maj:ts genom nådigt bref den 24 april 1903 meddelade tillstånd för ändamålet upptagit ett obligationslån å beloppet. Af berörda järnväg, som öppnades för allmän trafik i slutet af år 1906, väntar staden icke obetydliga fördelar i afseende å handel och sjöfart.

Industrien inom samhället har icke under nu ifrågasvarande period i afsevärd mån utvecklats. Ett par nya fabriker hafva tillkommit, i det att dels ett aktiebolag med säte i Göteborg år 1904 anlagt en filtfabrik i östra förstaden och dels en enskild person anlagt en fabrik för tillverkning af velocipeder m. m. Däremot har den hattfabrik, som härstädes bestått sedan många år och sysselsatt omkring 300 personer, på grund af ogynnsamma förhållanden måst år 1905 nedlägga sin verksamhet.

I *Laholm* har stadens rådhus under perioden undergått en välbehöflig och tidsenlig ombyggnad. Medelst kraft från kronans invid staden belägna vattenfall i Lagaån har staden erhållit elektrisk belysning. I industriellt hänseende har staden icke gjort något märkbart uppsving, men för den händelse nyssberörda vattenfall, som för närvarande äro till enskild person utarrenderade på endast fem år, blifva för längre tid, exempelvis 30 å 40 år, upplåtna på arrende, torde med all säkerhet industrien inom staden komma att uppblomstra. Trädgårdsskötseln och i synnerhet fruktträdsodlingen har under den period, hvarom nu är fråga, gjort stora framsteg i Laholm och inom dess område.

Falkenbergs stad har under år 1902 för en köpesumma af 275,000 kronor tillhandlat sig den invid staden belägna egendomen Herting med därtill hörande vattenfall i Ätraån. Genom förvärfvandets af denna egendom kom staden i full besittning af ej mindre det inbringande laxfisket i Ätraån från stadens öfre gräns till åns utlopp i hafvet än afven hamnområdet å ömse sidor om ån, hvarjämte möjlighet bereddes staden att å den till egendomen hörande mark upplåta en mängd tomter för bebyggande äfvensom att därstädes anordna en för stadens invånare välbehöflig folkpark. Hos Eders Kungl. Maj:t har underdånig ansökning blifvit gjord

om egendomens införlifvande med staden, men denna ansökning är ännu på utredning och nådig pröfning beroende. Omedelbart efter inköpet af Hertings egendom anlades vid vattenfallet därå en elektrisk kraftstation, hvilken, färdigmonterad i början af år 1904 för 750 hästkrafter, förser staden med ljus och kraft. Kostnaden för denna anläggning med ledningar och transformatorshus m. m. uppgick till 461,407 kr. 90 öre.

Hufvudsakligen såsom en följd af denna anläggning hafva under perioden grundats en mekanisk verkstad, sysselsättande omkring 100 arbetare, med ett aktiekapital af 100,000 kronor, en valskvarn med ett aktiekapital af 306,840 kronor och ett tegelbruk, förlagdt å Hertings område, med ett aktiekapital af 125,000 kronor, hvilka inrättningar drivas med elektrisk kraft från nämnda kraftstation. Denna i förhållande till stadens storlek betydande fabriksverksamhet har föranlett en stark inflyttning till staden i synnerhet af arbetare, en lifligare byggnadsverksamhet än någonsin tillföre och en betydlig stegring i värdet å tomter och annan för bebyggande lämplig mark.

För bestridande af kostnaderna för inköpet af egendomen Herting, anläggning af kraftstationen och konvertering af äldre lån m. m. har staden med Eders Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd år 1905 upptagit ett obligationslån å 850,000 kronor.

Till förbättring af stadens hamn har under sistnämnda år påbörjats anläggning af en 330 meter lång hamnarm eller s. k. sandstoppare, afseende att utestänga den med sydlig ström kommande sanden från inloppet till hamnen.

Stadens brandväsen har blifvit ordnad medelst inrättande af fast brandkår; och har ny brandordning blifvit för staden den 6 april 1904 af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställd.

I *Varberg* och inom dess planlagda område har byggnadsverksamheten under denna period icke varit så liflig som under den näst föregående. Däremot har utom stadsplanen till följd af billigare pris å byggnadstomter därstädes och med hänsyn till friheten från kontroll å myndigheternas sida åtskilliga byggnader uppförts. Olägenheterna af en dylik oreglerad förstad tätt invid det planlagda området har redan föranlett upprättande af förslag till stadsplanens utvidgning.

De i förra femårsberättelsen omförmälda nya stads-hotells- och länslasaretsbyggnaderna äro numera fullbordade och tagna i bruk. Utvidgningen af stadens hamn har under perioden blifvit tidsenligt och praktiskt genomförd.

Sedan staden öfvertagit badinrättningen och å densamas förbättrande nedlagt stora kostnader, besökes *Varberg* såsom badort numera af ett betydligt antal badgäster, hvilket medfört icke oväsentlig inkomst för staden. *Varbergs* önskemål att erhålla järnvägsförbindelse med orterna österut har däremot ännu ej blifvit realiseradt. Underdånig ansökan om koncession å en smalspårig järnväg från *Varberg* öfver *Ullared* till *Ätrans* station vid *Halmstad*—*Nässjö* järnväg

var vid periodens slut ännu på Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

Kungsbacka, som under nästföregående femårsperiod erhållit vattenledning, hade vid 1905 års utgång fått dylik ledning införd i 90 % af de i staden uppförda byggnader. Kostnaderna för vattenledningen i dess helhet uppgingo vid sistnämnda tidpunkt till 152,992 kr. 76 öre. Bland de förmåner, vattenledningen medfört, förtjänar att särskildt framhållas ett varmbadhus, försedt med de yppersta och modernaste anordningar, hvilken byggnad med inredning och tillbehör medtagit en kostnad af 36,878 kr. 96 öre.

För stadens yttre belysning har ett acetylenagasverk med jordledningar och armatur kommit till stånd. Denna anläggning, som hittills kostat 22,523 kr. 91 öre, antages komma att för den närmaste tiden motsvara rimliga anspråk, men då befaras måste, att ett dylikt belysningsverk icke i längden visar sig hållbart utan torde böra utbytas mot belysning med elektrisk kraft, hafva underhandlingar i sådant syfte med ett elektriskt kraftbolag redan tagit sin början.

Då såväl staden som stadsförsamlingen under perioden vidtagit särdeles omfattande omdaningar med byggnader, staden beträffande rådhuset och församlingen med kyrka och skolhus, hafva staden och stadsförsamlingen sökt och erhållit Eders Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd att hvar för sig upptaga amorteringslån, staden å 125,000 kronor och församlingen å 30,000 kronor.

Genom nådigt bref den 27 januari 1905 har Eders Kungl. Maj:t förordnat, att ordningsstadgan för rikets städer äfvensom hälsovårdsstadgan för riket, den senare i hvad den afser stad, skola i tillämpliga delar gälla inom *Oskarströms municipalsamhälle*, hvarmed förstås det å ömse sidor af *Nissaån* vid *Oskarström* belägna område med öar och till området hörande vatten i samma å, hvilket å särskilda, af kommissionslandtmätaren *Emil Angel* och förste landtmätaren *C. W. Berger* år 1902 upprättade, kartor finnes närmare angifvet och gränisar, hvad västra *Nissastranden* angår, i norr till hemmanet *Brandshult*, i väster till stora landsvägen emellan *Jönköping* och *Halmstad* och i söder till hemmanen *Österby* och *Heljarp* samt, hvad östra *Nissastranden* angår, i söder och öster till hemmanet n:r 4 *Vrenninge* — dock att till sistnämnda hemman hörande skolhustomt, å *Bergers* karta betecknad med röda siffrorna III, IV^{1/2}, V, VI och VII, jämväl ingår i förberörda område — och i norr af en linje, som tänkes dragen från gränsen mellan hemmanen n:r 4 *Vrenninge* och n:r 1 *Espered* till *Nissan* omedelbart norr om lägenheten *Esperedströms* nordvästra hörn och å *Bergers* karta utmärkes med röda siffrorna II och I samt omfattar delar af hemmanen n:r 1 *Mared* i *Slättåkra* socken äfvensom n:r 3 *Fjällgime*, jämväl kalladt *Björsgård*, n:r 1 *Espered* och n:r 4 *Vrenninge* i *Enslöfs* socken.

2. Invånare.

För *folkmängden* inom länet finnes närmare redogjort i bifogade **tabell 1**. Af densamma framgår, att länets sammanlagda folkmängd vid 1905 års slut utgjorde enligt mantalslängderna 142,530; och då folkmängden enligt samma längder vid 1900 års utgång uppgick till 141,673, har folkmängden under perioden ökat med 857 personer. Prästerskapets uppgifter angående folkmängden skilja sig från mantalslängderna så till vida att antalet kyrkoskrifna personer för länet i dess helhet för år 1905 öfverstiger antalet mantalskrifna med 918.

Då förenämnda tabell 1 redogör endast för folkmängden i dess helhet, särskildt för landet och särskildt för städerna, men det är af intresse att jämväl för fögderierna och länets olika städer erhålla kännedom om folkmängdsförhållandena, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande låtit upprätta och får härmed i nedanstående öfversikt lämna en jämförelse efter mantalslängderna öfver folkmängden i hvarje fögderi och stad vid slutet af förra och nu ifrågavarande period.

Fögderi eller stad.	Mantalskrifven folkmängd vid slutet af år		Folkmängdens tillväxt eller minskning under åren 1901—1905.
	1900.	1905.	
Laholms fögderi	33,313	33,084	— 229
Halmstads »	34,700	34,450	— 250
Varbergs »	23,496	22,684	— 812
Kungsbacka »	23,815	22,506	— 1,309
Halmstads stad	15,186	16,859	+ 1,673
Varbergs »	5,859	6,551	+ 692
Laholms »	1,813	1,747	— 66
Falkenbergs »	2,527	3,620	+ 1,093
Kungsbacka »	964	1,029	+ 65
Summa	141,673	142,530	+ 857

Vid jämförelse mellan dessa siffror finner man, att samtliga fögderiernas folkmängd minskats, under det att samtliga städernas folkmängd, med undantag af Laholms, ökats. Då af tab. 1 i nästföregående femårsberättelse framgår, att de mantalskrifnes antal i Varbergs stad år 1900 utgjort 3,376 men tab. 1 i denna berättelse utvisar en folkmängd under nyssberörda rubrik för år 1901 af 6,059, har vid utredning om anledningen till den högst betydande ökningen upplysning vunnits därom, att den från magistraten i Varberg till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för år 1900 inkomna uppgiften i så måtto varit felaktig, att de mantalskrifnes antal år 1900 rätteligen utgjort 5,859 och icke 3,376.

Nativiteten pro mille för länet i dess helhet har varit: år 1901 26·67, år 1902 26·64, år 1903 26·36, år 1904 25·87 och år 1905 25·31, under det att *mortaliteten* pro mille utgjort: år 1901 17·25, år 1902 15·57, år 1903 15·21, år 1904 16·36 och år 1905 15·67, hvarvid dock är att märka, att beräkningen såväl med afseende å *nativiteten* som *mortaliteten* för år 1905 grundar sig å preliminärsiffror.

Emigrationen, som från Hallands län fortfarande varit betydande, utgör för den period, hvarom nu är fråga: år

1901 1,575, år 1902 1,789, år 1903 1,551, år 1904 920 samt år 1905 1,086. De flesta utvandrarne hafva begifvit sig till Norra Amerika. Den hufvudsakliga anledningen till emigrationen är utan tvifvel att söka däruti, att redan förut från länet utvandrade familjer lyckats förmå ännu hemmavarande familjemedlemmar att öfverflytta till Amerika, icke minst genom att för sådant ändamål hemsända penningemedel för resan. Mycken arbetskraft går härigenom för länet förlorad, och i hög grad önskligt vore, om genom egnahemslänrörelsen och andra lämpliga åtgärder emigrationen kunde efter hand städfas.

Å det *religiösa området* hafva några anmärkningsvärda förändringar under perioden icke förekommit. På grund af folkmängdens tillväxt i Halmstad har tillgången till endast en kyrka börjat visa sig otillräcklig, hvilken olägenhet man tills vidare sökt afhjälpa genom att sedan år 1901 hvarje söndag hålla två högmässopredikningar i stadens kyrka, hvarjämte aftongudstjänst hållits en arbetsdag i hvarje vecka.

Den mosaiska församling, som med Eders Kungl. Maj:ts tillstånd bildades under förra femårsperioden i Halmstad, har, jämlikt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 6 maj 1904, på grund af det ringa antalet medlemmar, vid 1905 års slut upphört. Den af staten erkända metodist-episkopalförsamlingen i Halmstad, hvilken redan förut hade egen, mindre församlingslokal, har under år 1905 åt sig uppfört en kyrka, hvilken rymmer 500 åhörare. Församlingen, som vid 1901 års början räknade 126 medlemmar, hade vid 1905 års slut ett medlemsantal af 134 personer. Af Hallands ansgariiförening har i Falkenberg uppförts ett missionshus för omkring 200 personer. I Laholm har under perioden bildats en s. k. bethaniaförening, som vid periodens slut räknade 18 medlemmar. I nådigt cirkulär af den 10 mars 1876 har Eders Kungl. Maj:t medgifvit medlemmar af metodist-episkopalkyrkan rätt till offentlig religionsutöfning i Vallda och Släps församlingar; och utgör antalet dithörande personer i Vallda 27 och i Släp 19. Omkring 25 personer hafva inom Lindome socken anslutit sig till metodismen, men någon särskild församling har ej där bildats.

Ny kyrka har under perioden blifvit byggd i Alfshögs socken, hvarjämte arbetet med uppförande af ny kyrka i Tjärby socken påbörjats.

Under perioden hafva ingåtts 16 *civiläktenskap*.

Goodtemplarloger och nykterhetsföreningar bedrifva fortfarande en energisk verksamhet i *nykterhetsväsendets* tjänst och använda härvid ett godt medel i anordnandet af utflykter, sällskapsaftnar och folknöjen, där allmänheten vänjes att vara tillsammans och vederkvicka sig utan användande af spritdrycker. I Halmstad funnos vid 1905 års slut 15 nykterhetsföreningar med ett medlemsantal af 1,044 personer. Sammanlagda antalet goodtemplarloger inom länet utgjorde vid nämnda tid 61, och antalet medlemmar i länets nykterhetsföreningar beräknas, enligt uppgift, utgöra 4,180 personer. Hallands läns nykterhetsförbund, som under perioden börjat sin verksamhet, har tagit till hufvudsaklig upp-

gift att ordna en planmässig nykterhetsundervisning särskildt bland länets uppväxande ungdom.

Konsumtionen af brännvin har icke oväsentligt aftagit, under det att förbrukningen af öl betydligt ökats. Det inflytande, som här af kan hafva orsakats till dryckenskapens af- eller tilltagande, är svårt att utreda. Att dryckenskapen emellertid i det hela icke ökats, torde tämligen säkert kunna sägas.

Antalet för *fylleriförseelser* sakfällda personer i länet har utgjort:

år 1900	591	år 1903	606
› 1901	573	› 1904	596
› 1902	546		

Enligt de af herr statsrådet och chefen för Eders Kungl. Maj:ts Justitiedepartement afgifna ämbetsberättelser angående rättsväsendet under perioden inhämtas, att antalet för *gröfre och ringare brott samt förseelser* sakfällde på 100,000 invånare utgjorde:

	I Hallands län.	I hela riket.
År 1901	607	1,115
› 1902	606	1,088
› 1903	601	1,081
› 1904	655	1,092

Antalet af de utaf Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under nu ifrågavarande period för *lösdrifveri* varnade och till tvångsarbete dömda personer har utgjort: 6 män och 3 kvinnor år 1901, 19 män och 2 kvinnor år 1902, 21 män år 1903, 10 män år 1904 och 9 män år 1905, eller tillsammans 65 män och 5 kvinnor.

Antalet *fångar*, som varit intagna i länsfängelset i Halmstad samt kronohäkterna i Varberg och Kungsbacka, har under periodens särskilda år varit:

	Halmstad.	Varberg.	Kungsbacka.	Samma.
År 1901	151	71	36	258
› 1902	205	61	23	289
› 1903	169	79	44	292
› 1904	166	59	32	257
› 1905	193	84	22	299

Byggnadssättet på landsbygden har icke undergått någon förändring i annan mån, än att uthusbyggnaderna på många ställen numera uppföras af sten eller af sandbruk och sten på s. k. gjutmetod. Anspråken på goda bostäder och i öfrigt ändamålsenliga byggnader hafva alltjämt tilltagit, så att den gamla seden att uppföra bostads- och uthusbyggnaderna uti en i det närmaste sammanhängande fyrkant numera upphört. Bostadshusen, som för några tiotal år sedan i allmänhet och jämväl senare emellanåt uppfördes af för hand hugget timmer, byggas nu af sågad plank och förläggas fritt på något afstånd från andra hus, med höga och ljusa rum samt i öfrigt ändamålsenliga anordningar. Häst- och kostallarne byggas höga, ljusa samt i öfrigt lämpade för snygghet och bekvämlighet, hvarjämte i boningsrummen insättas kakelugnar och järnkaminer och i köken järnspisar i stället för öppna spisar.

Byggnadsmaterialet utgöres i allmänhet af brändt tegel i kustsocknarne, under det att trä är förhärskande i skogs-

socknarne. Korsvirkshus med mellanmuradt, obrändt tegel förekomma jämväl. Såsom taktäckningsämnen användas i allmänhet halm och tjärpapp.

Brännmaterialet utgöres fortfarande hufvudsakligast af ved och torf, ehuru äfven stenkol och koks undantagsvis användas.

Bättre skördar och i anledning där af bättre tillgångar samt i öfrigt förändrade lefnadsvanor hafva framkallat *ypsigare klädedräkters* begagnande, i följd hvar af kläden och köpta tyger mer och mer undantränga hemväfnaden. Äfven råder mindre sparsamhet i afseende å födoämnen. Bruket af vin har ännu icke annat än i undantagsfall fått inträde i hemmen, hvaremot förtärandet af läskedrycker blifvit mera allmänt, och ölkonsumtionen i hemmen betydligt ökats.

Allmänna hälsotillståndet har under perioden varit godt med undantag af år 1905, då difterien inom Halmstads och Falkenbergers provinsialläkaredistrikt samt städerna Halmstad och Falkenberg visade en stor utbredning, så att allmänna hälsotillståndet under det året i nämnda del af länet ej kan betecknas såsom godt. Den kolossala ökningen af difterifallen under periodens sista år framgår af följande jämförelse af antalet insjuknade i denna sjukdom under de år, perioden omfattar, hvilka i hela länet utgjorde: 160 år 1901, 97 år 1902, 138 år 1903, 135 år 1904 och 558 år 1905. Under år 1905 var således sjukdomssiffran större än sammanlagda antalet insjuknade under åren 1901—1904. Öfriga sjukdomar hafva obetydligt inverkat på allmänna hälsotillståndet.

I afseende på *afledning af spill- och grundvatten* för tjänar nämnas, att Falkenberg under perioden erhållit planmässigt ordnad underjordiskt aflopp; och hafva länets samtliga städer numera mer eller mindre fullständigt kloaksystem. Underjordiskt aflopp finnes jämväl i Oskarströms municipalsamhälle.

Alla städerna med undantag af Laholm hafva *vattenledning*, och utgöres vattnet i Kungsbacka af filteradt sjö-vatten, i Varberg af filteradt ävatten, i Falkenberg af grundvatten, i Halmstad af filteradt sjö-vatten jämte grundvatten. I Laholm finnas endast brunnar, men staden har insett behovet af vattenledning, och förberedande åtgärder till åstadkommande af sådan hafva vidtagits. Äfven i Varberg finnas många brunnar, där vattnet emellertid flerstädes är underhålligt.

Vattenledningsvattnet är i Kungsbacka och Falkenberg mycket godt, i Varberg oklanderligt, i Halmstad godt med undantag för östra förstaden, som erhåller nästan endast sjö-vatten, hvilket är brunaktigt af humusartade ämnen och af dålig smak, hvarför det vore önskvärdt, att denna stadsdel likställdes med den öfriga staden, som erhåller ett vatten, hvilket till största delen utgöres af grundvatten.

Å landsbygden äro brunnarne icke allestädes väl öfverbyggda eller skyddade mot ytförroeningar; dock kan en år efter år småningom skeende förbättring härutinnan iakttagas. Önskligt vore, att de tillförlitliga rör- eller borrhunnarne komme i vidsträcktare bruk än hittills.

Renhållningen synes i städerna årligen förbättras. Den är ännu anförtrodd åt den enskilde husägaren. Ingenstädes

finnes något systematiskt ordnad renhållningsväsen. Å landsbygden synes snyggheten i och omkring bostaden vara i tilltagande.

Någon nämnvärd olägenhet af fabriksdriften eller andra näringar i länet har under femårsperioden ej försports mer än i fråga om spillvattenafledningen från en del mejerier, hvilka olägenheter emellertid till större delen afhjälpts, sedan förste provinsialläkaren påpekat desamma eller Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ålagt vederbörande att vidtaga af läkaren föreslagna förbättringar.

Beträffande *matvaruhygien* hafva en del anmärkta bristfälligheter i landtslakterierna omkring Halmstad och Varberg blifvit till stor del afhjälpta, sedan hälsovårdsnämnderna i dessa städer erhållit tillstånd att utföra kontroll öfver vissa af dessa slakterier. Dock finnes behof af offentligt slakthus i våra städer, i synnerhet i Halmstad. Förslag har år 1905 framställts till införande af fläsk- och köttbesiktningstvång. I afseende å födoämnenas beredning och försäljning förtjänar omnämnas, att såväl arbets- som försäljningslokalerna, särskildt i Halmstad och Varberg, äro mycket väl inrättade samt snygga och prydliga.

En omständighet, som i mycket hög grad inverkar på hälsovårdsförhållandena, är öldrickandet, som i vissa delar af länet i oroväckande grad synes tilltaga.

Angående det *ekonomiska tillståndet* torde kunna sägas, att länets befolkning åtnjuter, hufvudsakligen i följd af jordens i allmänhet goda beskaffenhet, ett visst välstånd.

Värdet af fastigheter, för hvilka bevillning erlägges, äfvensom den uppskattade inkomsten hafva under perioden stigit, på sätt följande öfversikt utvisar:

<i>Jordbruksfastighet.</i>	År 1900.	År 1905.	Ökning.
På landsbygden	69,017,400	79,272,400	10,255,000
I städerna	2,566,000	2,650,300	84,300
Summa kronor	71,583,400	81,922,700	10,339,300
<i>Annan fastighet.</i>			
På landsbygden	7,035,100	9,859,200	2,824,100
I städerna	23,308,700	31,207,900	7,899,200
Summa kronor	30,343,800	41,067,100	10,723,300
Summa kronor	101,927,200	122,989,800	21,062,600
<i>Uppskattad inkomst.</i>			
På landsbygden	3,228,674	4,433,394	1,204,720
I städerna	7,031,389	9,586,488	2,555,099
Summa kronor	10,260,063	14,019,882	3,759,819

Då antalet lagsökningar i regel utgör en gradmätare för den ekonomiska ställningen, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra i nedanstående *tabell C* lämna redogörelse beträffande de hos öfverexekutorn för landet och magistraterna i städerna afgjorda lagsökningsmål, i hvilka betalningsskyldighet ålagts.

Sockenbibliotek, som numera finnas i många af länets socknar, anlitas fortfarande mindre flitigt. Orsaken till det ringa intresset för dessa bibliotek torde vara lättheten att erhålla billiga tidningar och tidskrifter. Läslusten och kunskapsbegäret bland befolkningen äro emellertid i ständigt stigande och tillfredsställas hufvudsakligen genom tidningspressens alster och föreläsningföreningar, som på skilda orter inom länet föranstalta om föredrag i lättfattlig form.

Antalet af dylika *föreläsningföreningar*, som under perioden sökt och erhållit statsbidrag, äfvensom beloppen af dylika bidrag hafva utgjort: år 1901 fyra med tillhopa 2,250 kronors statsbidrag, år 1902 likaledes fyra med 2,250 kronors bidrag, år 1903 sexton med 5,825 kronors bidrag, år 1904 sexton med 5,775 kronors bidrag och år 1905 tjugu med 6,675 kronors bidrag. Åtskilliga af dessa föreningar omfatta flere föreläsningdistrikt, så att distriktens antal uppgår till öfver 40. Att denna verksamhet verkligen fyller en uppgift, framgår bland annat däraf, att af de hittills bildade föreläsningföreningarna endast en upphört och att å de flesta platser såväl antalet föreläsningar som antalet åhörare utvisar en fortgående ökning. Till den halländska föreläsningrörelsens kraftiga utveckling har otvifvelaktigt i afsevärd mån bidragit den organisation, som under namn af Hallands föreläsningförbund år 1902 bildades och utgör en sammanslutning mellan de särskilda föreläsningföreningarna. Genom denna sammanslutning, som hufvudsakligen har till uppgift att anordna föreläsningsturnéer och därigenom nedbringa föreläsarnes resekostnader, har det blifvit möjligt att engagera kompetenta föreläsare på villkor, som i möjligaste måtto motsvara föreningarnas ekonomiska bärkraft.

Folknöjena försvinna allt mer och mer och öfvergå till enskilda tillställningar, men dansen omkring den s. k. majstången vid midsommartid synes i allmänhet vara bibehållen.

De kroppsarbetande klassernas ställning och bildningsgrad höja sig icke oväsentligt såsom en naturlig följd af grundligare undervisning i folkskolan. S. k. *fackföreningar*, hvilka hafva till uppgift att förena arbetare af samma yrke till sammanslutning under en styrelse för att bevaka arbe-

Tab. C. Lagsökningsmål anhängiggjorda hos öfverexekutorerna i Hallands län under åren 1901—1905.

M y n d i g h e t.	Antal inkomna lagsökningsmål.						U t d ö m d t k a p i t a l b e l o p p.					
	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.	År 1901. Kronor.	År 1902. Kronor.	År 1903. Kronor.	År 1904. Kronor.	År 1905. Kronor.	Summa. Kronor.
Konungens Befallningshafvande . .	713	565	447	444	374	2,543	80,886.96	51,695.48	64,020.29	57,718.79	61,034.34	315,355.86
Magistraten i Halmstad	31	44	36	32	23	166	19,248.52	18,716.73	3,526.04	10,511.10	1,937.00	53,939.39
» i Falkenberg	8	7	4	5	2	26	1,395.89	1,352.00	1,050.00	1,242.66	1,000.00	6,040.55
» i Varberg	18	18	21	13	14	84	4,064.58	5,354.76	4,699.11	15,567.43	6,339.50	36,025.38
Summa	770	634	508	494	413	2,519	105,595.95	77,118.97	73,295.44	85,039.98	70,314.84	411,361.18

tarnes intressen vid alla de tillfällen, då sådant kan finnas erforderligt, hafva under perioden bildats till större antal än förut, särskildt i städerna.

De enda *strejker* af någon betydelse, som under perioden uppstått å länets landsbygd, hafva ägt rum inom Halmstads fögderi. Den ena uppstod vid Halmstads stenhuggeri-aktiebolag, där 500 af bolagets arbetare i Söndrum och Gullbrandstorp, på grund af bolagets begäran om reduktion af arbetsprisen för engelsk gatsten, nedlade arbetet under tiden från den 14 april till den 16 juni 1902. Den andra strejken förekom vid Yngeredsfors kraftstation under juli månad 1902, därvid emellertid utan någon eftergift från arbetsgifvarnes sida arbetet efter några dagars uppehåll återupptogs.

Den af Sveriges verkstadsförening år 1905 proklamerade *lockouten* berörde i så måtto Hallands län, att 100 arbetare vid Halmstads gjuteriaktiebolag under tiden från och med den 10 juni till och med den 12 november nämnda år voro från allt arbete hos bolaget uteslutne.

Den *frivilliga skytterörelsen*, som inom länet visat ett betydligt uppsving under nu ifrågavarande period, är af allmänheten omfattad med stort förtroende. Vid 1901 års början funnos endast 9 skytteföreningar i verksamhet. Intill 1905 års slut hafva tillkommit 41 dylika föreningar, så att antalet vid periodens utgång uppgick till 50, hvilka samtliga afgifvit föreskrifna rapporter öfver sin verksamhet. Under nämnda tid har ej heller någon förening upphört med sin verksamhet eller blifvit upplöst. Flere af skytteföreningarna omfatta två eller flere socknar inom länet, i följd hvaraf endast några få, mindre kommuner finnas, i hvilka skytteförening eller afdelning däraf ej utöfvar sin verksamhet.

Antalet medlemmar inom länets skytteförbund utgjorde vid 1901 års början 1,002, hvilka såsom aktiva skyttar deltog i skjutöfningarna, samt 171 passiva medlemmar, eller tillhoppa 1,173. Intill 1905 års slut hade antalet aktiva skyttar ökat till 3,772 och de passiva till 471, eller sammanlagt till 4,243 personer. Antalet skyttar, som vid femårsperiodens början uppfyllde fordringarna för erhållande af statsanslag, utgjorde 756 och vid periodens slut 2,951. I förhållande till länets storlek och folkmängd torde Hallands läns skytteförbund numera stå bland de främsta inom landet, som slutit sig till den frivilliga skytterörelsen.

Föreningarnas öfningar och täflingar hafva hittills nästan uteslutande utgjorts af precisionsskjutning mot ringade skottaflor samt fristående figurer på kända afstånd, men på sista tiden hafva äfven fältmässigt anordnade öfningar och täflingar förekommit inom en del skytteföreningar.

Förbundstäffingarna afhöllas år 1901 i Varberg, men hafva sedan dess varit förlagda till förbundets skjutbana i närheten af Falkenberg. Dessa täflingar hafva alltid varit mycket talrikt besökta af länets skyttar, och i förhållande till sin storlek har Hallands läns skytteförbunds täflingar haft att uppvisa det högsta antalet deltagare inom hela landet. Antalet deltagare utgjorde:

År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
428	761	607	737	801

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Hallands län.

Sammanlagda antalet lossade skarpa skott under femårsperioden utgjorde något öfver 1 million, af hvilka det långt öfvervägande antalet afskjutits på 200 och 300 meters afstånd.

Under åren 1901—1905 hafva inom länet blifvit anlagda 37 skjutbanor, hvartill anslag erhållits af statsmedel till ett sammanlagt belopp af 19,792 kr. 86 öre. Vid 1901 års början användes af skyttarne i allmänhet 1867 års gevär, men dessa hafva sedan dess alltmärka kommit ur bruk och blifvit ersatta af 6.5 mm. gevär, som nu af det stora flertalet skyttar uteslutande användas.

Statens skyttemärken förvärfvades till följande antal:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Af brons . . .	130	212	77	201	287
Af silfver . . .	—	38	52	97	137
Af guld . . .	—	3	7	17	16

Hallands skytteförbunds medaljer förvärfvades till följande antal:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Af brons . . .	127	167	200	198	327
Af silfver . . .	8	31	40	72	103
Af guld . . .	—	—	2	6	12

Länets skytteförbund åtnjuter anslag af staten och landstinget. Det statsanslag, som kommit skytteförbundet i sin helhet till godo, har utgått till följande ändamål och med följande belopp, i kronor:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Skyttepriser . .	598	886	916	992	1,306
Anordningar . .	272	221	229	310	485
Sekreterarearfvode	64	75	107	121	268
Summa kronor	934	1,182	1,252	1,423	2,059

Till fördelning mellan skytteföreningarna för nedan-nämnda ändamål hafva följande belopp utgått, i kronor:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Ammunitionsbidrag . .	1,344	3,577	3,696	5,712	8,304
Priser och öfriga utgifter	2,268	2,980	3,860	3,808	5,536
Summa kronor	3,612	6,557	7,556	9,520	13,840

Landstinget, som under hvardera af åren 1902 och 1903 till skytteförbundet anslagit 800 kronor, att med 500 kronor utdelas till skytteföreningarna och med 300 kronor användas till pris vid förbundstäffingarna, har för åren 1904 och 1905 anslagit 1,000 kronor årligen att användas uteslutande till pris vid förbundstäffingarna.

Då *automobiltrafiken* inom länet börjat taga så stor omfattning, att den kunde anses medföra fara för samfärdseln medelst hästar, utfärdade Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 21 juli 1903 ordningsföreskrifter rörande automobilåkning å allmän väg inom Hallands län, hvilka ordningsföreskrifter vid periodens slut ännu voro i gällande kraft.

Af föreningar, som hafva till syftemål öfvandet af *gymnastik och idrott* och som numera finnas i länets samt-

liga städer äfvensom i åtskilliga större samhällen på landsbygden, förtjäna att nämnas följande: »Idrottsföreningen Kamraternas krets IV» och »Idrottsföreningen Svea», båda i Halmstad, »Varbergs gymnastik- och idrottsförening», »Falkenbergens idrottsklubb», »Laholms gymnastik- och idrottsförening» samt »Kungsbacka idrottsförening» med ett antal af 30 å 40 medlemmar i hvardera. Dessa föreningar sammanslöto sig år 1905 till ett förbund, »Hallands idrottsförbund», hvars ändamål är att befrämja allt slags idrottslif inom Halland. Dessutom finnas »Halmstads gymnastik- och roddförening» med ett antal af omkring 40 medlemmar, »Falkenbergens gymnastiksällskap», äfvensom »Kvinnliga före-

ningar för öfvande af gymnastik» i Halmstad, Falkenberg och Varberg.

Den allmänna idrotten såväl som fotbollspelet har under den gångna femårsperioden vunnit allt större utbredning, och flere nya idrottsföreningar, däribland de förut nämnda i Falkenberg, Laholm och Kungsbacka samt Svea i Halmstad, hafva under denna tid bildats.

Af vinteridrott har såväl skridsko- som skidåkning i endast ringa grad kunnat bedrifvas, beroende af de blida vintrar, som de senare åren varit rådande. Skidlöpningen har här endast ett mindre antal utöfvare, dock torde, därest lämpliga vintrar inträffa, äfven denna idrott komma att blifva mera idkad.

3. Näringar.

A) **Jordbruk.** Åkerjordens beskaffenhet är inom länet högst varierande. Utmed hela kuststräckan, som utgör länets egentliga åkerbruksland i större sammanhang, är jorden i allmänhet af god natur, med undantag likväl af en mindre bredd invid kusten samt söder om länets åar, där starkt sandblandade jordar finnas. Så godt som all åkerjord har genom flera gånger företagna mærglingar erhållit en god fysikalisk beskaffenhet, på samma gång som näringsförrådet särskildt af kalk och kali därigenom ökats.

Skogstrakternas jord af mera karg natur har i allmänhet ej tillgång till mærgel, i följd hvaraf dessa trakter blifvit betydligt efter med det arbete, som öfverallt bedrifvas för att höja jordens afkastning. Skogssocknarnes jordbrukare hafva emellertid å sina egendomar i allmänhet odlingsbara mossjordar af mindre utsträckning, men som år efter år uppodlas och från hvilka särdeles rika foderskördar erhållas. Länet är i skogstrakterna eller den del därpå, som är belägen mellan länets midt till gränsen mot Småland och Västergötland, mycket rikt på mossar, hvilka till största delen under perioden undersökts af Mosskulturföreningens botanist; och har af denna undersökning framgått, att materialet i mossarne hufvudsakligen består af starrtorf eller andra, högre stående växter, äfvensom att torfven är särskildt lämplig till bränsle, men äfven till uppodling. Mosskomplexen äro, såsom förut nämnts, i allmänhet af ringa areal, till följd hvaraf några större odlingsföretag icke kommit till stånd, utan sköter i de flesta fall hvarje jordbrukare själf om odlingen af sin mosse efter råd och lägenhet, hvilket gör, att nyodlingen af dessa värdefulla jordar ej går så fort, som önskligt vore.

Växtföljden är i allmänhet nu ordnad och den mest tillämpade sexårig, bestående af träda med grönfoder, höst-säd, vall två år, hafre samt hafre och rotfrukter. Många afvikelser förekomma dock härifrån. I södra delen af länet, där sockerbeter odlas, användes rätt allmänt en femårig växtföljd, hvarjämte här insåning till vall ofta sker i vårsäd.

Näringsförrådet i jorden har icke obetydligt ökats, genom att den naturliga spillningen bättre tillvaratagits, särskildt genom användning af torfströ, hvarigenom den flytande spillningen, som förut till största delen rann ned i marken eller bort genom närmaste dike, nu bättre tillvaratages och

bevaras för åkerjordens behof. Artificiella gödningsämnen användas allmänt med stor omtanke. Handeln med underhaltiga gödningsämnen, som under förra perioden utbjödos under mer eller mindre klingande namn till ett pris af ända till dubbelt mot varans värde, synes numera hafva helt och hållet upphört. För att i sin mån motarbeta underhaltiga gödningsämnens och utsädesvarors införande till länet hade Hushållningssällskapet för år 1904 anvisat ett belopp af 300 kronor att användas till publicerande i länets tidningar af de analysresultat af prof, tagna å gödselmedel, fodermedel och frö, som proftagare uttagit ur fartygslaster eller hela järnvägs-laster, hvilka anländt till länet för försäljning.

I afsevärd grad hafva därjämte de inom länet under hela perioden pågående gödslingsförsöken bidragit till jordbrukarnes kännedom om dessa gödningsämnens användande, dels genom att försöken gjorts på skilda trakter af länet och dels genom de redogörelser, som från försöken varit införda i såväl Hushållningssällskapets berättelser som länets olika tidningar. För att höja jordens myllhalt och öka kvävförrådet i jorden har odling af lupiner till gröngödsling med framgång påbörjats.

Växtodlingen. Länet har sedan lång tid tillbaka visat sig kunna frambringa utsädesvaror af bästa beskaffenhet, särskildt hvad beträffar hafre. Såsom en följd härpå och på grund af de upplysningar, som lämnats angående värdet af ett rent, fullgodt utsäde, hafva landtmännen allt mer börjat sträfva efter ett sådant, och har det visat sig, att de varieteter, som erhållits från eller uppdragits vid Svalöf, äro af mycket god och lämplig beskaffenhet. Utsädesföreningen, som årligen åtnjuter ett anslag af 1,000 kronor af Hushållningssällskapet, har likaledes årligen i form af lån utlämnat till hvardera af 30 utaf filialafdelningsordförandena utsedde mindre jordbrukare inom länet 100 kg. utsädeshafre. En af nyssnämnda sällskap år 1905 anordnad utsädesutställning framvisade utsädesvaror af framstående värde; och då goda lärdomar kunna af dylika utställningar vinnas, kommer år 1907 en liknande utställning att anordnas. Goda afnämare för den halländska hafren hafva varit i första hand utsädesbolaget Svalöf och aktiebolaget Hallands frökontor i Getinge. Åren 1901 och 1905, då tillgången på utsädesvaror i Göteborgs och Bohus län samt norra delen af Halland var knapp och af dålig beskaffenhet, var försäljningen af hafre från

öfriga delar af länet af mycket stor omfattning, så att brukare jämväl af små arealer allmänt salubjöö sin hafre och i stället nästan helt och hållet utfodrade sina kreatur med köpt kraftfoder.

Af *höstsädesarterna* odlas mest hvete af squareheadtyp och råg af sorterna probsteier och bretagne, hvarjämte under senaste åren tillkommit professor Heinrichs råg. Korn odlas obetydligt och ungefär lika mycket sex- som tvåradigt. Hafreodlingen bedrifves, såsom förut är nämnt, i synnerligen stor omfattning, särskildt för att erhålla utsädesvaror till försäljning, och hvarå högt pris beräknas. Då efterfrågan från skilda trakter är, hvad sorterna beträffar, mycket olika, har man vid hafreodlingen ej kommit till någon enhet, utan odlas nära nog i samma omfattning alla de sorter, som salubjudas från Svalöf, såsom vanlig, hvit och borstlös probsteier-, legowo-, hvitlings- och guldregnshafre. Odling af svarthafre förekommer däremot högst obetydligt.

Baljväxtodling, utom till eget behof och till grönfoder, förekommer i liten utsträckning, med undantag dock inom norra delen af länet, där hästbönodling allmänt bedrifves.

Den till *rotfruktsodling* använda arealen har under perioden ökat.

Socketbetsodling förekommer något i länets södra del, men kommer att framdeles betydligt ökas, sedan den under anläggning varande sockerfabriken vid Genevad blifvit färdig. Potatisodlingen har icke oväsentligt ökat, beroende på att tvenne större ångbrännerier i Trönninge och Varberg anlagts. Den största rotfruktsarealen användes dock till foderrotfrukter, enär landtmännen alltmer lärt sig inse, att hufvudvillkoret för en lönande ladugårdsskötsel består i, att tillräckliga mängder af foderrotfrukter finnas att bjuda kreaturen.

Om än *skördarne* under denna femårsperiod icke synnerligen ökat, mot hvad förut varit förhållandet, beroende på ogynnsam väderlek, spåras dock öfverallt ett allmänt sträfvande att öka jordens afkastning samt ett bättre tillvaratagande af jordbrukets binärningar. Härtill torde i första hand hafva bidragit de ökade kunskaper på jordbrukets område, som allmänheten erhållit, icke minst genom studieresor och föreläsningar. Föreläsningföreningar finnas nu ock i flertalet af länets socknar. Ett godt sätt att få fram mönsterjordbruk till föredömen för de mindre väl skötta har premieringen af det mindre jordbruket visat sig vara. Inköpsföreningar finnas på åtskilliga ställen inom länet, och bidraga äfven dessa, där de med förstånd och omsorg skötas, till jordbrukets utveckling.

Åtgärder för jordbrukets befrämjande. Bidrag af statsmedel hafva anvisats:

1:o) genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 31 december 1901 till belopp af 1,700 kronor för afdikning och odling af vattenskadade marker, tillhörande Nackhälle by i Spannarps socken;

2:o) genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 17 juli 1903 till belopp af 27,400 kronor för reglering af Lindomeån med bigrenar samt afdikning af vattenskadade marker, tillhörande hemmanen Hellesåker, Strekered, Kettered, Hassungared, Sintorp, Anderstorp, Greggered, Knipered, Dverred, Torfmossared och Gårda samt Klockaregården i Lindome socken;

3:o) genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 30 december 1905 till belopp af 15,400 kronor för reglering af Flähultsån och sänkning af sjön Hjärten för torrläggning af vattenskadade marker, tillhörande byarna Släryd, Hjärtared, Flähult, Grishult, Espenäs, Sjö, Lyngstek, Toften, Hule, Berg och Broholmen i Svarträ, Ullareds och Källsjö socknar;

4:o) genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 30 december 1905 till belopp af 16,300 kronor för vattenafledning från mark, tillhörande Smedjeholm, Arvidstorp, Eneskogstorp m. fl. byar och egendomar i Stafsinge socken samt inom Falkenbergs stad.

I likhet med hvad under föregående period ägt rum, har Hushållningssällskapet allt fortfarande anvisat medel att utgå såsom ersättning för utbetalda dagtraktamenten åt den inom länet tjänstgörande landtbruksingenjör, som efter ansökan lämnat biträde åt mindre jordbrukare vid uppgörande af planer till täckdikningar och torrläggningar af sankmarker, men hans biträde har dock icke tagits i anspråk till så stor utsträckning, som varit att förvänta.

Af det under år 1899 af Hushållningssällskapet till förvaltningsutskottets förfogande ställda belopp, 4,000 kronor, för att föranstalta om förslags upprättande till reglering af den inom länet befintliga delen af Krokån har, sedan landtbruksingenjören Roos under år 1901 fullgjort det honom lämnade uppdrag, utbetalts 1,915 kr. 25 öre, men då ägarne till de invid Krokån belägna jordområden icke måkta att bekosta hvad på dem belöper för företagets utförande, torde den vidtgående regleringen, som jämväl berör Kronobergs län, icke komma till utförande, med mindre statsanslag till hela det belopp, som erfordras, kan utverkas.

Den under år 1900 af länets hushållningssällskap anställde *jordbrukskonsulenten* har alltsedan dess verkat inom länet genom populära föredrag, genom meddelande af råd och upplysningar rörande jordbrukets och boskapsskötselns rationella behandling samt genom anordnande af lokala fältförsök. Till anställande af kostnadsfria lokala gödslingsförsök har Hushållningssällskapet från och med år 1901 årligen anvisat 500 kronor, och hafva dessa försök omfattats med mycket intresse.

Länets med anslag af Staten och Hushållningssällskapet inrättade *kemiska station* och *frökontrollanstalt* i Halmstad är fortfarande i verksamhet och anlitas mer och mer för hvarje år af såväl köpmän som jordbrukare. Till Svenska mosskulturföreningen har Hushållningssällskapet beviljat ett årligt anslag af 500 kronor, och har, såsom ofvan framhållits, en del af länets mossar varit föremål för undersökning af nämnda förenings botanist.

De till jordbrukets tjänst anordnade *meteorologiska observationer* hafva under perioden fortgått vid 12 stationer af hvilka endast de vid Kinnared och Knäred uppbära anslag, med 100 kronor till hvardera. Därjämte aflönas af Hushållningssällskapet i olika delar af länet bosatta 8 personer, hvilka till Meteorologiska Centralanstalten insända sina iakttagelser rörande åskväder, isförhållanden m. m. Samtliga observatörer erhålla på sällskapets bekostnad exemplar af de utaf Centralanstalten publicerade månadsöfversikter af väderleken i Sverige.

Lägre landtbruksskolan å Vallberga är fortfarande i verksamhet. Hushållningssällskapet till densamma årligen utgående anslag utgör 600 kronor, däraf 300 kronor till premier och stipendier. Lärjungeantalet utgjorde läsåret 1900—01 16 frielever, 1901—02 17 frielever och 1 betalande elev, 1902—03 18 frielever och 2 betalande, 1903—04 21 frielever och 5 betalande samt 1904—05 15 frielever och 5 betalande.

Till inom länet arbetande kontrollföreningar, af hvilka vid 1905 års slut 13 voro i verksamhet, har af Hushållningssällskapet medel utgått:

1901 till 3 kontrollföreningar	kronor	316.67
1902 » 3 » »		350.00
1903 » 4 » »		400.00
1904 » 7 » »		600.00
1905 » 9 » »		900.00

hvarjämte fyra under år 1905 nybildade föreningar för organisationskostnader af statsmedel uppburit 150 kronor hvardera.

För utbildning af kontrollassistenter vid Hvilans landtmannaskola har Hushållningssällskapet under periodens fyra sista år anvisat 250 kronor årligen, att utgå med 50 kronor till hvardera af fem elever från länet, och hafva under dessa år 14 elever genomgått denna kurs.

Till studieresor hafva dels Hushållningssällskapet filialafdelningar af de medel, som stå till deras förfogande genom dem tillkommande hälften af hvarje års till sällskapet inbetalda ledamotsafgifter, och dels sällskapet bidragit, det sistnämnda med 100 kronor årligen, till ledaren för resorna, hvilka företagits till sevärda platser i södra delarna af landet och under åren 1901, 1902 och 1905 utsträckts äfven till Danmark.

Till den inom länet med statsmedel understödda premiering af mindre jordbruk, hvilken första gången tillämpades år 1902, hafva utgått följande belopp:

År.	Antal premierade jordbruk.	Årsanslaget till premieringar, i kr.			Hela utdelade beloppet, i kr.	Utlämnade premiälån.		
		Af staten.	Af sällskapet.	Summa.		Lån å 75 kr.	Lån å 25 kr.	Hela beloppet, i kr.
1902 . . .	12	600	790	1,390	805	—	—	—
1903 . . .	23	500	730	1,230	750	—	—	—
1904 . . .	32	1,200	614	1,814	1,200	—	—	—
1905 . . .	33	1,370	1,400	2,770	1,300	1	16	475

Hofbeslagsskolan i Alnarp har under perioden åtnjutit ett årligt anslag af länets hushållningssällskap till belopp af 875 kronor för 5 frielever, men fullt antal elever till respektive kurser har endast anmält sig åren 1902 och 1904, under det att till hvardera kurserna åren 1901 och 1903 endast 4 och till kursen år 1905 endast 3 elever anmält sig.

Af Hushållningssällskapet medel hafva under perioden stora belopp anvisats för att kunna möta de under vårarne uppträdande ollonborrarnes härjningar, men desto lyckligare hafva ollonborrarnes under dessa år uppträdt endast sporadiskt. Den under år 1903 väntade svärmningen af dessa

skadeinsekter uteblef helt och hållet, antagligen på grund af nästföregående årets våta och kalla väderlek, som fördröjt deras utveckling och möjligen förorsakat sjukdom i larverna, samt i följd af den under därpå följande april månad kalla och snörika väderlek.

Angående årsväxten under periodens särskilda år kan i korthet afgifvas det omdöme:

att 1901 års skörd varit till mängden icke fullt medelmåttig, men till beskaffenheten god;

att 1902 års skörd i afseende å såväl kvantitet som kvalitet blifvit fullt medelmåttig;

att 1903 års skörd, i allmänhet bedömd, torde kunna betecknas såsom till mängden fullt medelmåttig och till beskaffenheten god;

att 1904 års skörd varit medelmåttig och i afseende å beskaffenheten varit att anse såsom god; och

att 1905 års skörd varit öfver medelmåttig till såväl mängd som beskaffenhet.

För skörden af olika växtslag under åren 1901—1905 redogöres i tabell D.

De i markegångstaxorna under litt. A bestämda pris hafva i kronor utgjort:

År.	1 hl. hvete.	1 hl. råg.	1 hl. korn.	1 hl. hafre.	1 hl. ärter.	1 kg. smör.	1 kg. ost.	1 lass hö om 340 kg.	1 drängedagsverke.
1901 . . .	9.71	8.31	7.00	4.37	9.50	1.70	0.36	19.59	1.80
1902 . . .	9.40	8.34	6.50	4.43	10.00	1.70	0.36	19.59	1.80
1903 . . .	9.40	8.02	6.50	4.72	10.00	1.70	0.36	19.39	1.80
1904 . . .	9.50	8.00	6.50	4.93	10.28	1.71	0.37	22.11	1.94
1905 . . .	9.99	8.42	7.20	4.98	10.64	1.72	0.37	22.11	2.00
Medeltal	9.60	8.22	6.74	4.69	10.08	1.71	0.36	20.56	1.87

Tab. D. Skörd af olika växtslag i Hallands län åren 1901—1905.

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Hösthvete . . . hektoliter	35,331	41,166	41,554	46,310	67,709
Vårhvete . . . »	19,480	21,408	21,709	24,694	30,048
Höstråg . . . »	329,673	419,890	407,293	428,800	430,274
Vårråg . . . »	12,641	13,474	13,450	12,605	12,864
Korn . . . »	82,966	97,654	96,828	90,702	76,668
Hafre . . . »	1,007,701	1,240,181	1,221,315	1,319,940	1,340,503
Blandsäd . . . »	73,861	90,247	88,178	99,779	99,919
Ärter . . . »	3,748	3,748	3,776	3,036	2,841
Böner . . . »	14,614	14,617	14,800	14,821	14,890
Vicker . . . »	8,396	8,171	8,367	7,756	7,795
Potatis . . . »	624,689	835,518	825,428	829,788	868,755
Rofvor, rötter o. d. »	530,320	566,190	569,900	923,450	1,122,470
Socketbetor . . . deciton	36,180	36,700	36,700	17,080	17,080
Lin o. hampa, frö hl.	1,781	1,781	1,809	1,706	1,577
D:o, spånadsämne deciton	985	1,031	1,072	970	912
Gräs o. andra foderväxter, frö . . . »	1,406	1,410	1,410	1,445	1,459
Hö . . . »	1,272,715	1,330,690	1,334,925	933,224	1,001,504
Bohvete . . . hektoliter	283	283	283	68	68
Spärgel . . . »	118	118	118	83	65

och enligt litt. C:

År.	1 hektoliter råg.	1 hektoliter korn.	1 hektoliter hafre.	1 kilogram smör.	1 hl. blandsäd (1/2 korn, 1/2 hafre).
1901	8.75	7.24	4.79	1.71	6.01
1902	8.66	7.20	4.77	1.72	5.98
1903	8.66	7.21	4.86	1.73	6.03
1904	8.81	7.33	4.89	1.74	6.11
1905	9.02	7.51	5.06	1.76	6.28
Medeltal	8.78	7.30	4.87	1.73	6.08

Mejerihandteringen inom länet synes äfven under denna period ostördt hafva fortgått. Nya mejerier, hufvudsakligen s. k. andelsmejerier, hafva anlagts, och de äldre utvidgats och förbättrats samt blifvit försedda med nya och tidsenliga maskiner och apparater. Några smärre mejerier hafva uppgått uti de nybildade andelsmejerierna, i följd hvaraf mejeriernas antal vid 1905 års slut utgjorde 63, mot 65 år 1900. Vid 57 af dessa mejerier, som beredvilligt lämnat uppgifter angående mjölk- och smörmängd samt ostberedningen vid desamma under år 1905, hafva invägrats 71,753,703 kg. mjölk, försålts 1,568,777 kg. oskummad mjölk samt tillverkats: 2,776,996 kg. smör, 28,866 kg. helfet, 5,941 kg. 3/4-fet och 6,454 kg. halffet ost, äfvensom 185,183 kg. skummjölksost. Mjölkleverantörernas antal har varit 6,724. Den till mejerierna levererade mjölken har sedan år 1900 ökats med 9,178,369 och det tillverkade smöret med 482,191 kg. Tillverkningen af helfet ost har ökats med 28,741, af halffet ost med 6,310 och af skummjölksost med 148,754 kg., under det att mjölkleverantörernas antal ökats med 373.

Hushållningssällskapet aflönar fortfarande en *mejerikonsulent*, som mot billigt arvode tillhandagår mejerierna och den enskilde jordägaren med råd och upplysningar i frågor, som afse mejeri- och ladugårdsskötsel. Från och med år 1905 är han därjämte öfverkontrollant vid länets kontrollföreningar.

Såsom bidrag till deltagande i *smörprofningarna* i Malmö och Göteborg har Hushållningssällskapet under periodens fyra första år anvisat, under första året 25 kronor och under de öfriga tre åren 20 kronor till hvardera af de genom sällskapet till dessa profningar anmälda mejerier, eller

År 1901 för 22 mejerier	550 kronor
» 1902 » 24 »	480 »
» 1903 » 22 »	440 »
» 1904 » 25 »	500 »

samt under år 1905 en summa af 1,200 kronor, sistnämnda belopp med villkor att kostnadsfri profning bereddades inom Hushållningssällskapets område befintliga mejerier, som regelbundet exportera i medeltal minst två drittlar smör i veckan, och andra mejerier så långt förhållandena och tillgångarna det medgäfvade, äfvensom att alla i profningen deltagande mejerier skulle äga rättighet att begagna ett af Svenska smörprofningarne inregistrerad skyddsmärke för svenskt smör; och deltog i årets vinterprofningar 51 mejerier, i sommarprofningen 47 samt i höstprofningen 44

mejerier. Hushållningssällskapet har likaledes under hvardera af åren 1901—1904 anvisat 100 kronor till Svenska smörprofningarnas slutprofning och årsmöte samt 25 kronor årligen under nämnda tid till mejerikonsulentens förfogande för öfvervarande af denna slutprofning.

Trädgårdsskötsel och fruktträdsodling synas inom länets samtliga socknar omfattas med för hvarje år allt mera stegradt intresse. Sedan Hushållningssällskapets skogskommitté, som jämväl handhaft ärenden angående trädgårdsskötseln, med 1904 års utgång blifvit upplöst, har en särskild trädgårdskommitté öfvertagit behandlingen af dessa frågor, och hafva från Hushållningssällskapets egna fruktträdsodling hvarje år till mindre jordbrukare inom länet kostnadsfritt utdelats äppleträd, hvartannat år till de fyra norra och hvartannat år till de fyra södra häradena, hvilken utdelning ägt rum i följande omfattning:

År.	Rekvirenter.	Träd per rekvirent.	Summa träd.
1901	1,041	3	3,123
1902	840	4	3,360
1903	1,449	3	4,347
1904	783	5	3,915
1905	1,294	3	3,882

eller tillhoppa under perioden till 5,407 rekvirenter 18,627 stycken träd.

För hvardera af åren 1905—1909 har Hushållningssällskapet ställt till förutnämnda trädgårdskommittés förfogande dels 2,000 kronor till aflöning åt två länsträdgårdsmästare, en för norra och en för södra delen af länet, hvilka skola tillhandagå rekvirenter i samma ordning som hittills, dock med skyldighet för rekvirent att utan ersättning lämna trädgårdsmästaren kost och logis samt 1 kr. 50 öre i dagtraktamente hvarje förrättningsdag jämte skjuts från och till järnvägsstation eller närmaste förrättningsställe, dock icke öfver 2 mil, dels räntan af Thoméska fonden samt af sällskapets egna medel ett belopp, som tillsammans med nyssnämnda fonds ränta uppgår till 1,200 kronor om året, att användas till uppdragande af fruktträd att med minst 3,000 stycken årligen utdelas till mindre jordbrukare inom länet. Länsträdgårdsmästarnes biträde har under perioden tagits mycket i anspråk, särskildt för trädbeskärning och för anläggande af nya trädgårdar. Under 1905 års höst hade trädgårdskommittén uppdragit åt länsträdgårdsmästaren i norra distriktet att hålla föredrag i trädgårdsskötsel inom Veinge, Knäreds, Hishults, Växtorps, Bredareds, Tönnersjö, Enslöfs, Torups, Kinnareds, Slättåkra, Asige, Vessige, Askome, Drängsereds och Krogsereds socknar. Föredragen hafva hufvudsakligen behandlat fruktträdens plantering, beskärning och vård samt bekämpandet af svampsjukdomar och skadeinsekter jämte fruktens skördande, sortering, vård, inpackning och försäljning. Beklagligt nog voro föredragen icke å alla platser så talrikt besökta, som önskligt varit, men då intresset å många ställen varit större, kan man hoppas, att föredragen, sedan de blifvit kända af den stora allmänheten, skola verka mycket godt för trädgårdsskötselens höjande inom länet, hvars läge och jordmån lämpa sig synnerligen väl för fruktträdsodling.

Egnahemslånerörelsen. Sedan Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutat att för åren 1905—1909 anvisa ett belopp af 10 millioner kronor att såsom statslån tilldelas de hushållningssällskap samt för ändamålet bildade aktiebolag och föreningar, hvilka ville genom utlämnande af egnahemslån bereda mindre bemedlade arbetare tillfälle att å landsbygden förvärfva egna hem, har länets hushållningssällskap vid sammanträde den 13 december 1904 beslutat att förmedla egnahemslån i öfverensstämmelse med Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 17 juni 1904 och för sådant ändamål dels godkänt ett af förvaltningsutskottet uppgjort förslag till »Reglemente att tjäna till efterrättelse vid Hallands läns hushållningssällskaps förmedling af egnahemslån», hvilket reglemente sedermera i stort antal blifvit spriddt inom länet, dels genom förvaltningsutskottet utsett en egnahemskommitté att handhafva och förbereda de till lånerörelsen hörande ärenden och dels till omkostnader vid lånerörelsen för år 1905 anvisat 1,000 kronor.

På grund af kungörelse därom i länets tidningar hade 32 ansökningar om egnahemslån för år 1905 inkommit och, sedan kommittén för sin del tillstyrkt sju låneansökningar å tillsammans 14,800 kronor till förvärfvande af bostadslägenheter och fem låneansökningar å sammanlagdt 13,000 kronor till förvärfvande af jordbrukslägenheter, blefvo samtliga dessa lån på af kommittén föreslagna villkor af utskottet godkända. Med anledning af de under år 1905 sålunda inkomna ansökningar om egnahemslån ingick hushållningssällskapets förvaltningsutskott på kommitténs därom gjorda tillstyrkan till Eders Kungl. Maj:t med underdånig hemställan om erhållande af ett lån ur egnahemsfonden till belopp af 75,000 kronor, däraf till bostadslägenheter 40,000 kronor och till jordbrukslägenheter 35,000 kronor, hvilken hemställan jämväl blifvit af Eders Kungl. Maj:t i nåder godkänd.

Under år 1905 hafva endast fem lån för förvärfvande af bostadslägenheter utbetalts med ett sammanlagdt belopp af 10,800 kronor, under det att öfriga år 1905 beviljade lån, på grund däraf att lånehandlingarna icke varit fullständiga, icke under nämnda år utgått.

B) Boskapsskötsel. Hästafveln. Hästuppfödarnes intresse har under perioden fortfarande förnämligast varit riktad på afveln af för landbrukets behof lämpliga hästar af så kalladt kallblodigt slag, hvaraf hingstar af ardenneras hvarje år importerats från Belgien af inom länet bildade hingstföreningar. Hingstmaterialet af denna ras har under perioden ökat från 20 till 32 hingstar, af hvilka 28 äro importerade och 4 äro födda inom länet. Af dessa hafva 26 blifvit godkända af premieringsnämnden. Under år 1901 inköptes genom Hushållningssällskapets försorg 20 stoföl af ardenneras. Tillsammans med de under åren 1898 och 1900 importerade stofölen utgöra dessa nu en stam af ett sjuttiootal ston af helblod ardenneras, hvaraf omkring 40 blifvit premierade. Den fortgående korsningen med ardennerhingstar har frambragt en god och homogen ardennerhästtyp, som af premieringsnämnden prisas såsom den yppersta i landet.

Denna afvelsgren har emellertid fortfarande undanträngt

afveln af hästar af varmblodigt slag, hvaraf både hingst- och stomaterialet är jämförelsevis fåtaligt inom länet. Vid periodens slut funnos endast 14 hingstar af detta slag, af hvilka två äro af engelskt fullblod, en af orientalskt halfblod, en af fredriksborgsras, tre af ostpreussiskt halfblod och tre inom länet födda af hannoveranskt halfblod, två af flyngeras, en af anglonormandisk härkomst samt en oldenburgisk hingst. Af dessa har den å Munkagård stationerade engelska fullblodshingsten synnerligen utmärkt sig såsom en framstående remontproduktör och lämnat en talrik afkomma, som af remonteringskommissionen betalats med höga priser.

För *hästafvelns befrämjande* har länets hushållningssällskap anslagit 10,000 kronor till inköp af ofvannämnda under år 1901 importerade ardennerstoföl, hvarjämte det samma beviljat femåriga amorteringslån å 2 % ränta:

År 1901 till inköp af 1 ardennerhingst	kronor	5,000
> 1902 > > > 1 ardenner- och 1 norsk hingst >		7,400
> 1903 > > > 4 ardennerhingstar		14,500
> 1904 > > > 2 hingstar af varmblodigt slag >		7,500
> 1905 > > > 3 ardennerhingstar		15,000

För *hästpremieringen* hafva utbetalts pris till följande belopp, i kronor, dels penningpris och dels till inlösen af frisedlar för ungston:

	Penningpris.	Hvaraf statsmedel.	Inlösen af frisedlar.
År 1901	9,477.80	4,500.00	—
> 1902	9,699.40	4,452.00	510
> 1903	13,960.80	5,920.00	480
> 1904	16,766.40	6,800.00	705
> 1905	13,164.40	5,200.00	600
Summa kronor	63,068.80	26,872.00	2,295

hvardan summan af Hushållningssällskapets och Landstingets anslag under femårsperioden uppgår till 36,197 kronor. Trots dessa stora anslag hafva de på långt när icke räckt till kontanta belöningar åt alla premierade hästar. Sålunda blefvo vid hästpremieringen år 1905 penningpris utdelade endast för 102 fölston af 278 premierade. Att hästafveln är efter år går framåt, utvisar just hästpremieringen. Då t. ex. år 1902 antalet premierade ston uppgick till 152, voro de, såsom ofvan nämnts, under år 1905 278.

Till inlösen af frisedlar för fölston har Hushållningssällskapet under hvarterdera af åren 1901—1904 till stambokskommitténs förfogande anslagit 1,000 kronor, hvilket belopp år 1905 höjdes till 1,200 kronor; och har stambokskommittén under perioden inlöst frisedlar å 10 kronor med följande belopp:

år 1901	66 frisedlar för kronor	660
> 1902	89 > > >	890
> 1903	114 > > >	1,140
> 1904	113 > > >	1,130
> 1905	104 > > >	1,040

Andra upplagan af stamboken öfver länets hästafvel utkom under år 1903. Den upptager stamtaflor öfver 83 ston och 45 hingstar af varmblodigt slag, hvilka tjänstgjort eller ännu tjänstgöra inom länet, samt å 19 fram-

stående hingstar af varmblodig ras, hvilkas namn förekomma i de förenämndas släktledningar å 20 helblods-, 23 trekvartsblods-, 45 halvblodsardenner, 21 clydesdale-ardenner samt å 26 hingstar af ardenneras.

Nötboskapsafveln. I de söder om Ätran belägna bördiga kustsocknarna, där under föregående perioder och jämväl under de två första åren af ifrågavarande period den röda danska boskapen var den förhärskande, har denna under de senaste trenne åren småningom undanträngts och uppblandats med den svart och hvita låglandsrasen, såsom varande mera mjölkgifvande, hvadan den förra numera hålles oblandad endast å 5 eller 6 större egendomar. Norr om Ätran har af förädlade raser ayrshireboskapen den största utbredning, men äfven där finnas rena stammar af röd dansk och låglandsboskap. I skogsbygden längs efter smålands- och västgötagränsen hålles företrädesvis en småväxt boskap af oförädlad ras, som kan tillgodogöra sig det karga betet å därvarande skogs- och myrmarker. Dock kan där på ett och annat ställe spåras en mer eller mindre motiverad inblandning af ayrshire- eller röd dansk boskap.

Till befrämjande af nötboskapsafveln har Hushållningssällskapet under femårsperioden anslagit följande belopp, i kronor, till inköp af tjurar af nedannämnda raser:

	Röd dansk ras.	Ayrshirernas.	Röd dansk och ayrshirernas.	Svart o. hvit låglandsras.	Summa kronor.
År 1901 . .	5,347·85	3,000·00	—	—	8,347·85
» 1902 . .	4,127·90	4,187·34	—	—	8,315·24
» 1903 . .	4,292·47	4,000·00	—	—	8,292·47
» 1904 . .	—	—	4,000·00	4,000·00	8,000·00
» 1905 . .	—	4,163·22	—	6,000·00	10,163·22
Summa kr.	13,768·22	15,350·56	4,000·00	10,000·00	43,118·78

för hvilken summa blifvit inköpta ett 60-tal tjurar af ayrshire- och ett 40-tal af röd dansk ras, hvilka försålt å offentlig auktion mot 5 års amortering och 2 % ränta. Dessutom har Hushållningssällskapet beviljat lån å tillhopa 1,700 kronor för inköp af tre tjurar af röd dansk ras och 4,500 kronor till inköp af sju tjurar af låglandsboskap. Förutom dessa hafva enskilda personer inköpt ett stort antal tjurar och kvigor af samma båda raser.

Vid *nötboskapspremieringen* inom länet hafva årligen uppvisats 1,700 å 1,800 djur, och enligt de inlösta frisedlarna och betäckningsintygen hafva hondjur till följande antal blifvit betäckta af tjurar utaf nedannämnda raser, nämligen: 4,247 af tjurar utaf ayrshirernas, 2,595 af tjuror utaf röd dansk ras, 651 af tjuror utaf låglandsras, 14 af tjuror utaf korthornsras och 3 af tjuror utaf blandad ras.

Nötboskapspremieringsnämnden har till sitt förfogande under hvartera af åren 1901—1904 af staten erhållit 3,600 och af länets hushållningssällskap 5,650 kronor samt år 1905 respektive 4,100 och 5,900 kronor. För de olika raserna, röd dansk, ayrshire- och låglands-, har premieringsnämnden upplagt stamböcker, som vid periodens slut upptogo stamtaflor å 223 tjuror och 576 kor af ayrshirernas, 136 tjuror och 1,040 kor af röd dansk ras, äfvensom 146 tjuror och 645 kor af låglandsras, samtliga djur af helblodig ras.

Inom olika delar af länet äro, på sätt ofvan nämnts, bildade *kontrollföreningar*, genom hvilkas verksamhet mjölk-

afkastningen inom flere mindre besättningar af 10—20 kor uppdrifvits till 3,000—3,500 kg. per djur och år med en fettprocent af 3·5 och däröfver under ganska billiga utfodningsförhållanden.

Fårafveln bedrifves inom de bördiga delarne af länet knappast öfver husbehofvet. Veterligen finnas större fårhjordar endast å tvenne egendomar, nämligen å Tjolöholm, där får af shropshire-, och å Klef, där får af southdownras hållas. I de sydligaste skogssocknarne uppfödas får i något större mängd.

Svinafveln, såsom varande mera lönande, omfattas med desto större intresse, och särskildt i södra delen af länet har visat sig stor anslutning till det i Halmstad befintliga andelsslakteriet, hvarest blifvit nedslaktade 5,823 svin under år 1901, 9,383 år 1902, 13,840 år 1903, 16,644 år 1904 samt 13,967 svin år 1905, dels för export till England och dels hufvudsakligen för försäljning i Stockholm. Vid de genom Hushållningssällskapet försorg år 1899 å Örmanäs i norra delen och å Ramnäs i södra delen af länet anordnade svinafvelsstationerna hafva under åren 1901—1903 hållits å hvartera stället 2 å 3 fargaltar samt respektive 10 å 12 och 12 å 18 modersuggor af yorkshirerasen, hvilka sammanlagdt under år 1901 lämnat omkring 340, år 1902 400 och år 1903 440 grisar. De af dessa grisar, som af vederbörande besiktningsmän befunnits lämpliga till afvel, hafva å auktion försålt till inom länet boende svinuppfödare. Nyssnämnda afvelsstationer upphörde emellertid med sin verksamhet vid 1903 års slut.

Fjäderfäskötseln har särskildt hos de mindre jordbrukarne omfattats med lifligare intresse än under föregående period. Goda värphöns af bruna och hvita leghornsraserna och köthöns af plymouthrockrasen hållas allmänt. För vidtagande af anordningar att upphjälpa hönsafveln anslög Hushållningssällskapet år 1901 200 kronor, i följd hvaraf år 1902 föranstaltades, att lämplig person i skilda delar af länet höll föredrag om rationell och lönande hönskötsel.

Hälsotillståndet bland husdjuren har i genomsnitt varit godt inom länet. Bland sådana smittosamma sjukdomar, å hvilka nådiga förordningen af den 9 december 1898 har afseende, hafva förekommit: mjältbrand, mjältbrandsemfysem och svinsjuka.

Mjältbrand har i allmänhet uppträdt sporadiskt och ofastast under de årstider, då kreaturen stallfodrats, och i de trakter, där utländska fodermedel, såsom solrosfrökakor och ryskt hvetekli, användas till kreaturens utfodring, till följd hvaraf grundade misstankar föreligga, att smittämnet i de flesta fall öfverförts med dessa fodermedel. Under 1905 års sommar uppträdde dock denna sjukdom å en egendom i Enslöfs socken, medan kreaturen gingo på bete, hvarvid inom få dagar 5 af 6 insjuknade dogo.

I mjältbrand hafva under perioden dött:

År.	Hästar.	Nötkreatur.	Svin.
1901	4	4	—
1902	2	12	—
1903	1	13	—
1904	—	22	1
1905	2	14	—
Summa	9	65	1

Mjältbrandsemfysem har äfvenledes uppträdt med sporadiska fall och nästan uteslutande inom Bredareds socken. Under år 1902 anställdes efter anmälan om därstädes bland ungboskapen inträffade misstänkta dödsfall undersökning, hvarvid befanns, att under våren och försommaren inom ett visst område af socknen 9 stycken ungreatur å olika ställen dött efter symtom, som angåfvo, att de lidit af mjältbrandsemfysem, och utan att några åtgärder vidtagits till hämmande af smittämnet spridning. Visserligen blefvo vid denna undersökning åtkomliga kadaverdelar oskadliggjorda, men stora partier af de döda djuren hade förut bortförts och kringspridts af rofdjur samt bildade smitthärdar för under följande år i denna del af socknen inträffade sporadiska fall af sjukdomen.

I mjältbrandsemfysem hafva under perioden dött: år 1901 fem, år 1902 fjorton, år 1903 ett, år 1904 tolf samt år 1905 två, eller tillhoppa 34 nötkreatur.

Svinsjuka utbröt i slutet af september år 1904 inom en svinbesättning i Våxtorps socken, hvarefter intill början af januari 1905 dogo 16 grisar. Ett stort antal grisar, som varit angripna af sjukdomen, visade sedermera symtom af rachitis, men blefvo genom lämplig behandling åter friska. Under september 1905 utbröt svinsjuka i en svinbesättning i Tjärby socken, hvarvid af 10 insjuknade grisar 6 dogo. — Af veterinärerna hafva för ofvannämnda tre sjukdomar efter förordnande af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande eller på kallelse af kommunalnämndsordförande under perioden verkstälts sammanlagdt 182 tjänsteresor.

Af andra smittosamma sjukdomar, angående hvilkas hämmande särskilda åtgärder icke författningsenligt äro påbudna, torde böra omnämnas den i vårt land sällan förekommande hönskoleran, som under september 1903 uppträdde flerstädes inom länet. Sjukdomen infördes med ett parti från Pommern importerade gäss, som i flockar af 25—50 stycken försålles till olika personer inom länet. Omkring 33 % af dessa gäss dogo inom de åtta första dagarna efter ankomsten, och sjukdomen angrep och dödade på skilda trakter af länet jämväl änder, höns och dufvor. Af djurägarna vidtogos efter anvisning i länets tidningar desinfektionsåtgärder till hämmande af sjukdomen, som veterligen icke sedermera förekommit.

Lungröta bland hästar förekom med två fall under år 1904 inom Kungsbacka distrikt, och i december 1905 utbröt samma sjukdom å en egendom inom Halmstads distrikt med två fall, hvaraf ett med dödlig utgång. Sjukdomen angrep sedermera under år 1906 nästan alla hästarne inom samma besättning.

För strålsvampsjuka hos nötkreaturen hafva af veterinärerna under perioden behandlats 250 fall.

Kvarka hos hästar har under alla fem årens första och sista kvartal varit allmänt gängse inom hela länet, men sjukdomen har i allmänhet haft ett godartadt förlopp.

Medelst *tuberkulin* hafva undersökts:

År 1901 . .	1,345 nötkreatur, däraf 795 reaktionsfria.
› 1902 . .	517 › › 324 ›
› 1903 . .	676 › › 544 ›
› 1904 . .	732 › › 588 ›
› 1905 . .	710 › › 607 ›

C) Skogshushållning. Inom länet, som utgör ett revir, finnes 1 revirförvaltare, 7 ordinarie kronojägare, 3 extra kronojägare med lön och 1 extra kronojägare utan lön, hvarjämte å de enskilda, under allmän uppsikt ställda flygsandsfälten äro anställda 4 planteringsvaktare, af hvilka 1 tillika är ordinarie kronojägare.

Afverkningsättet å statens skogar består i trakthuggning, ordnad blädning, beredningshuggning, gallring, rensnings- och röjningshuggning, under det att afverkningen å enskildas skogar sker mera irrationellt. Äfven där torde dock i och med tillkomsten af Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 24 juli 1903 ett bättre tillstånd vara att emotse. Med undantag af länets landbruksskola, där skogsbrukets elementära delar afhandlas, finnes icke någon särskild läroanstalt inom länet för inhämtande af kunskap i skogshushållning.

Vid värden af flygsandsfälten har uppmärksamheten varit fäst på åstadkommande af sandmarkens »läkning» medelst skog och planterande af bergtall, björk och gran.

Under femårsperioden hafva för *statsverkets skogsvärens* räkning inköpts hemmansdelar till en sammanlagd areal af 4,225.58 har. Sedan genom kungl. brefven den 20 januari 1905 och 31 mars samma år bestämts, att 463.43 har inägomark skulle från kronoparken Tönnersjöheden i Tönnersjö socken afyttras åt enskilde, och af utmarkerna till kronodomänen Vastad n:r 1 i Eftra socken och Bosarp n:r 2 i Skällinge socken till kronopark blifvit afsatta, å förstnämnda egendom 52.70 har och å den sistnämnda 61 har, utgjorde vid slutet af år 1905 de offentliga skogarnes areal:

	Har.
Kronoparkerna	11,744.97
Kronoflygsandsfälten	1,192.50
Kronans utarrenderade jordbruksdomäner	489.90
› › eklestastika hemman	2,416.94
› › civila bostadsboställen	31.59
› › eklestastika ›	3,542.49
Skogar till allmänna inrättningars hemman	356.69
› › kronohemman	304.00
Summa har	20,079.08

De enskilda under allmän uppsikt ställda flygsandsfälten omfattade en areal af 1,429.34 har, fördelade på 10 skogar.

Svedjande och skogseldar på kronans egendom hafva endast förekommit å några få ställen, och har det förnämli-gast varit ljungbrand, uppkommen genom å angränsande ägor ovarsamt handhafvande af eld, som härvid förorsakat skada. I äldre skog har eld härjat endast å Biskopstorps kronopark, dock ej svårare, än att den brända skogen kunde någorlunda förmånligt afsättas. Å enskildas ägor har ljungbränningen under senare åren starkt aftagit, beroende på de framsteg, skogsvården gjort, och enär man börjat inse skogens värde å dessa marker. Någon annan inverkan å skogarne af fabriksanläggningarna har ej kunnat skönjas, än att virket i närheten af dem å några platser stigit. Trämassefabrikerna hämta emellertid i regel sitt råmaterial från närgränsande län. Kolning, tjäru-, beek- och kalkbränning samt pottasketillverkning ske i så inskränkt omfattning, att någon inverkan

däraf ej kan spåras å länets skogar, helst kolning blott förekommer vid sågverk af affallsvirke och de öfriga artiklarna veterligen ej produceras inom länet.

Stängselsättet på ljunghedarna utgöres af enkla stenmurar och å de sankare mossarna af dike med vall, å några ställen med stängseltråd och pålar samt i skogsbygden medelst gärdesgårdar af trä.

Sedan kungl. kungörelsen den 28 januari 1876 stadgat inskränkning i betesrätten å ohägnad mark därhän, att getter och får ej finge beta å gemensamt mulbetesområde, såvida ej alla delägarna i samfälligheten därtill gifvit sitt samtycke, och att delägare ägde rätt att, endast om han hölle vård om dessa djur, låta dem beta å hans eget område i samfälligheten, hafva de, i synnerhet getterna, minskat i antal.

Skogsodlingen å de allmänna skogarna inom länet har omfattat en areal af 1,762.19 hektar, därvid utplanterats: 2,080,300 tall-, 3,913,900 gran-, 1,901,000 bergtalls-, 45,000 silfvergrans-, 26,700 douglasgrans-, 23,000 hvitgrans-, 212,750 björk-, 93,730 bok- och 700 alplantor samt utsåts 5 kg. tallfrö och 30 liter bokollon.

De enskilda skogarnes areal inom länet utgör omkring 61,400 hektar. Sedan jämlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 24 juli 1903 uppsikten öfver länets enskilda skogar uppdragits åt en *skogsvårdsstyrelse*, har denna styrelse till biträde hos sig antagit 1 länsjägmästare jämte 4 läns-skogvaktare, de senare med tjänstgöringsområde inom 2 härader hvardera. Då skogsvårdsstyrelsen i afgifven redogörelse öfver de enskilda skogarnes i länets landstingsområde tillstånd och skötsel äfvensom öfver styrelsens verksamhet år 1905 på ett kortfattadt och belysande sätt skildrat dessa skogars tillstånd och skötsel, tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att här återgifva ett utdrag ur nämnda redogörelse af följande lydelse:

»Dels på enskild väg genom bildande af skogsodlings-sällskap och skogsodlingsföreningar och dels genom anslag af staten, hushållningssällskap och landsting hafva sedan många år tillbaka åtgärder vidtagits för att förbereda och frammana intresset för skogsodling och skogsvård inom länet, och särskildt kan den genom hushållningssällskapet till-satta, nu upplösta skogskommittén med tillfredsställelse se sitt arbete krönt med framgång i de friska och kraftiga skogsdungar, som här och hvar inom länets olika kommuner stå såsom ett till efterföljd manande exempel. Intresset och hågen för skogsodlingar å de kala ljunghedarne samt för en förbättrad skogsvård synas dess bättre börja vinna insteg hos den stora allmänheten, och är att hoppas att, sedan nu lagen angående vård af enskildes skogar blifvit gällande, med straffpåföljd för den som gör sig skyldig till öfverafverkning eller efter afverkningen med marken så förfar, att skogens återväxt uppenbarligen äfventyras, den tid snart må vara försvunnen, då skogssköflingar och rofhyggen förekomma.

De halländska skogarne hafva — med undantag af statens och de större herrgårdarnes — icke hittills varit underkastade någon rationell skötsel, utan hafva afverkningsarna i allmänhet bedrifvits, utan tanke på att skog ånyo skulle intaga den sköflades plats. Icke blott den äldre mogna skogen, som enligt en god skogsskötsel bort afverkas, utan

äfven växtlig medelålders, ja, till och med den unga, i sin kraftiga tillväxt stadda skogen har fått vika för yxan.

Å herrgårdarne däremot, med få undantag, såsom å Torstorp, där en stor vacker bokskog sedan flere år är under afverkning, och å Rossared samt å utgårdar till egendomen Gåsevadsholm, å hvilka skogsafverkning i större skala äger rum, har i allmänhet afverkning bedrifvits till husbehof och obetydligt till afsalu, men då stora arealer årligen återbördas till skogen genom sådd och plantering samt genom kvarlämnande af kraftiga frötråd, är å dessa egendomar numera icke att befara någon förminskning i den skogbärande markens areal, äfven om kubikinnehållet å den kvarvarande skogen minskats. Till flere egendomar, såsom, bland andra, till Sperlingsholm och till Kullagård, inköpas kala utmarker, hvilka därefter genom skogskulturen göras skogbärande.»

För en löseskilling af 7,000 kronor har skogsvårdsstyrelsen i enlighet med hushållningssällskapets beslut den 13 december 1904 öfvertagit den förutvarande skogskommitténs inom länet inventarier och 5 plantskolor med däri växande plantor.

Under år 1905 har af skogsvårdsstyrelsen till 1,129 rekvisiter utdelats sammanlagdt 652.15 kg. skogsfrö, hufvudsakligast tall- och granfrö samt 3,351,595 plantor af olika slag, men hufvudsakligast bestående af tall- och granplantor. Efter beräkning af 1.5 kg. frö eller 6,000 plantor per hektar anses omkring 993.36 hektar hafva blifvit under år 1905 skogsodlade, däri äfven inbegripna verkställda hjälpkulturer. Under vårkulturerna, som togo sin början den 12 april och fortgingo till och med den 20 maj, hafva 12 extra skogsplantörer tjänstgjort hos rekvisiterarna under 380 arbets- samt 77 sön- och helgdagar och därvid undervisat dem i skogsodling samt lämnat råd och upplysningar angående en rationell skogsvård.

D) Jakt och djurfångst. Älgen, som otroligt hastigt utbredd sig inom provinsen, finnes numera i fast stånd på nästan alla kronoparker samt äfven å många enskilda marker. Omkring ett fentiotal torde under nu ifrågavarande femårsperiod hafva skjutits. Den svenska haren aftager i antal i samma mån, som den tyska hit inplanterade vinner terräng, hvilket på slättlandet går ganska fort, tack vare hans stora fruktsamhet. Med undantag af den egentliga skogsbygden, där den svenska haren ännu ej utträngts, finnes tyska haren öfverallt, lämnande en afsevärd inkomst åt de markägare, som hafva honom bofast å ägorna. Rådjurets stam har ej märkbart tilltagit, beroende på den hejdlösa förföljelse, för hvilken detta djurslag är utsatt af framför allt allmogejägare, som döda djuret dels vid stöfvarjakt och dels genom att om kvällarne och nätterna vid månsken invänta djuren på deras betesplatser å grönrågsfälten. Det höga pris, rådjuren betinga i Lybeck, eller bortåt 16—20 kronor stycket, gör jakten å dem ganska lönande. Tjäders utbredningsområde vidgas årligen, så att han nu finnes bofast till och med på flygsandsfälten vid hafvet i den jämförelsevis unga skogen. I följd af svårigheten att för höns-hund skjuta honom och då bloss och lockskytte ej veterligen existera, kan det förklaras, att han tilltager i antal. Orrens

tillhåll minskas årligen genom ljunmarkernas plantering med skog, helst orrarnas ej trifvas i skog utan föredraga de kala ljunmarkerna med små och spridda skogsbestånd. Orren skjutes mest för raphönshund, men äfven vintertiden för »bulvan». Rapphönsen, länets förnämsta villebråd, äro talrika till antalet icke allenast på fastlandet utan äfven på större öar i hafvet. Ehuru fågeln mycket starkt efterhålls, har den likväl kunnat hålla sig uppe vid god stam, särskildt i följd af de blida, snöfattiga vintrar, som varit rådande under ifrågavarande fem år. Moripan, som inplanterats i nordliga Halland, företrädesvis inom Lindome och Älsåkers socknar, har visat tendens att trifvas och utbreda sig, och hafva flere kullar visat sig i de trakter, där hon utplanterats. Fasanen, som nu äfven utplanterats å Stjernarps fideikommiss ägor, visar å detta område äfvensom å Sperlingsholms gods god trefnad och häckar icke så sällan i det fria. Af simfåglarna hålla sig ejdern, knippan och alfågeln samt småskraken och gräsänderna i allmänhet uppe vid samma tillgång som förut, men i afseende å alfågeln kan dock sägas, att han, som blott visar sig vintertiden, något aftagit i antal, under det att småskraken, som häckar vid kusten, tilltagit. Sällsyntare än förr äro gässen och sjöorrarna. Morkullan har ej märkbart tilltagit i antal och ej heller beckasinerna, hvilka för öfrigt alltid varit klent representerade. Den dubbla beckasinen saknas nästan helt och hållet, åtminstone som häckfågel.

Bland rofdjur och roffåglar, som visat sig i länet, må nämnas: räffen, mården, illern, uttern, gräflingen och själen — förnämligast vikaresjälen — kungsörnen, hafsörnen, bergufven och dufhöken. Talrikast bland de sålunda uppräknade rofdjuren och roffåglarna äro räffen, gräflingen och dufhöken. Själen har till följd af skottpremierna afsevärdt minskats i antal.

Af länets landsting hafva anslagits till dödande af räf 400 kronor att utgå under tiden 1 april—1 oktober med 2 kr. för hvarje djur, under villkor att kommunen erlägger hälften. Af hushållningssällskapet är utfästadt såsom premie 2 kr. för inom provinsen dödade själar och gräflingar.

Följande fridlysningsbestämmelser hafva varit gällande inom länet under perioden för nedannämnda djurslag, nämligen:

för hare, vid kusten norr om Varberg, från och med den 1 augusti till och med den 1 april;

för svan, enkel och dubbel beckasin samt änder af andra slag än dykänder från och med den 1 januari till och med den 10 juli;

för knipa, svärta, alfågel samt andra dykänder, med undantag af ejder, vid färskvatten från och med den 16 mars till och med den 10 juli;

för ejder från och med den 1 februari till och med den 31 augusti;

för moripa hela året; samt

för fasan från och med den 1 februari till den 15 oktober.

I afseende på jaktvården torde, i mån som jakten kommer i händerna på personer, som drifva jakten såsom sport, en tendens till ett bättre vara att påräkna, helst jaktlagarne af dem mera respekteras än af allmogejägaren, som

i de flesta fall icke gör sig reda för hvad lagen stadgar i afseende å jakt.

E) Fiske. Bruttoafkastningen i medeltal för år af länets *sillfiske*, hvilken under perioden 1896—1900 nedgick till 74,864 kronor, steg under perioden 1901—1905 till 141,867 kronor. Om än äfven detta belopp icke i och för sig utgör någon betydande afkastning, så får det dock sägas, att stegringen är ansenlig. Den är emellertid helt naturlig, eftersom allt bättre och dyrbarare fiskebåtar anskaffats och redskapsmängden ökats. Den är också behöflig, då de ökade inventarievärdena medföra större amorteringar. Sillfisket utföll under hvarterdera af den nu ifrågavarande periodens fem år på följande sätt:

År.	Bruttoafkastning i kr.	Medelpris per val, i kr.	Bruttoförtjänst för sillfiskare, i kr.
1901	104,594	2.24	383
1902	124,386	1.60	451
1903	149,790	1.50	513
1904	192,401	2.03	635
1905	138,164	2.14	461

Att medelförtjänsten för sillfiskarna var olika i länets olika delar, är gifvet. Störst var den vid och omkring Varberg, minst i länets södra del.

Fisket utöfvades nästan uteslutande med drifgarn. Botensatta garn förekommo visserligen under hela perioden, men fisket med sådana blef nästan alltid så klent, att deras antal var och förblef litet. Sillen var till sin beskaffenhet genomgående god, men dess storlek i aftagande. Af ungefär vid lika tider och omständigheter tagna prof vägde en val under hvarterdera af de fem åren: 13.08, 12.2, 10.5, 10.8 och 8 kg. År 1905 var sillen sålunda anmärkningsvärdt »småfallen», som fiskarna kalla det, men i öfrigt äfven då af god beskaffenhet. En liten del skickades år 1904 till Tyskland, men någon omfattande export förekom icke något år, och när försändelser utom länet ägt rum, har det gällt mest Skåne och närgränsande delar af Småland.

Sillsaltning i affärsmening omöjliggjordes af den färskas varans höga pris, ett förhållande hvarpå fiskarna gifvetvis icke förlora, utan tvärtom. En obetydlig saltades dock af fiskarna själfva för eget behof. Fisket idkades i allmänhet från midten af augusti till midten af oktober, och utgjorde sillfiskarens antal år 1905 300 man.

Fångsten af *torsk*, *kolja*, *hvitling* och *flundreartad fisk* med backor, garn, snurrevadar och lindvadar har under perioden varit tämligen god. I medeltal för år utgjorde bruttoafkastningen af dessa fisken tillsammans 135,527 kronor, emot 130,288 kronor under närmast föregående period. För år ställde sig denna bruttoafkastning på följande sätt:

År 1901	134,920 kr.	År 1904	117,869 kr.
» 1902	153,187 »	» 1905	137,889 »
» 1903	133,770 »	Åren 1901—1905	677,635 kr.

Nyssnämnda fisksorter började man under år 1905 fiska med trawl, i det att ett bolag i Varberg i början af juli inköpte från Grimsby en trawllångare om 120.57 ton brutto. för 32,000 kronor. Den började strax fiska. Till en början

landades dess fångster i Varberg, men efter någon tid gick ångaren efter hvarje fisketur in till Göteborg, där priserna ställde sig högre än på andra platser å västkusten. Ångarens fångster under 5 $\frac{3}{4}$ månader hafva beräknats till 23,000 kronor brutto. De hafva mest utgjorts af kolja, i öfrigt af torsk, hvitling, rödspotta, tunga och piggvar m. m., såsom vanligt vid detta slags fiske.

I allmänhet hafva dessa fisksorter, med hvad redskap de än fångats, förbrukats inom landet. Det tyska nordsjöfiskets storartade utveckling har småningom minskat och hämmat den förr gängse exporten. Samtidigt har fisken funnit allt fler inrikes handelsvägar, så att afnämare aldrig fattas.

Makrillfisket, som idkats hufvudsakligen med drifgarn, nämligen från midten af maj till midten af juli, samt något med dörj från midten af juli till midten af augusti, har ställt sig ojämnt. Det inbragte år 1901 kr. 4,500, år 1902 kr. 4,975, år 1903 kr. 3,140, år 1904 endast 1,975 kr. och år 1905 4,860 kr., allt brutto, och således i medeltal 3,890 kr. emot medeltalet 6,389 kr. för perioden 1896—1900. Under år 1905 såldes en stor del af fångsterna på fångstplatsen kring Anholt till uppköpare.

Rockfiske har under perioden idkats endast från Bua och varit obetydligt. För rocka fattas icke afnämare, och fisket skulle utan tvifvel utfalla bättre, om man ginge längre ut, men det inträffade för några år sedan, att trawlare släpade bort backorna, och af fruktan att förlora redskapen håller man sig nu närmare land. Bruttoafkastningen för alla fem åren utgör endast omkring 700 kronor.

Hummerfångsten lämnade med mycket stegrade priser i medeltal för år under perioden en bruttoafkastning, som betydligt öfverträffade den för nästföregående period, nämligen 54,562 kr. mot 32,347 kr. År 1901 fångades hummer för 35,217 kr., år 1902 för 65,832 kr., år 1903 för 70,066 kr., år 1904 för 54,012 kr. och år 1905 för 47,683 kr. År 1905 var priset under våren och försommaren från 12 till 20 kr. per tjog upp till 30 kr. för särskildt vacker vara, på hösten och förvintern 15 å 20 kr. upp till 30 kr. Den vid Hallands kust fångade hummern var i allmänhet småfallen. Däremot fångades större och högst betald hummer vid Middelgrund och Fladens fiskeplatser, som besöktes, i synnerhet när den för svenska kusten förbjudna fisketiden inträdde. Där gjorda fångster afyttrades till stor del till uppköpare för dansk och tysk räkning.

Krabbfisket hade just icke så många idkare, och de saluförda mängderna kunde icke blifva stora. Det lämnade dock med priser från 2 till 5 kr. per tjog i bruttoafkastning år 1901 kr. 3,082, år 1902 kr. 4,975, år 1903 kr. 6,990, år 1904 kr. 8,088 samt år 1905 kr. 7,620, och det gaf en ingalunda dålig inkomst åt sina utöfvare. Den använda redskapen var dels tinor och dels garn.

Bland diverse andra fisken är att nämna de efter ål, horngädda och räkor. *Alfisket* med dess alltid goda tillfällen till försäljning samt både höga och jämna priser har i senare tid vunnit allt mera tillslutning.

Laxfisket i hafvet, hvilket fiske utöfvas med strandsätt, d. v. s. »laxkar» eller »laxkrokar» äfvensom med kilnotar, lämnade i bruttoinkomst:

År 1901	63,604 kr.	År 1904	35,225 kr.
» 1902	70,434 »	» 1905	38,579 »
» 1903	64,181 »	Åren 1901—1905	272,023 kr.

Laxfisket i länets fyra större åar, Viskan, Ätran, Nissan och Lagan, var under åren 1901—1905 i det hela väsentligen bättre än under närmast föregående fem år. Det lämnade under förstnämnda period i brutto såsom medeltal för år 80,406 kr. emot 61,014 kr. under åren 1896—1900.

För de särskilda åren ställde sig bruttoinkomsten på följande sätt:

År 1901	99,088 kr.	År 1904	63,538 kr.
» 1902	110,018 »	» 1905	67,441 »
» 1903	61,997 »	Åren 1901—1905	402,032 kr.

Laxodling bedrefs under periodens samtliga år vid Ätran och Lagan. Tillsammans utsattes 3,520,000 laxyngel, mot 3,600,000 under närmast föregående period. Fullt exakta siffertal kunna naturligtvis i detta hänseende icke anföras, men i det närmaste kunna siffrorna i följande tabell antagas vara riktiga:

Vattendrag.	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
Ätran vid Horsaveka	200,000	120,000	70,000	150,000	150,000	690,000
Lagan vid Hof . .	450,000	700,000	180,000	500,000	1,000,000	2,830,000
Summa laxyngel	650,000	820,000	250,000	650,000	1,150,000	3,520,000

Af det vid Lagan kläckta ynglet utsattes numera någon del vid Viskan.

I sillfisket deltog år 1901 273, år 1902 276, år 1903 252, år 1904 303 och år 1905 300 man; i torsk-, kolje-, hvitling- och flundrefiskena år 1901 514, år 1902 500, år 1903 576, år 1904 524 och år 1905 515 man.

Sammanlagdt afkastade länets *hafsfiske* åt länet:

År 1901	359,124 kr.	År 1904	418,729 kr.
» 1902	438,442 »	» 1905	400,295 »
» 1903	434,134 »	Åren 1901—1905	2,050,724 kr.

I medeltal för år utgjorde detta 410,145 kr., emot 312,319 kr. under nästföregående period.

Beträffande *fiskebåtarna* förtjänar att omnämnas, att numera allt större och mera sjödugliga sådana anskaffas, samt att mot slutet af perioden motorer kommit i icke så ringa antal till användning.

I och med anskaffandet af större båtar har behovet af förbättrade *hamnar* gjort sig starkt gällande. Den fiskehamnkommission, åt hvilken Eders Kungl. Maj:t gifvit i uppdrag att i sådant hänseende verkställa undersökningar och föreslå åtgärder, hade vid periodens slut knappast hunnit börja med sitt vidlyftiga och för hafsfiskets lyckliga utveckling maktpåliggande arbete. Med de större fiskebåtarnas användning och därmed förenade längre sjöfärder sammanhänger också det behof af insikter i enklare navigation, som mot periodens slut yppat sig. På hushållningssällskapets bekostnad anordnades i slutet af år 1904 undervisningskurser i navigation åt fiskare, hvilka kurser särskildt lämpades efter fiskarens underbyggnad och yrke. Undervisningen, som lämnats än å en, än å en annan ort vid länets kust,

har omfattats med stort intresse af både lärjungar och lärare.

För de *låneunderstöd*, som under perioden utlämnats af de lånemedel, hushållningssällskapet erhållit ur statens lånefond för fiskerinäringens befrämjande, redogöres i *tabell E*.

Åren 1901—1904 skadades under stormar en hel del båtar mer eller mindre, samtliga invid land, hvilket är betecknande nog för de bristfälliga hamnförhållandena. Äfven åtskillig redskap gick därvid förlorad; och kan med fullt fog sägas, att båtarna nu löpa större risk, när de ligga förtöjda i en del fiskehamnar vid hemorten, än de göra ut på sjön.

År 1905 inträffade emellertid ingen nämnvärd förlust.

Under yrkets utöfning hafva 5 fiskare drunknat under perioden.

Hallands läns *fiskeriförsäkringsförening*, som började sin verksamhet år 1897, med uppgift att åt ägare af fiskebåtar, fiskefartyg och fiskeredskap inom länet meddela försäkring mot förlust af farkost eller redskap eller båggedera, har varit i oafbruten verksamhet. Som fiskeflottan ökats med allt flere större båtar, hafva också riskerna ökats, i följd hvaraf föreningen är i stort behof af understöd från det allmännas sida.

Om *fisket* i de af nämnvärd betydelse varande *insjöarna* inom länet hafva fortfarande statistiska uppgifter insamlats. Enligt dessa fiskades i dylika sjöar:

År 1901	8,116	kilogram fisk till värde af	5,727	kronor
» 1902	8,584	» » » » »	4,584	»
» 1903	6,031	» » » » »	4,433	»
» 1904	5,268	» » » » »	3,341	»
» 1905	10,192	» » » » »	6,422	»

Med ingången af år 1905 kom Hallands län att tillhöra den nya *fiskeridirectionens västra distrikt*, och vederbörande fiskerintendent trädde genast i funktion. Därmed upphörde anställandet från hushållningssällskapets sida af sådan, med bidrag af statsmedel aflönad, fiskeritillsyningsman, som förut under en lång följd af år funnits, men fortfarande finnas särskilda tillsyningsmän för laxfiskena i vissa de-

Tab. E. Af Hushållningssällskapet åren 1901—1905 utlämnade lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande.

År.	Antal utlämnade lån				Lånens belopp, i kronor.
	för inköp af fiskefartyg.	för inköp af fiskeriredskap.	för annat ändamål.	Summa.	
1901	2	1	—	3	3,000
1902	2	—	1	3	4,000
1903	6	1	—	7	9,400
1904	8	3	—	11	14,500
1905	—	—	2	2	3,000
Summa	18	5	3	26	33,900

lar af Viskan, Ätran, Nissan och Lagan samt för hummerfisket i norra delen af länet och därjämte flere rapportörer för insamlande af statistiskt material.

Slutligen torde i sammanhang med frågan om fisket inom länet böra nämnas, att *pärlfisket* i Lagaån och särskildt dess framflöde inom Laholms stads område utfallit så, att pärlor fiskats till följande värden: år 1901 för 750 kronor, år 1902 för 200 kronor, år 1903 för 250 kronor, år 1904 för 200 kronor och år 1905 för 400 kronor.

F) Öfriga näringar. Af *stenindustrien* har endast granitindustrien någon större betydelse. Den omfattar tillverkning af gatsten, byggnadssten och makadam. Gatstensindustrien bedrivs i trakten af Halmstad, Falkenberg och Varberg. Öfvervägande produktionen exporteras, och endast jämförelsevis ringa kvantiteter användas i orten eller skeppas till de skånska städerna.

Gatstensexporten från Varberg och Falkenberg går hufvudsakligen på Danmark, under det att hufvudexporten från Halmstad, som år 1901 gick till England, därefter gått på Tyskland. Gatstensindustrien har, såsom af nedanstående tabell framgår, under perioden gått ej obetydligt tillbaka i Varberg och Falkenberg, eller med omkring $\frac{1}{4}$ för den förra och $\frac{1}{3}$ för den senare platsen. Äfven i Halmstad gjorde sig efter den arbetskonflikt, som år 1902 uppstod och för hvilken redogörelse i denna berättelse förut lämnats, en betydlig tillbakagång gällande. Orsaken till nämnda tillbakagång inom ifrågavarande industri torde vara att söka däri, att bearbetningen af bergen i Göteborgs och Bohus län lämnar arbetarne bättre förtjänst, i följd hvaraf de draga sig mer och mer till sistnämnda län. Genom införande af nya arbetsmetoder och i synnerhet maskinell hjälp har detta emellertid ändrats, så att gatstensexporten från Halmstads distrikt år 1905 öfverträffar den för år 1901 med omkring 13 %.

Exporten af gatsten efter beräknad vikt i ton om 1,000 kg. har under periodens olika år utgjort:

	Halmstads distrikt.	Falkenbergs distrikt.	Varbergs distrikt.
År 1901	60,387·50	6,846·50	24,884·50
» 1902	38,430·00	7,792·50	23,443·50
» 1903	41,760·00	5,380·50	19,869·00
» 1904	53,610·50	5,875·00	20,460·50
» 1905	68,263·20	4,485·00	18,232·00
Summa ton	262,451·20	30,379·50	106,889·50

Byggnadsstenindustrien bedrivs hufvudsakligen vid Halmstad och under hela tiden i ungefär samma omfång. Exporten af byggnadssten har under de sista fem åren visserligen gått tillbaka, men detta har varit beroende på, att huggen sten fått betydligt större användning för byggnader på platsen än förut.

Makadam tillverkas vid stenhuggerierna i Halmstad och Varberg med hjälp af krossmaskiner af det vid gatstensbrytningen uppstående affallet. Såsom själfständig industri drifves den af 3 krossar på Hallandsås, 1 vid Grefvie och 1 på Hallands Väderö. Den färdiga makadamen exporteras hufvudsakligen till Danmark, och har tillverkningen i dess helhet utgjort omkring 4,000 ton om året.

Husslöjden har på grund af det billigare pris, hvartill storindustrien kan framställa dess alster, allt mera aftagit inom länet.

En art af handslöjd eller handtverk är möbelsnickeriet i Lindome socken, hvilket sysselsätter de fleste af allmogen därstädes. Ej mindre än 85 personer voro för år 1905 taxerade för inkomst af denna handtering. Inom nämnda socken finnes ett bolag vid namn »Lindome snickeriaktiebolag», hvilket dock ej är i besittning af någon fabrik utan endast har till syfte att främja möbelsnickarnes i orten intressen genom att bereda dem billigt inköp af dugligt material och

fördelaktig afsättning af de i hemmen tillverkade möblerna.

Till premier och stipendier åt folkskollärare inom länet för genomgående af slöjdkurs å Nääs har hushållningssällskapet årligen anslagit 240 kronor.

Angående i öfrigt inom länet utfövide näringsgrenar tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att hänvisa till de af Kommerskollegium årligen afgifna statistiska berättelser och de upplysningar, dessa i sådant afseende lämna.

4. Kommunikationer och varuutbyten.

Under ifrågavarande femårsperiod har *järnvägsnätet* inom länet i så måtto vidgats, att Göteborg—Särö järnväg fullbordats och öppnats för allmän trafik, år 1903 å bandelen Göteborg—Släp, 22·9 kilometer, samt år 1904 å bandelen Släp—Särö, 1·5 kilometer. Af stationerna å nämnda järnväg äro Kullen, Malevik, Budskär, Släp, Munkekullen och Särö belägna inom Hallands län.

Falkenbergs järnväg, som år 1899 utsträckts från Älfsö till Holtsljunga, 21·3 kilometer, inom Älfsborgs län, har under år 1904 öppnats för allmän trafik å den inom sistnämnda län belägna bandelen Holtsljunga—Limmared, 30·5 kilometer.

Beträffande *allmänna vägarne och skjutsningen* inom länet lämnas redogörelse i **tabell 2**.

Då den i nyssnämnda tabell uppgifna längden å under perioden nyanlagda vägar icke öfverensstämmer med längden å de i denna afdelnings text närmare angifna, med bidrag af statsmedel under samma tid utförda samt numera afsynade och godkända vägarbeten, har detta sin förklaringsgrund däruti, att uti den i tabellen angifna väglängd, som härflutit från kronofogdarnes till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inkomna uppgifter, jämväl blifvit inberäknade sådana under perioden utförda vägarbeten, hvilka ännu ej blifvit afsynade och godkända.

Vägarnes beskaffenhet är i allmänhet god, där icke lokala förhållanden eller brist på väglagningsämnen försvåra underhållet, hvartill hufvudsakligen användes grus. Slagen sten har emellertid å en del trakter börjat användas till vägunderhållet i något större omfattning, i synnerhet sedan särskilda maskiner för stenkrossning kommit i bruk.

Skjutsskyldigheten har under perioden utgjorts med entreprenadbidrag vid länets samtliga skjutsanstalter med undantag allenast för åren 1901—1904 vid Drahereds gästgiveri samt under år 1905 vid Veinge och Getinge skjutsstationer. Högsta entreprenadbidraget har utgått med 300 kronor för år och lägsta årliga bidraget, där sådant förekommit, har utgjort 50 kronor.

Den under nästföregående period afslutade *vägdelen* i Höks härads väghållningsdistrikt har under innevarande period vunnit laga kraft. Under sistnämnda period har vägdelen i Fjäre härads väghållningsdistrikt både afslutats och vunnit laga kraft, hvarjämte ny vägdelen påbörjats i Årstads härads väghållningsdistrikt.

Af de till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande ställda medel för *undersökning rörande anläggning af vägar eller omläggning eller förbättring* af sådana hafva bidrag till sammanlagdt belopp af 4,165 kr. 23 öre anvisats till följande undersökningar, nämligen för: omläggning af vägen från Gällinge kyrka till trakten af Limnäs eller Fjärås järnvägsstation; omläggning af bygdevägen från Kungsbacka genom Vallda socken till Släps sockens gräns samt från det ställe å nämnda väg, som benämnes Vallda Trekant, till Onsala sockens gräns; omläggning af dels byvägen från Långaryds sockens gräns förbi Kinnareds järnvägsstation och kyrka till Drängsereds sockens gräns, dels ock häradsvägen från Kinnareds järnvägsstation till Åhylte bro; omläggning och förbättring af allmänna vägen mellan Fagerreds och Källsjö kyrkor; omläggning af den å den s. k. Stjärnarpsvägen varande backen vid Ahlslöfs gård; dels omläggning och förbättring af allmänna vägen från gränsen mellan Faurås och Himle härad vid Kushult till vägmötet vid Spannarps kyrka, dels ock anläggning af ny väg från Himle järnvägsstation till allmänna vägen mellan Falkenberg och Varberg midt för Fiskläget; omläggning af backarne å vägen mellan Fladje och Esmered vid Tönnersjö kyrka; omläggning och förbättring af den s. k. Halavägen från Högalt till vägskalet vid Mahults järnvägsstation; anläggning af ny väg från Knäred till Porsabygget; samt omläggning och förbättring af bygdevägen från Ostra Derome by i As socken till Himle härads gräns och vidare därifrån till Hvalinge kyrka.

På därom af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande gjord framställning har länets landsting för bestridande af kostnaderna för vägundersökningar ställt till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande för hvartdera af åren 1903—1905 ett belopp af 500 kronor; och hafva af här ofvan omförmälda bidrag, 4,165 kr. 23 öre, utgått af landstingsmedel ett belopp af 1,382 kr. 37 öre.

Under perioden hafva afsynats och godkänts följande med bidrag af statsmedel *utförda vägarbeten*, nämligen:

omläggning och förbättring af vägen mellan Drängsereds prästgård och Krogsereds gästgivarvärdgård inom Drängsereds och Krogsereds socknar, 0·546 nymil;

omläggning och förbättring af den del af vägen mellan Torups och Skallinge järnvägsstationer, som är belägen mellan torpet Bälghult under Mjälahult och sistnämnda sta-

tion inom Torups och Bredareds socknar af Tönnersjö härad, 1·027 nymil;

omläggning och förbättring af häradsvägen mellan Torared och Tönnersjö kyrka, 0·315 nymil;

omläggning af vägen vid Trönningelid i Lindbergs socken, 0·072 nymil;

omläggning och förbättring af vägen mellan Nycbro i Värö socken och Veddige kyrka, 0·723 nymil;

anläggning af väg från gränsen mellan Älfsborgs och Hallands län vid Vågsered till Gällinge kyrka, 1·013 nymil; samt

omläggning af den mellan Rolfstorp och Nöslinge belägna delen af vägen från Ollereds bro till Rolfstorp, 1·165 nymil.

Det för utförandet af samtliga här ofvan omförmälda vägarbeten beviljade bidrag af statsmedel belöpte sig till 98,353 kr. 58 öre.

Statstelegrafstationerna inom länet hafva under perioden varit Halmstad, Falkenberg och Varberg, hvarjämte telegramexpeditioner funnits, utom vid statens och de enskilda järnvägarnes stationer, i Laholm och Kungsbacka äfvensom vid Slöinge, Veinge, Vessigebro, Torup, Onsala och Särö.

De *växelteltelefonstationer*, som under perioden tillkommit, äro: Fjälldalen, Trönninge, Slöinge, Veinge, Fyllinge, Långås, Tvååker, Särö, Bredared, Bygget, Vinberg och Veddige.

Telegrafledningarnes längd har under perioden ej ökat, utan omfattade fortfarande 817·5 kilometer. Däremot hafva interurbanledningarna ökat från 565·5 km. vid 1900 års slut till 1,036 km. vid 1905 års utgång; och hafva förbindelseledningarna, som förmedla växelstationernas korrespondens med centralstationen, utvidgats från 191·5 km. vid 1900 års slut till 426·2 km. vid 1905 års utgång.

Statens inkomster af telegram och telefonsamtal, hvilka för länet i dess helhet år 1900 utgjorde 78,314 kr. 84 öre, hafva för år 1905 uppgått till 157,325 kr. 1 öre, hvadan ökningen för länet under perioden utgjort 100·9 %, under det att ökningen af dessa inkomster för hela riket under samma tidrymd uppgått till endast 57·6 %.

Antalet *postanstalter*, som vid 1900 års utgång voro i verksamhet inom länet, utgjorde 89. Under nu ifrågasvarande period hafva inom länet öppnats poststationer i Hallandsås, Kullen, Källsjö och Rydö bruk jämte två s. k. brefsamlingsställen i Halmstads stad. Icke någon postanstalt inom länet har under perioden indragits.

De vid 1905 års utgång sålunda fungerande 94 postanstalterna voro: Anneberg, Backa station, Bredared, Brännarp, Bygget, Derome, Drängsered, Eldsberga, Falkenberg, Fegen, Fjärås, Fridhemsberg, Frillesås, Fröslida, Genevad, Getinge, Grimeton, Gullbrandstorp, Gunnarps stom, Gällared, Hallandsås, Halmstad 1, 2 och 3, Harplinge, Heberg, Hellesåker, Himle, Hishult, Hunestad, Hvalinge, Idala, Johansfors, Kinnared, Knäred, Kullen, Kungsbacka, Källsjö, Köinge, Laholm, Lia, Lindome, Lis, Långås, Marbäck, Mestocka, Morup, Norbyvallda, Nöslinge, Okome, Onsala, Oskarström, Kvibille, Rennelöf, Risen, Rolfstorp, Rydö bruk, Sennan, Skafböke, Skallinge, Skedagalård, Skedalahed, Skoga-

by, Skottorp, Skrea, Skallinge, Släp, Slättåkra, Slöinge, Sperlingsholm, Stamnared, Steninge, Särö, Tofta, Torup, Trönninge, Tvååker, Tönnersjö, Ullared, Vallberga, Varberg, Veddige, Veinge, Vessigebro, Vinberg, Våxtorp, Ysby, Aled, Arstad, Åsa station, Askloster, Åtrafors, Åtran och Östra Karup, af hvilka endast Falkenberg, Halmstad 1, Kungsbacka, Laholm och Varberg voro postkontor, under det att de andra voro poststationer.

Landtbrefbärningen besörjdes vid 1905 års utgång å följande linjer inom länet, nämligen: Falkenberg—Olofsbro—Falkenberg, Falkenberg—Tågarp—Falkenberg, Fridhemsberg—Källsjö—Fridhemsberg, Köinge—Svarträ, Slöinge—Asige, Slöinge—Eftra—Slöinge, Vessigebro—Flädje, Vessigebro—Rya, Vessigebro—Vallby, Vessigebro—Vrågård, Vinberg—Hallands Ljungby—Vinberg, Arstad—Abild, Åtrafors—Hule, Bredared—Hilleshult, Halmstad—Holm, Halmstad—Söndrum—Onsjö—Halmstad, Halmstad—Arnarp—Halmstad, Kinnared—Janslund, Tönnersjö—Torared, Aled—Munkaböl, Åtran—Gunnarps stom, Åtran—Rya, Fjärås—Förlanda, Kungsbacka—Norbyvallda, Kungsbacka—Stegtorp, Lindome—Hellesåker—Inseros, Laholm—Bonnarp—Laholm, Laholm—Trullstorp—Laholm, Skottorp—Hallandsås, Veinge—Mestocka, Veinge—Ulfvered, Tvååker—Galtabäck—Tvååker, Särö—Ekedal—Särö samt Särö—Munkekullen—Särö.

B) Sjökommunikationer. *Reguljär ångfartygsförbindelse* har jämväl under denna period varit ordnad mellan Göteborg—Varberg—Halmstad—Hälsingborg—Malmö—Köpenhamn och Lybeck medelst Hallands ångbåtsaktiebolags fartyg »Najaden», »Lübeck», »Halland», »Vestkusten», »Halmstad» och »J. P. Dillberg», hvilka jämte Malmö nya ångbåtsaktiebolag tillhöriga ångfartyget »Malmö» med tre turer i hvardera riktningen i hvarje vecka anlöpt städerna Halmstad och Varberg. Likaså har Södra Sveriges ångfartygsaktiebolag medelst sina tvenne ångfartyg »Östersjön» och »Kolga» med en tur i hvardera riktningen i hvarje vecka förmedlat samfärdseln mellan Göteborg—Varberg—Halmstad—Hälsingborg—Landskrona—Malmö—Ystad—Karlskrona—Karlskrona—Kalmar och Norrköping.

Redan i slutet af 1870-talet öppnade Ångbåtsaktiebolaget Halmstad en reguljär förbindelse mellan Halmstad och Englands ostkust, företrädesvis Newcastle on Tyne, med den för ändamålet nybyggda och för kreaturstransport inredda ångaren »Neptun» om 700 tons lastdryghet. På grund af förändrade lagbestämmelser i England, hvilka förbjödo import af lefvande kreatur, upphörde snart denna export, men ångaren har det oaktadt uppehållit ofvannämnda förbindelse tillsammans med den lika lastdryga systerbåten »Pluto», intill dess bolaget, som numera förändrat sitt namn till Ångbåtsaktiebolaget Verdandi, i början af år 1905 insatte »Neptun» på en ny reguljär trade mellan Halmstad och London med två turer i månaden.

På initiativ från köpmän i Halmstad öppnade i början af 1890-talet ett rederi i Hamburg direkt förbindelse mellan Halmstad och Hamburg, därvid början gjordes med en mindre ångare »Mathilda Bissmark» om 350 ton. Det visade sig emellertid snart, sedan linjen blifvit upparbetad, att sysselsättning kunde erhållas för större ångare. En ny 700-tons

ångare, »Helfrid Bissmark», beställdes och insattes i traden, och efterföljdes snart af »Hilma Bissmark» och »Malmö» om hvardera 900 ton samt »Helsingborg» om 1,600 ton, hvilken senare dock endast undantagsvis sysselsattes i denna fart.

Förutom ofvannämnda reguljära förbindelser till Hamburg, London och engelsk kolhamn finnas dylika med Grimsby och Hull, som upprätthållas af firman Wilson i Hull och Det Forenede Dampskibsselskab i Köpenhamn genom ångarne »Argo» och »Express» med en tur i hvardera riktningen i veckan, äfvensom sedan 1905 års början med Manchester, hvilken förbindelse upprätthålles med ångaren »Avis» om 1,300 ton och tillhörig Ångbåtsaktiebolaget Göteborg—Manchester i Göteborg.

Ångslupstrafik har liksom under nästföregående period varit anordnad mellan Kungsbacka och badorten vid Gottskär.

Under perioden hafva 14 skeppsbrott eller *sjöolyckor* af mera betydelse inträffat vid länets kuster. Sålunda strandade år 1901 finska barkskeppet »Klara Maria» vid kusten af nordligaste Halland, därvid dock besättningen blef räddad. Under den svåra stormen vid 1902 års jul led fiskarebefolkningen vid Morup och Stafsinge stora förluster, i det att flertalet af deras båtar sönderslogs. Vid samma tillfälle strandade en brigg invid Halmstads hamn, men besättningen räddades. År 1903 grundstötte barkskeppet »Hedvig» från Hälsingborg vid Bua i Värö socken, därvid flere män af besättningen omkommo. Sistnämnda år strandade vid Onsalakusten briggen »Alex» från Norge, hvarvid hela besättningen omkom och fartyget blef fullständigt vrak. Vid samma tillfälle eller den 10 september 1903, då en västsydvästlig orkan rasade öfver västkusten, strandade skonerten »Fair Wind» från Skottland vid Nidingarna och briggen »Carl XI» från Hälsingborg vid Vallandalandet, därvid fartygen blefvo vrak och befälhafvaren å »Fair Wind» omkom. Härförutom hafva 4 skeppsbrott inträffat vid

kusten af Varbergs fögderi, 2 skeppsbrott vid kusten af Halmstads och 2 vid kusten af Kungsbacka fögderier.

På grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 1 februari 1901 har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 19 i samma månad genom länskungörelserna utfärdat och allmänneligen kungjort *taxor å hamnavgifter* i städerna Halmstad, Varberg, Falkenberg och Kungsbacka samt landt-hamnarne Galtabäck och Glommen att lända till efterrättelse intill slutet af år 1905.

Beträffande *hamnkassornas* inkomster och utgifter i nyssnämnda städer får Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till nedanstående *tabell F*. Den för Falkenbergs stad under år 1905 höga utgiftssiffran 62,606 kr. 33 öre förklaras däraf, att i densamma ingå 25,000 kr., utgörande omkostnader för ett under nämnda år påbörjadt hamnbyggnadsarbete; och för Varbergs hamnkassas ställning förtjänar anmärkas, att för den nya hamnutvidgningen därstädes upplånats medel till belopp af omkring 220,000 kronor, hvilket belopp icke upptagits såsom inkomst, enär de utgifter, som med beloppet blifvit guldna, ej heller i redogörelsen influtit.

Uppbörden af *tullmedel* samt *fyr- och båkmedel* under perioden redovisas i nedanstående *tabell G*.

Den betydande ökningen af tullmedel i Falkenberg från 22,897 kr. 51 öre år 1904 till 172,218 kr. 58 öre år 1905 är beroende på importen af spannmål till Falkenbergs vals-kvarn, som sistnämnda år började sin verksamhet.

C) Sjöfart och handel. För det hufvudsakligaste i dessa ämnen redogöres i de statistiska berättelser, som årligen afgifvas af Kommerskollegium.

För de *anmälningar om firma äfvensom om näringsupphörande*, hvilka under perioden intagits i de hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande och magistraterna i länet

Tab. F. Hamnkassornas i nedannämnda städer inkomster och utgifter under perioden 1901—1905.

Städer.	1901.		1902.		1903.		1904.		1905.	
	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.
Halmstad	153,994-76	123,160-73	173,287-29	150,649-51	171,801-29	164,255-39	175,300-19	186,509-24	182,335-60	237,861-34
Falkenberg	28,937-08	41,493-79	28,151-27	29,763-84	25,352-36	23,491-38	25,917-92	29,536-72	38,005-40	62,606-33
Varberg	42,969-54	39,781-90	47,560-41	45,539-99	43,898-80	45,216-67	45,815-36	44,177-45	48,484-27	53,344-11
Kungsbacka	928-71	7,473-87	711-19	405-63	836-31	347-84	839-31	371-80	726-35	409-56

Tab. G. Uppbörden af tullmedel samt fyr- och båkmedel under perioden 1901—1905 vid tullkamrarna i länet.

Tullkammaren i	1901.		1902.		1903.		1904.		1905.	
	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.
Halmstad	795,291-25	29,183-51	846,361-31	31,293-39	805,284-81	29,827-33	1,033,202-35	32,141-79	966,420-32	30,223-57
Falkenberg	13,455-65	5,053-14	26,785-88	4,946-01	17,052-43	5,439-57	22,897-51	3,436-62	172,218-58	3,344-00
Varberg	246,564-58	6,048-33	234,737-83	9,329-27	184,043-06	6,804-82	153,211-84	7,138-40	169,910-92	8,788-86

förda handelsregister samt afse enskilda näringsidkare och andra bolag än aktiebolag, redogöres i *tabell H*.

Antalet hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet har under nu ifrågakvarande period utgjort 55, af hvilka 44 utan

personlig ansvarighet och 11 med begränsad personlig ansvarighet.

Till upplysning om *gårdfarihandeln* inom länet meddelas, att Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande meddelat tillstånd till sådan handel år 1901 åt 70, år 1902 åt 67, år 1903 åt 76, år 1904 åt 70 samt år 1905 åt 79 personer. Gårdfarihandeln bedrifves numera i ringa omfattning.

Marknader hafva under perioden årligen hållits i städerna Halmstad, Falkenberg och Varberg samt å landsbygden i Våxtorps by i Våxtorps socken, vid Alhults gästgifvargård i Veinge socken, i Torups kyrkoby i Torups socken, i Mahult i Bredareds socken samt i Gunnarps by i Gunnarps socken, hvarförotom s. k. kreatursmöten eller stortorgsdagar för omättning af kreatur, landtmanna- och skogsprodukter hållits en eller flera gånger i månaden i länets samtliga städer äfvensom i Hishults by i Hishults socken, vid Sjögård i Torups socken, i Krogsereds by i Krogsereds socken, i Kvibille by i Kvibille socken, i Köinge by i Köinge socken samt i Skällinge by i Skällinge socken.

I *tabellerna I* och *K* lämnas redogörelse för antalet under perioden utöfvade rättigheter till *minuthandel med och utskänkning af brännvin* i länet äfvensom för brännvinsförsäljningsafgifternas debitering och fördelning.

Tab. H. *Firmaanmälningar samt anmälningar om upphörd rörelse i Hallands län åren 1901—1905.*

År.	Anmälningar af firma.						Anmälningar om upphörd rörelse.			
	Å landsbygden.			I städerna.			Totalsumma.	Å landsbygden.	I städerna.	Summa.
	För enskilda näringsidkare.	För andra bolag än aktiebolag.	Summa.	För enskilda näringsidkare.	För andra bolag än aktiebolag.	Summa.				
1901	59	2	61	80	10	90	151	6	26	32
1902	41	4	45	82	11	93	138	1	18	19
1903	42	3	45	105	9	114	159	13	30	43
1904	49	4	53	107	14	121	174	7	31	38
1905	56	1	57	96	14	110	167	5	24	29

Tab. I. *Antalet utöfvade rättigheter till minuthandel med och utskänkning af brännvin i Hallands län åren 1901—1905.*

År.	Minuthandelsrättigheter.							Utskänkingsrättigheter.															
	Halmstad.	Laholm.	Falkenberg.	Varberg. ¹⁾	Kungsbacka.	Landsbygden.	Summa.	Enligt § 8 i gällande förordning.						Enligt § 13 i gällande förordning.					Gästgifverrättigheter.			Hela antalet.	
								Halmstad. ¹⁾	Laholm.	Falkenberg. ¹⁾	Varberg. ¹⁾	Kungsbacka.	Landsbygden.	Summa.	Halmstad.	Varberg.	Öfriga städer.	Landsbygden.	Summa.	Städerna.	Landsbygden.		Summa.
1901	1	1	1	1	1	1	6	5	2	3	5	3	—	18	1	1	—	2	4	—	12	12	34
1902	1	1	1	1	1	1	6	5	2	3	6	3	—	19	1	1	—	2	4	—	12	12	35
1903	1	1	1	1	1	1	6	5	2	3	4	3	—	17	1	2	—	2	5	—	12	12	34
1904	1	1	1	1	1	1	6	5	2	3	4	3	—	17	1	2	—	2	5	—	12	12	34
1905	1	1	1	1	1	—	5	7	2	3	5	3	—	20	—	—	—	2	2	—	11	11	33

Tab. K. *Brännvinsförsäljningsafgifterna inom Hallands län under försäljningsåren 1900—01 till och med 1904—05.*

År.	Debiterade afgifter.			Afgifternas fördelning.						
	I städerna.	Å landet.	Summa.	Afkortning och anordning.	Statskontoret.	Städerna.	Socknarna.	Hushållnings-sällskapet.	Landstinget.	Summa.
1900—01	278,248·12	49,095·00	327,343·12	654·67	58,034·96	136,349·17	34,297·74	32,668·87	65,337·71	327,343·12
1901—02 ²⁾	234,240·13	58,110·00	292,350·13	584·67	49,273·43	114,366·73	40,595·66	29,176·55	58,353·09	292,350·13
1902—03	194,271·80	63,135·00	257,406·80	513·82	38,776·86	96,942·11	44,106·10	25,689·31	51,378·60	257,406·80
1903—04	279,086·57	59,411·25	338,497·82	676·62	55,705·74	139,264·47	41,504·70	33,782·09	67,564·20	338,497·82
1904—05	283,773·05	53,475·00	337,248·05	674·46	56,641·14	141,602·71	37,357·65	33,657·38	67,314·71	337,248·05
Summa	1,269,619·67	233,226·25	1,552,845·92	3,104·24	258,432·13	628,525·19	197,861·85	154,974·20	309,948·31	1,552,845·92

¹⁾ Hela antalet *beviljade* minuthandelsrättigheter har i Varberg för tiden 1 januari—30 september 1901 utgjort 2, samt antalet *beviljade* utskänkingsrättigheter enligt § 8 i gällande förordning utgjort, i Halmstad 6 för tiden 1 januari 1901—30 september 1905 samt 8 för tiden 1 oktober—31 december 1905, i Falkenberg 4 under hela perioden och i Varberg 6 för tiden 1 januari 1901—30 september 1902 samt 5 från sistnämnda tid till periodens slut. ²⁾ Under försäljningsåret 1901—02 hafva uti Varbergs stads räkenskaper debiterats 56,547·56 kr., utskänkingsbolagets i staden nettovinst för försäljningsåret 1900—01, men då detta belopp, såsom beroende på rättgång, ännu icke redovisats, har detsamma icke upptagits i denna tabell.

I sammanhang härmed må meddelas följande uppgift om det af pröfningsnämnden åren 1901 och 1905 beräknade literalet för gästgifverierna inom länet:

	År 1901.	År 1905.		År 1901.	År 1905.
Alhult	15,000	9,000	Morup	30,000	30,000
Backa	30,000	30,000	Kvibille	25,000	30,000
Bredared	10,000	18,000	Sjögård	60,000	72,000
Ljungby	15,000	30,000	Sjönevad	25,000	20,000

	År 1901.	År 1905.		År 1901.	År 1905.
Slöinge	60,000	65,000	Åsbro	20,000	20,000
Tjärby	20,000	—	Åsa	35,000	25,000
			Summa liter	345,000	349,000

Rättigheten till minuthandel med brännvin i Skråmereds by inom Våxtorps socken och rättigheten till utskänkning af brännvin vid Tjärby gästgifvargård hafva under perioden upphört.

5. Kameralförhållanden.

I fråga om *hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m.* vid 1905 års slut lämnas redogörelse uti **tabell 3**.

Den skillnad, som uppgifterna i denna tabell beträffande landsbygden förete i jämförelse med motsvarande uppgifter uti senaste femårsberättelsen, föranleder Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att göra följande anmärkningar med ledning af jordeboksförändringsextraktet för femårsperioden 1901—1905.

Kronoegendomar: 1) Under allmän disposition. a) Boställen, hemman: minskning i tabellens antalskolumn med 3 boställen och 2 ¹⁹/₃₆ mtl, däraf 1 om ³/₄ mtl, nämligen eklestastiska boställshemmanet Borgared i Abilds socken, som inköpts till kronopark, omförts till kronohemman samt återstående blifvit oriktigt afförda och skola hit återföras;

b) hemman, ökning i tabellens antalskolumn med 5 hemman och 2 ³⁵⁵¹/₃₆₀₀ mtl, utgörande af kronan till kronoparker inköpta hemman och hemmansdelar.

Skatteegendomar: Hemman, minskning i tabellens antalskolumn med 1 hemman och ⁶⁷/₁₈₀ mtl, mantalet utgörande skillnaden emellan för kronans räkning inköpta ²⁸/₄₅ mtl och till skatte från allmänt frälse på grund af under förra perioden inlöst frälseränta omförda ¹/₄ mtl.

Frälseegendomar: a) Säterier och ladugårdar, minskning med ¹/₄ mtl, som försålt till kronopark;

b) rå- och rörshemman, minskning med ⁷/₁₀₀ mtl, som likaledes af kronan inköpts att läggas till kronopark;

c) utsocknehemman, minskning med 1 hemman, men ökning med ³⁴¹/₃₆₀₀ mtl, hvilket förhållande förklaras däraf, att till kronoparker försålt 3 egendomar och 1 ⁶⁵³/₁₂₀₀ mtl, medan till allmänt frälse förts 2 försålda kronoegendomar om 1 ⁷/₉ mtl, däraf dock 1 om ⁸/₉ mantal såsom felaktigt hitförd skall afföras.

Under femårsperioden har icke något *skatteköp* från kronan ägt rum.

Icke heller har under perioden något hemman blifvit upptaget från *ödesmål* eller förfallit till *skattevrak*.

Någon *skattläggning* har under femårsperioden icke förekommit.

Förutom för en lägenhet, som inköpts, innan nu gällande lag om afsöndring trädde ikraft, har *afgäld* icke bestämts för andra lägenheter än sådana, som för visst ändamål till kommuner afsöndrats från eklestastiska hemman,

i hvilket afseende på grund af särskilda nådiga bref afgälder faststälts, på sätt följande översikt visar:

Fästställesens datum.	Stamhemmanets namn och belägenhet.	Afsöndringens ändamål.	Afsöndringens areal. Hektar.	Afgäldens storlek, bl. spannmål. ¹⁾
26/7 1901	¹ / ₈ mtl Kvibille n:r 5, klockareboställe i Kvibille s:n	Utvidgning af Kvibille kyrkogård.	0'03	0'78
31/12 1901	¹ / ₄ mtl Vessige n:r 2, klockareboställe i Vessige s:n	D:o af Vessige d:o.	0'337	3
»	1 mtl Morups prästgård n:r 11, kyrkoherdeboställe i Morups s:n	D:o af Morups d:o.	0'913	9
»	D:o d:o	Skolhusplan i Morups församling.	0'158	1'50
29/10 1903	¹ / ₈ mtl Köinge n:r 6 i Köinge socken, änkesäte åt kyrkoherden i Okome pastorat	D:o i Köinge d:o.	1'96	4'08
31/12 1903	1 mtl Kvibille n:r 2, pastors i Slättåkra pastorat stamhemman i Kvibille s:n	D:o, trädgård och planteringsland i Kvibille s:n.	0'245	1'50
»	¹ / ₈ mtl Kvibille n:r 5, klockareboställe i Kvibille s:n			
»	1 mtl Ölmevalla prästgård n:r 1, kyrkoherdeboställe i Ölmevalla församling	Utvidgning af Ölmevalla kyrkogård.	0'4936	6

Af tabellen 3 framgår, att *bruksdelar och i jordboken ej upptagna torp*, som år 1900 utgjorde 15,890, vid periodens slut stigit till 16,446, sålunda ökats med 556 bruksdelar och torp.

Då antalet *jordafsöndringar*, som af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande faststälts eller eljest blifvit i förteckningen öfver jordafsöndringar införda, afsevärdt ökats under de senare åren af den period, hvarom fråga är, lämnas följande redogörelse angående antalet jordafsöndringar från egendomar af skilda jordnaturer och köpeskillingarnas storlek, oafsedt de afsöndringar från kronoegendomar, för hvilka afgäld blifvit fastställd, i enlighet med hvad ofvanstående översikt utvisar:

¹⁾ ¹/₈ råg, ¹/₈ korn, ¹/₈ hafre.

År.	Från skatte- egendomar.		Från frälse- egendomar.		Från krono- egendomar.		Summa.	
	An- tal.	Köpe- skilling. Kr.	An- tal.	Köpe- skilling. Kr.	An- tal.	Köpe- skilling. Kr.	Af- sönd- ringar.	Köpe- skilling. Kr.
1901 . .	69	45,079.00	76	65,189.70	—	—	149	110,268.70
1902 . .	42	15,845.00	55 ¹⁾	231,127.00	—	—	97	246,972.00
1903 . .	44	23,657.50	48	55,979.00	—	—	95	79,636.50
1904 . .	65	48,180.25	61	122,356.60	—	—	126	170,536.85
1905 . .	82	66,283.00	114	165,546.00	73	84,785	269	316,614.00
Summa	302	199,044.75	354	640,198.30	73	84,785	736	924,028.05

Beskaffenheten af och ändamålet med förestående af-
söndringar, såvidt detta kunnat utrönas, synas af nedan-
stående tabell:

År.	Jordbruks- lägenheter.	Bygg- nads- tomter.	Skogsaf- verkning.	Tillgodo- görande af vatten, fiskerätt m. m..	Andra ändamål.	Summa af- söndringar.
1901 . . .	21	90	—	8	30	149
1902 . . .	16	61	—	8	12	97
1903 . . .	25	56	—	4	10	95
1904 . . .	24	90	—	1	11	126
1905 . . .	53	203	—	2	11	269
Summa	139	500	—	23	74	736

För kronans räkning hafva under perioden förvärfvats
betydande områden, hvilka ställts under Domänstyrelsens
inseende och förvaltning, nämligen $\frac{3}{32}$ mtl Yllevad n:r
6 och $\frac{1}{96}$ mtl Kjerr n:r 1 jämte delar af ett flertal hemman,
lydande under egendomen Vallen, allt i Våxtorps socken,
 $\frac{1}{4}$ mtl Hyltan n:r 1 och $\frac{3}{8}$ mtl Torared n:r 4 i Tönnersjö
socken, delar af $1\frac{4}{5}$ mtl Skedala n:r 1 och $\frac{3}{10}$ mtl Tofta n:r
1 i Snöstorps socken, $\frac{1}{4}$ mtl Yered n:r 3, $\frac{1091}{2400}$ mtl Yered
n:r 4 och $\frac{1}{4}$ mtl Yered n:r 5 i Krogsereids socken, $\frac{1}{2}$ mtl
Hult n:r 1 i Asige socken, samt 1 mtl Humselynga n:r 1,
 $\frac{1}{4}$ mtl Lilla Årnared och $\frac{1}{2}$ mtl Stora Årnared i Abilds soc-
ken, hvilka samtliga fastigheter betingat en köpesumma af
tillhoppa 304,972 kronor.

Likaledes har för skogsväsendets räkning, för att stäl-
las under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning,
jämlikt nådiga brefvet den 12 september 1902 inlösts men-
salhemmanet Borgared n:r 1 om $\frac{3}{4}$ mtl i Abilds socken för
en löseskilling af 3,329 kronor.

Däremot hafva under perioden afyttrats 3 till statsverket
indragna boställen, som efter försäljningen erhållit naturen
af allmänt frälse, nämligen dels år 1901 förra häradsskrif-
varebostället Bösarp n:r 1 om $\frac{8}{9}$ mtl i Skällinge socken
och Himle härad, som, taxeringsvärderadt till 10,800 kronor,
betingat en köpeskilling af 13,505 kronor, dels år 1905
förra kronofogdebostället 1 mtl Hambrö n:r 6 i Hanhals
socken och Fjäre härad samt förra länsmansbostället $\frac{2}{3}$
mtl Hakestad n:r 1 i Köinge socken och Faurås härad, hvilka

¹⁾ Här i ingår äfven köpeskilling för hemman, sålda på samma gång som af-
söndringar.

tillhoppa, taxeringsvärderade till 24,500 kronor, betingat en
försäljningssumma af 54,100 kronor.

Vid försäljningen af Bösarp, som ursprungligen inne-
hållit 1 helt mantal, och af Hakestad undantogos emeller-
tid från det förra bostället $\frac{1}{9}$ mtl och från det senare egen-
domens skogsmark jämte en del inägor, hvilket allt ställ-
des under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

Vidare är att märka, att från de af kronan inköpta hem-
manen Jonstorp n:r 1, 2 och 3, Tönnersjö n:r 2, 3 och 4,
Strömma n:r 2 och Tostarp n:r 1, 2, 3, 4 och 5 i Tönner-
sjö socken och härad, hvilka hemman ingingo i kronopar-
ken Tönnersjöheden, under år 1905 afsöndrats 20 för jord-
bruk afsedda jordlotter för en sammanlagd köpeskilling af
76,455 kronor, samt att samma och näst föregående år afsön-
drats och försålt från förra kronofogdebostället 1 mtl Jons-
torp n:r 3 i Tvååkers socken och Himle härad 53 invid Två-
åkers järnvägsstation å Väst kustbanan belägna tomtlägen-
heter för en sammanlagd köpeskilling af 8,330 kronor.

Vid 1905 års slut voro de för statsverkets räkning inom
länet utarrenderade jordbruksdomäner, fisken m. m., däruti
inbegripna ofvannämnda under år 1905 försålda boställena
Hambrö n:r 6 och Hakestad n:r 1, hvilka af köparne icke
tillträdts förr än den 14 mars 1906, till antalet 28 med ett
sammanlagdt taxeringsvärde af 1,272,600 kronor, och upp-
gick årliga arrendet för dessa domäner i penningar till
50,819 kronor, hvartill komma spannmålsarrenden dels för
lägenheten ön Tylene i Söndrums socken, som disponeras af
Lotsverket, och Lindhofs kungsladugård i Lindbergs socken,
som innehafves af vissa släkter på perpetuellt arrende.

Under perioden har icke någon skattefrälseränta blifvit
för statsverkets räkning inlöst.

I enlighet med bestämmelserna i kungl. kungörelsen
den 3 februari 1888 angående viss ersättning af statsmedel
till ägare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af
statsverket inlöst, samt lagen den 2 december 1891 hafva
till vederbörande hemmansägare utbetalts:

År 1901	kr. 238.18	År 1904	kr. 6,414.84
» 1902	» 16,556.03	» 1905	» 4,608.47
» 1903	» 9,813.79	Summa kr.	37,631.31

Den jämförelsevis stora utbetalningen år 1902 af ifrå-
gakomna ersättningar beror af, att dessa utbetalningar till
största delen gällde på en gång ett flertal förutgångna år.

Sedan den å jorden hvilande grundskatt numera blifvit
i sin helhet afskrifven, återstår dock inom länet af förut
såsom grundskatt redovisade medel, hvilka icke varit af
beskaffenhet att kunna afskrifvas, ett belopp af 218 kr. 79
öre, som i räkenskaperna upptagas under titel extra uppbörd.

Vid förra periodens utgång utgjorde båtsmanshållens
inom länet effektiva nummer 36, men hafva desamma ge-
nom den fortgående vakanssättningen under femårsperioden
1901—1905 ytterligare minskats med 22 nummer, så att vid
1905 års slut återstodo allenast 14 effektiva nummer af
länets båtsmanshåll.

Taxeringsvärdet å jordbruksfastigheterna på landsbyg-
den, som år 1900 uppgafs vara 70,436,400 kronor, däraf
för fastighet, hvarför bevillning icke erlägges, 1,419,000
kronor, hade år 1905 stigit till 81,111,400 kronor, däraf

för fastighet, hvarför bevilling icke erlägges, 1,839,000 kronor, utvisande således en ökning af 10,255,000 kronor å jordbruksfastighet, därför bevilling erlägges, och 420,000 kronor å sådan fastighet, hvarför bevilling icke erlägges, eller tillhopa 10,675,000 kronor.

Äfven å *annan fastighet* på landsbygden visar taxeringsvärdet under femårsperioden en väsentlig ökning, i det att, medan värdet därå år 1900 utgjorde 10,640,200 kronor, detta värde år 1905 uppgått till 14,340,900 kronor, eller således en tillväxt af 3,700,700 kronor, som till största delen faller på sådana lägenheter, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnader.

I detta sammanhang må nämnas, att det år 1905 tillkomna, enda i länet varande municipalsamhället Oskarström, omfattande ett område af 363·3244 har, visade ett taxeringsvärde å hus och tomter till sammanlagdt belopp af 928,000 kronor.

Förut nämnda tabell 3 utvisar äfven, hvad *städerna* angår, åtskilliga förändringar sedan förra femårsperioden.

Uppgifterna i fråga om tomtantalet i Halmstad och Kungsbacka visa sig icke öfverensstämma med uppgifterna därom i förra femårsberättelsen, där antalet tomter upptages i Halmstad till 814 och i Kungsbacka till 100, under det att, enligt uppgifterna till nu ifrågakomna tabell, tomternas antal vid 1905 års slut utgöra 970 i Halmstad och 101 i Kungsbacka.

Förklaringen öfver dessa olikheter är, enligt hvad magistraterna i nämnda städer uppgifvit, att söka däri, hvad Halmstad angår, att en del jordlotter — jordlotternas antal har också minskats från 108 i förra uppgiften till 102 i nuvarande — »utstyckats till tomter» och, hvad Kungsbacka beträffar, att »ett fel insmugit sig i den föregående berättelsen kol. 17 och 18, så att antalet tomter bort vara 101 i stället för 100».

Förutom beträffande Halmstad, hvarom redan nämnts, äro äfven uppgifterna angående antalet landerier, jordlotter m. m. vid 1905 års slut i Varberg och Kungsbacka väsentligen olika, eller 230 i Varberg och 98 i Kungsbacka, mot enahanda uppgifter i förra femårsberättelsen, som upptager 4 i Varberg och 0 i Kungsbacka.

Magistraterna förklara detta förhållande sålunda, i Varberg, att medan i femårsberättelsen för åren 1896—1900 endast 4 större landerier upptagits, antalet landerier, jordlotter eller andra brukningsdelar, som nu upptagits till 230, omfattade jämväl de odaljordar eller delar däraf, som voro belägna utom stadsplanen, hvarförutom ett antal af 213 utmarksjordar voro tilldelade 257 tomter inom »ursprungliga staden», och i Kungsbacka, att till stadens 101 tomter hörde 98 tomtjordar — 3 tomter saknade nämligen tomtjordar — hvilka tomtjordar, då de voro särskildt beskattade, ansetts böra inflyta i uppgiften till denna femårsberättelse, ehuru de icke upptagits i den förra.

Skillnaden mellan antalet befintliga boningshus vid 1900 års slut med tillägg af de under åren 1901—1905 uppförda samt antalet befintliga boningshus vid 1905 års slut i städerna Halmstad, Falkenberg och Varberg har, enligt hvad magistraterna i dessa städer förmält, uppkommit, hvad de båda förstnämnda städerna angår, genom att boningshus nedrif-

vits utan att åter uppföras eller, där så skett, dessa inräknats i antalet af de under perioden såsom uppförda angifna, och beträffande staden Varberg därigenom, att i nu uppgifna antalet äfven inginge sådana byggnader, som blifvit uppförda å jordägor utom stadsplanen.

Beträffande taxeringsvärdet å stadsfastigheterna kan af tabellen inhämtas, att en ej obetydlig ökning under femårsperioden ägt rum. Sålunda var taxeringsvärdet år 1900 26,152,800 kronor å annan fastighet och 2,608,000 kronor å jordar, eller tillhopa 28,760,800 kronor, medan motsvarande värde år 1905 var 34,925,900 kronor å annan fastighet och 2,689,700 kronor å jordar, eller tillhopa 37,615,600 kronor, som utvisar en ökning af 8,773,100 kronor å annan fastighet och 81,700 kronor å jordar, eller tillhopa 8,854,800 kronor, hvilken ökning till största delen kommer på staden Halmstad och därefter på städerna Varberg och Falkenberg.

Sammanräknade *fastighetstaxeringsvärdet* för länet utgjorde enligt bevillingssammandragen:

År 1901 . . .	kr. 111,076,300, hvaraf bevillningsfria kr.	8,333,400
» 1902 . . .	» 113,195,600	» 8,826,900
» 1903 . . .	» 128,315,100	» 9,446,900
» 1904 . . .	» 130,157,000	» 9,626,700
» 1905 . . .	» 133,067,900	» 10,078,100

Då värdet af all fastighet i länet år 1900 varit 109,837,400 kronor, däraf bevillningsfria 7,910,200 kronor, har således värdeökningen under perioden uppgått till 23,230,500 kronor, däraf bevillningsfria 2,167,900 kronor.

Beloppet af den *bevilling*, som under perioden utgått till staten för jordbruksfastighet, för annan fastighet och af inkomst, har varit följande:

År.	För jordbruksfastighet.	För annan fastighet.	Af inkomst.	Summa kronor.
1901	42,954·48	15,576·05	78,377·38	136,907·91
1902	42,966·00	16,379·35	81,310·74	140,656·09
1903	49,232·70	18,406·85	91,207·28	158,846·83
1904	49,202·76	19,262·85	95,294·55	163,760·16
1905	49,153·62	20,533·55	103,484·85	173,172·02

Vid jämförelse med förhållandet i detta afseende vid den förra och ifrågavarande periodens slut visar det sig, att bevillingen ökats från 132,502 kronor 24 öre under år 1900 till 173,172 kronor 2 öre under år 1905, eller med 40,669 kronor 78 öre, samt att denna tillökning enligt den bevilling, som dessa år på de särskilda beskattningsföremålen var åsatt, på dem fördelas på följande sätt:

	År 1900.	År 1905.	Ökning.
Jordbruksfastighet	42,950·04	49,153·62	6,203·58
Annan fastighet	15,171·90	20,533·55	5,361·65
Inkomst	74,380·30	103,484·85	29,104·55
Summa kronor	132,502·24	173,172·02	40,669·78

Tilläggsbevilling och *inkomstskatt* hafva under perioden utgått med följande belopp:

Tilläggsbevillning.		Inkomstskatt.	
År 1901	kr. 120,264-80	År 1903	kr. 112,959-00
» 1902	» 122,864-08	» 1904	» 121,866-00
		» 1905	» 141,482-00

Tabell 4, som innehåller redogörelse för egendomar af fideikommissnatur i länet, visar ingen annan olikhet med motsvarande tabell i senaste femårsberättelsen, än att taxe-

ringsvärdet å dessa egendomar höjts från 3,129,400 kronor till 3,508,200 kronor.

Tabell 5 lämnar uppgift om egendomar, tillhörande inhemska aktiebolag.

I fråga härom märkes vid jämförelse med enahanda uppgifter i förra femårsberättelsen, att medan antalet sådana bolag år 1900 voro till antalet 38 och ägde fastigheter till sammanlagdt belopp af 5,331,900 kronor, funnos ej mindre

Tab. I. Kommuner i Hallands län, som åren 1901—1905 erhållit tillstånd att upptaga län, samt lånens belopp och ändamål.

År.	Kommunens namn.	Belopp. Kr.	Ä n d a m å l.	År.	Kommunens namn.	Belopp. Kr.	Ä n d a m å l.
1901	Veddige	30,000	{Inköp af fattiggård och uppförande af byggnader därstädes.	1903	Hishult	7,600	Väganläggning.
	Enslöf	75,000	{Skolhusbyggnad samt inköp af fattiggård och uppförande af byggnader därstädes äfvensom anskaffande af nödiga dragare och redskap.		1904	Kvibille	15,000
	Eldsberga	8,000	{Skolhusbyggnad och reparation af kyrkan m. m.	Slättåkra		20,000	D:o.
	Alfshög	22,000	Uppförande af ny kyrka.	Lindome	12,000	D:o.	
	Spannarp	9,000	Restaurering af kyrka.	D:o	48,000	{Inköp af fattiggård och uppförande af byggnader därstädes.	
	Vinberg	60,000	{Inköp af fattiggård och uppförande af byggnader därstädes samt inköp af kreatursbesättning, redskap m. m.	Tjärby	4,000	Skolhusbyggnad.	
				Tölö	35,000	Inköp af fattiggård.	
1902	Träslöf	90,000	D:o d:o.	1905	Kungsbacka	30,000	{Reparation af kyrka och skolhus, uppförande af bårhus, inköp af tomt till utvidgning af lekplats.
	Fjärås	60,000	{Inköp af fattiggård samt byggnader och inventarier till densamma.		Slöinge	15,000	Uppförande af fattighus.
	Onsala	5,000	Inköp af mark för utvidgning af fattiggård.	Kungsbacka	125,000	{Konvertering af äldre län för anläggning af vattenledning, förbättring af stadens gator, inrättande af varmbadhus, anläggning af gasverk samt för inköp af en stadsjord.	
	Abild	7,000	Uppförande af fattighus.	Årstad	4,500	Reparation af fattighus.	
	Snöstorp	10,000	Uppförande af prästgårdsbyggnad.	Rolfstorp	50,000	{Inköp af fattiggård samt densammars bebyggande m. m.	
	Torup	10,000	Skolhusbyggnad m. m.	Ullared	15,000	{Inköp af tomt och uppförande därå af bostad för extra provinsialläkaren i Ullareds distrikt.	
	Söndrum	7,230	{Uppförande af prästgårdsbyggnad.	Torup	10,000	Skolhusbyggnad.	
	Vapnö	3,770	{Nybyggnad och reparation af skolhusbyggnad.	Bredared	8,000	D:o.	
	Asige	3,000	{Uppförande af ett s. k. ålderdomshem.	Kinnared	3,000	Utvidgning af kyrkogård.	
	1903	Släp	15,000	{Inbetalning af teknadt bidrag för järnvägsanläggning.	Halmstad	150,000	Skolhusbyggnad.
Renneslöf		32,000	{Inbetalning af äldre län, uppförande af två nya skolhusbyggnader och restaurering af kyrka.	Östra Karup	10,000	Skolhusbyggnader.	
Svarträ		10,000	Skolhusbyggnad.	Släp	15,000	Uppförande af fattighus.	
Stafsinge		57,000	Skolhusbyggnad och kyrkoreparation.	Askome	3,000	Skolhusbyggnad.	
Veinge		15,000	Skolhusbyggnad.	Svarträ	13,850	D:o.	
Halmstad		500,000	{Inbetalning af teknade aktier i bolaget för anläggning af den s. k. Västra centralbanan.	Harplinge	6,000	D:o.	
Skrea		18,000	Inköp af fattiggård.	Hunestad	8,000	{Uppförande af bostadshus åt församlingens lärarepersonal samt för skolhusbyggnad.	
Harplinge		10,000	Skolhusbyggnader.			{Inköp af egendomen Herting och anläggande därstädes af en elektrisk kraftstation äfvensom kanal och elektricitetsverk, anordnande af elektrisk belysning inom åtskilliga offentliga byggnader i staden samt inköp af åtskilliga byggnadstomter äfvensom för iståndsättande af gata.	
Getinge		18,000	D:o.	Falkenberg	850,000		
Hishult		8,400	Kyrkobyggnad.				
Köinge	15,236	{Konvertering af ett äldre län samt uppförande af ett nytt skolhus med ekonomibyggnader.					

än 73 bolag år 1905 såsom ägare af fastigheter med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 8,197,000 kronor, hvilket utvisar en ökning med 35 i antal och 2,865,100 kronor i taxeringsvärde.

Af tabell 6, som lämnar redogörelse för *egendomar, tillhörande främmande makters undersåtar*, kan vid jämförelse med motsvarande tabell i senaste femårsberättelsen inhämtas, att antalet dylika fastighetsägare nedgått från 4 under år 1900 till 3 under år 1905, och att samtidigt taxeringsvärdet å sådana personers fastigheter minskats från 565,300 kronor under år 1900 till 551,000 kronor under år 1905.

Beträffande *skiftesverket* i länet under den femårsperiod, hvarom fråga är, torde efterföljande uppgifter vara af intresse.

Vid skiftesverket har såsom arbetande personal varit anställda år 1901 4 landtmätare och 1 medhjälpare samt under periodens öfriga år 5 landtmätare och 1 medhjälpare, med undantag dock för år 1904, då 2 medhjälpare deltagit i skiftesarbetena.

Förordnanden till landtmäteriförrättningar hafva under hvar af periodens år utfärdats å följande antal förrättningar:

Förrättningar:	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
Af laga skiftens egenskap	15	12	7	3	8	45
Af annat slag	88	110	87	97	101	483

Under perioden hafva afslutats 27 laga skiften, omfattande tillhoppa 31,490 mantal. Vid dessa laga skiften hafva dels mätts dels skiftats följande antal hektar af olika ägoslag, nämligen:

	Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impediment.	Summa hektar.
Mätta	754	953	18	3,352	82	5,159
Delade	1,130	1,443	18	4,876	150	7,617

Härjämte hafva under perioden afslutats 497 andra förrättningar än laga skiften eller i medeltal för år 99, hvilka förrättningar, bestående af hemmansklyfningar, ägostyckningar, rågångsförrättningar, vägdeltningar m. m. dylikt, omfattat 73,484 mantal.

Vid hemmansklyfningarna hafva blifvit mätta och delade följande antal hektar:

	Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impediment.	Summa hektar.
Mätta	2,608	495	136	1,430	134	4,803
Delade	1,098	547	17	2,345	59	4,066

Vid ägostyckningar äro mätta 861 hektar och delade 7,733 hektar. Vid längdmätningar och delningar hafva dessutom mätts 516,208 sträckmeter och delats 504,544 sträckmeter.

Skiftesverkets i länet ställning vid periodens slut framgår af följande öfversikt:

	Å alla ägorna, mantal.	Å endast inägor, mantal.	Å endast utägor, mantal.
Skiftade mantal	2,535	14	96
Stående under laga skifte	2	3	—
Troligen ej komma att skiftas	221	89	10
Troligen komma att skiftas	53	—	—
Summa mantal	2,811	106	106

Länets hela mantalssumma, öfverskjutande bråkdelar oräknade, utgör 2,917, hvilken summa ock erhålles, då summan i en af de båda senare kolumnerna, som motsvara hvarandra, lägges till summan i första kolumnen.

Understöd af allmänna medel till *utflyttningar i följd af laga skiften* hafva utbetalts: år 1901 med 337 kr. 50 öre, år 1902 med 525, år 1904 med 1,200 och år 1905 med 300 kronor. (År 1903 förekom ej någon sådan utbetalning.)

Utöfver hvad som i fråga om *kommunernas finanser* innehålles i Statistiska Centralbyråns underdåniga årsberättelser, till hvilka Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande tillåter sig hänvisa, må här allenast omförmålas de tillstånd till upptagande af lån, som blifvit af Eders Kungl. Maj:ts under perioden meddelade kommuner inom länet.

De lån, som på grund af dessa nådiga tillstånd erhållits, uppgå till ett sammanlagdt belopp af icke mindre än 2,566,586 kronor. Om såväl detta lånebeloppes fördelning emellan de olika kommunerna som de särskilda lånens ändamål lämnas redogörelse i förestående *tabell L* (sid. 28).

Till upplysning om *länets landstings finanser* återopas här nedan intagna *tabell M* (sid. 30).

Härjämte erinras, att landstinget äger fastigheter och inventarier till bokfördt värde af 413,776 kr. 76 öre och fonder till belopp af 766,367 kr. 61 öre, som icke inräknats uti förutbemälda tabell.

Landstingsskatten har utgjort 25 öre för år 1901, 20 öre för år 1903, 25 öre för år 1904 och 15 öre för år 1905, allt per bevillningskrona, men har någon landstingsskatt icke behöft upptagas för år 1902, hvarför den i ofvan återopade tabellariska uppgift för sistnämnda år angifna inkomst i sådant hänseende utgjort från föregående år balanserade, landstinget det året tillgodokomna skattemedel.

6. Politi.

A) *Undervisningsväsendet.* Allmänna läroverken i länets städer utgöres såsom tillföre af ett högre i Halmstad och ett lägre i Varberg.

Lärjungarnes antal vid *Halmstads högre allmänna läroverk* vår- och höstterminen under periodens särskilda år har varit:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1901	255	269
1902	265	274
1903	274	291
1904	298	325
1905	328	337

Under femårsperioden har undervisningen på reallinjen utsträckt till och med läroverkets sjunde klass, och har jämte stadens tillväxt i folkmängd äfven denna omständighet bidragit att öka lärjungeantalet, så att detsamma under perioden vuxit med 28 procent.

Antalet af de lärjungar, som vid högre allmänna läroverket i Halmstad under perioden aflade afgangsexamen enligt kungl. stadgan den 11 april 1862 eller s. k. mogenhetsexamen, utgjorde 13 år 1901, 8 år 1902, 12 år 1903, 20 år 1904 och 25 år 1905. Lärarepersonalen har utgjorts af rektor, 6 lektorer och 10 adjunkter, 1 lärare i sång och musik, 1 lärare i gymnastik och 1 lärare i teckning, hvarjämte under läsåret 1904—05 varit anställda 4 extra lärare.

Det nya tidsenliga läroverkshuset, som under perioden uppförts och för hvars tillkomst Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i berättelsens början redogjort, har tre våningar utom källarvåningen. Byggnaden har ett fritt och vackert läge i stadens norra del i närheten af Nissaån. Det af läroverket disponerade området upptager en yta af 12,900 kvm. Läroverkets område sammanhänges omedelbart med en delvis trädbevuxen, något kuperad äng, lämplig för bedrifvande af militäröfningar. Denna plats utgör omkring 7,000 kvm. och är till ungefär hälften af sin bredd grusad, under det den andra hälften skall igenläggas till gräsmatta för att användas vid fotbollspel och andra idrottsöfningar eller lekar. Hvad byggnadernas uppvärmning beträffar, sker denna i hufvudbyggnaden genom anordning med lågtrycksånga, i gymnastikbyggnaden genom kalorifer. För belysningen äro elektriska ljusledning anordnade i båda byggnaderna.

Vid *Varbergs lägre allmänna läroverk* har antalet lärjungar varit:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1901	113	126
1902	125	125
1903	122	118
1904	120	116
1905	105	115

Lärarepersonalen på stat utgöres af rektor, 2 kolleger samt tecknings-, musik- och gymnastiklärare, hvarjämte 2 extra lärare varit anställda. År 1905 utvidgades läroverket till sexklassig realskola för gossar.

Vid *Halmstads elementarläroverk för kvinnlig ungdom* har antalet lärjungar vid början af hvarje utaf nedannämnda terminer varit:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1901	231	245
1902	241	252
1903	248	248
1904	243	234
1905	234	240

Vid slutet af 1905 års hösttermin var antalet lärare 5 och lärarinnor 12, föreståndarinnan oberäknad. Läroverkets styrelse utgöres af sex ledamöter, af hvilka en är läroverkets studierektor och en utses af stadsfullmäktige i Halmstad. Då någon af styrelsens öfriga ledamöter aflider eller utträder ur styrelsen, inväljer styrelsen annan person i hans ställe. Skolans inkomster af lärjungarne utgjorde under år 1905 20,885 kronor. De synnerligen stora svårigheter, med hvilka skolan till följd af bristande utrymme under de senaste åren haft att kämpa, hafva nu blifvit afhjälpta. Under 1905 års sommar avvägrades nämligen genom höjande af läroverkets tak en vindsvåning, som gifvit utrymme åt ritsal och erforderligt antal lärosalar m. m. Läroverket åtnjuter bidrag af statsmedel.

Varbergs elementarläroverk för flickor har under ifrågasvarande period haft följande antal lärjungar:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1901	97	100
1902	100	94
1903	97	90
1904	92	102
1905	102	106

Antalet lärarinnor utgjorde vid slutet af 1905 års hösttermin 10, föreståndarinnan oberäknad. Läroverkets styrelse utgöres af fem ledamöter jämte två suppleanter, hvilka väljas af stadsfullmäktige för ett år i sänder. Skolans inkomster af lärjungarne utgjorde år 1905 7,192.50 kronor; och har skolans verksamhetsområde så till vida utvidgats, att beslut fattats därom, att ett s. k. skolkök med undervisning i huslig ekonomi skulle från och med 1906 års vårtermin inrättas vid skolan.

Den i nästföregående femårsberättelse omnämnda *privata elementarskolan för gossar och flickor i Falkenberg*, hvil-

Tab. M.

Hallands läns landstings inkomster och utgifter under åren

År.	Behållning vid årets början. Kronor.	Inkomster under året, i kronor.					Summa. Kronor.
		Brännvinsmedel.	Landstings-skatt.	Sjukvårds-afgifter.	Diverse tillfälliga inkomster.	Räntor.	
1901	107,917.29	84,595.74	29,800.00	25,800.00	1,600.00	36,222.67	285,935.70
1902	81,005.04	75,075.03	1) 2,084.10	28,500.00	1,508.10	32,022.61	220,194.88
1903	91,816.90	68,129.38	26,983.12	27,818.00	1,659.75	32,199.27	248,606.42
1904	66,844.35	85,024.57	37,758.97	27,086.50	9,761.35	32,848.72	259,324.46
1905	94,773.58	85,664.07	20,000.00	27,655.25	1,575.00	34,484.23	264,152.13
Summa	442,357.16	398,488.79	116,626.19	136,859.75	16,104.20	167,777.50	1,278,213.59

1) Se textafdelningen.

ken jämväl under denna period åtnjuter statsunderstöd, hade under år 1905 101 lärjungar.

För att bereda lämplig undervisning åt yngre personer, hvilka ägnat sig åt handverk eller annat yrke, beslöto stadsfullmäktige i Halmstad den 20 juni 1901 att inrätta en *lägre teknisk yrkesskola* samt anslogo till bestridande af utgifterna för densamma dels den årliga afkastningen, uppgående för närvarande till 2,050 kronor, af ett utaf Halmstads sparbank den 19 december 1892 till en yrkes- och slöjdskola donerad belopp, dels ock utaf stadens egna medel ett belopp af 750 kronor om året för hvar och ett af åren 1901—1903, hvilket anslag sedermera beviljats jämväl för åren 1904—1906. Samtidigt antogo stadsfullmäktige stadgar för skolan, hvilken omedelbart började sin verksamhet. Enligt dessa stadgar är skolans ändamål att företrädesvis åt personer, såväl manliga som kvinnliga, hvilka redan inträdt i yrkena, meddela undervisning i de läroämnena, som för handverks- och industriidkarne äro mest behöfliga. Läroämnena angifvas i stadgarne sålunda: frihandsteckning, linearritning, fackteckning, svenska språket, matematik, bokföring, geografi och varukännedom, välskrifning och textning. Skolan står under en styrelse af fem personer, hvilka utses af stadsfullmäktige för tre år i sänder. Skolans verksamhet har bedrifvits uti allmänna läroverkets byggnad, och undervisningen pågått under veckans sex arbetsdagar, hvarje dag mellan kl. 7—9 e. m., samt om söndagarna under två timmar på morgonen. Förutom de medel, staden anslagit, har skolan åtnjutit ett årligt statsanslag af 750 kronor samt från och med år 1904 ett lika högt anslag af länets landsting. Lärjungarnes antal utgjorde under 1905 års vårtermin 152 personer.

Tekniska aftonskolan i Varberg, som började sin verksamhet i januari 1897, har för hvar och ett af åren 1904 och 1905 åtnjutit anslag af staten till belopp af 900 kronor och af staden enahanda belopp. Styrelsen utgöres fortfarande utaf 5 af stadsfullmäktige i Varberg valda medlemmar. Undervisningen bestrides af 1 föreståndare, som har närmaste tillsynen öfver och ledningen af skolan, samt 4 lärare. Lärjungarnes antal, som 1901 års hösttermin utgjorde 40, har vid 1905 års hösttermin nedgått till 30.

Länets *folkhögskola å Katrineberg* i Alfshögs socken har äfven under nu ifrågavarande period fortgått med sin verksamhet efter samma plan som förut eller i två afdelning-

gar, en för unge män och en för unga kvinnor. Undervisningen har bestridts å manliga afdelningen af 3 lärare under åren 1901—1902 och af 4 lärare under åren 1903—1905 samt å kvinnliga afdelningen af 1 lärare och 3 lärarinnor. Antalet lärjungar har utgjort å den manliga afdelningen för perioden i dess helhet 208 eller i medeltal för år omkring 42 och å den kvinnliga för perioden i dess helhet tillsammans 122 eller i medeltal för år omkring 24.

Skolans inkomster och utgifter för den manliga afdelningen hafva i medeltal för de fem läsåren från och med 1900—01 till och med 1904—05 utgjort:

Inkomster:		Utgifter:	
	Kronor.		Kronor.
Bidrag af staten	3,200 00	Lärarelöner	4,360 00
D:o till mindre bemedlade elever	676 60	Understöd till mindre bemedlade elever	676 60
D:o af landstinget	1,500 00	Bränsle, lyse, städning och diverse	1,553 35
Hyra	100 00		
Elevavgifter	1,052 00		
	Summa kr. 6,528 60		Summa kr. 6,589 95

För den kvinnliga afdelningen ställde sig inkomster och utgifter för de fem läsåren i medeltal sålunda:

Inkomster:		Utgifter:	
	Kronor.		Kronor.
Bidrag af staten	1,795 00	Lärarelöner	1,703 63
D:o till mindre bemedlade elever	277 20	Understöd till mindre bemedlade elever	277 20
Landstingets anslag	600 00	Inventarier	72 37
Elevavgifter	432 50	Diverse	1,012 83
Diverse	66 67		
	Summa kr. 3,171 37		Summa kr. 3,066 03

Af fru M. F. Holm i Kvibille donerades år 1901 till folkhögskolan 4,000 kronor för att under namn af »makarne Holms minne» bilda en stående fond, hvars afkastning skulle användas till befordrande af skolans utveckling och hvilken fond särskildt finge användas såsom bidrag till bekostande af kvinnliga elevers undervisning i praktiskt hushåll, dock att afkastningen af det donerade beloppet skulle efter i orten gällande ränta till fru Holm betalas, så länge hon lefde.

Byggnadsfonden har genom gåfvor och räntor vuxit till omkring 5,5000 kronor, och hafva i följd häraf såväl principalföreningen som styrelsen beslutat, att en ny tids-

1901—1905, enligt landstingsräkenskaperna för nämnda år.

U t g i f t e r u n d e r å r e t, i k r o n o r.									Behållning vid årets slut. Kronor.	Summa. Kronor.
Döfstumskola.	Hushållnings-sällskapet.	Lasarett och sjukvård.	Resersätningar.	Premier för rofdjurs dödande.	Löner och arvoden.	Bildande af småskolelärare.	Folkhögskolan.	Diverse utgifter.		
8,375 28	8,000 00	169,350 00	1,092 16	333 00	2,190 00	—	2,600 00	12,990 22	81,005 04	285,935 70
8,659 20	8,000 00	88,950 00	1,127 74	299 50	2,210 00	—	2,600 00	16,531 54	91,816 90	220,194 88
8,730 64	8,000 00	141,653 48	962 64	297 50	2,235 00	400 00	2,600 00	16,882 81	66,844 35	248,606 42
8,187 34	10,675 00	114,936 05	1,027 78	350 00	2,255 00	1,400 00	2,600 00	23,119 71	94,773 58	259,324 46
8,219 47	11,005 83	111,630 86	985 76	428 50	3,282 34	1,250 00	2,600 00	22,778 69	101,970 68	264,152 13
42,171 93	45,680 83	626,520 39	5,196 08	1,708 50	12,172 34	3,050 00	13,000 00	92,302 97	436,410 55	1,278,213 59

enligt ordnad byggnad för folkhögskolan skall under år 1906 uppföras.

Till *landtmannaskolan å Katrineberg* har Hushållningssällskapet under hvartera af periodens fem år anvisat ett belopp af 750 kronor och länets landsting för samma tid 500 kronor. Undervisning vid landtmannaskolan har under ifrågavarande fem år lämnats åt 60 elever.

Högre folkskolan i Onsala har stått under skolrådets öfverinseende och meddelat undervisning åt både gossar och flickor. Ingen har antagits till lärjunge, som vid inträdet varit under 12 eller öfver 16 år, såvida icke skolrådet funnit särskildt skäl att intaga någon efter fyllda 16 år. Undervisning har meddelats i de vanliga folkskoleämnena samt i allmän historia, tyska och engelska språken. Hvarje läsår har börjat med höstterminen och omfattat 32 läsveckor å 6 dagar om 5 timmar. Elevantalet har i medeltal utgjort 20, däraf 11 gossar och 9 flickor. Statsbidrag har utgått med 1,200 kronor om året, distriktet har bidragit med 350 kronor jämte naturaprestationer till lärarens aflöning, och samtliga omkostnaderna för skolan utgjorde under periodens sista år 2,050 kronor.

Hvad *folkskolorna* beträffar, torde slöjdundervisningen och anskaffandet af nya skollokaler vara af särskildt intresse. Slöjdskolornas antal har betydligt ökat och utgjorde vid periodens början: för gossar 69 skolor med 1,639 lärjungar och för flickor 99 skolor med 2,471 lärjungar, samt vid periodens slut: för gossar 100 skolor med 2,274 lärjungar och för flickor 180 skolor med 3,637 lärjungar. Här af framgår, att slöjdundervisningen är föremål för ett ständigt stigande intresse hos föräldrar och barn. Hushållningssällskapet har uppmuntrat denna undervisning genom ett årligt anslag af 300 kronor till lärarens utbildning vid Nääs slöjdseminarium, och landstinget har anvisat i ett för allt 5,000 kronor till organiserande af slöjdskolor i förskolväsendet högt beskattade distrikt. Skoldistriktens bidrag hafva varit jämförelsevis ringa, då lärarens lön ej sällan varit inskränkt till statsbidraget. Undervisningen har med få undantag meddelats af folk- och småskolans lärarepersonal.

För vinnande af tjänliga skollokaler hafva dels gamla skolhus restaurerats och utvidgats, dels 30 nya folk- eller småskolehus inom länet under perioden uppförts. De nybyggda skolhusen äro ofta ståtliga och i allo ändamålsenliga samt merendels väl möblerade, hvarjämte uppvärmnings- och ventilationsanordningarna äro goda. Ehuru skoldistriktens utgifter till folkskoleväsendet ökats, har dock utdebiteringen på fyrk i följd af stegradt fyrkant något minskats. Uttaxeringen på fyrk utgjorde i medeltal år 1905 nära 30 öre. I enlighet med lagen den 13 juni 1902, angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, har länets landsting låtit upprätta ett för *vanartade gossar* anordnad skyddshem vid Måshult i Skällinge socken. Ledningen af anstalten tillkommer en af landstinget tillsatt styrelse, och undervisningen bestrides af föreståndaren, en småskolelärarinna och en slöjdlärare. En hälsosam omväxling mellan själs- och kroppsarbete beredes lärjungarne. Ekonomien bestrides dels af landstingets årliga anslag, dels af statsbidrag och elevavgifter enligt förenämnda lag.

B) Rättsväsendet, fångvården och polisväsendet. Beträffande rättsväsendet och fångvården i länet tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att hänvisa till Herr Statsrådets och Chefens för Justitiedepartementet samt Fångvårdsstyrelsens årliga berättelser härutinnan äfvensom till afdelningen 2 här ofvan.

Polisväsendet i städerna har under perioden icke undergått någon nämnvärd förändring. Å landet har under nu ifrågavarande period liksom under nästföregående polisbevakningen hufvudsakligen uppehållits af länets kronofogdar och länsmän med biträde af fjärdingsmän, hvilkas antal uppgått under åren 1901 och 1902 till 107 och under återstoden af perioden till 105. Därjämte har under perioden eller tidtals under densamma i länet funnits följande dels för den allmänna polisuppsikten och dels för öfvervakande af vissa författningars efterlefnad anställda polispersonal, nämligen:

1 uteslutande af enskilde aflönad extra kronolänsman med tjänstgöringsområde, omfattande Oskarströms municipalsamhälle äfvensom den del af hemmanet Mared i Slättåkra socken, som ej hör till nämnda samhälle, samt hemmanet Brandshult i samma socken;

3 af kommunerna med bidrag af statsmedel aflönade polismän, af hvilkas distrikt ett omfattat fabrikslägenheten Oskarström i Slättåkra socken, det änkan Elise Johansson förr tillhöriga $\frac{2}{3}$ mantal n:r i Espered i Enslöfs socken samt hemmanet n:r 3 Fjällgime eller Björsgård i sistnämnda socken, ett hemmanet Sjögård, Gifvagård, Prästgården, Djäknebol, Gustafsberg eller Bedden, Våknared och Rydö i Torups socken samt ett Ljungby socken;

1 än uteslutande med enskilda medel, än af enskilde med bidrag af statsmedel och än uteslutande med statsmedel aflönad polisman för öfvervakande af ordningens upprätthållande bland de krigsmakten icke tillhörande personer, som under mötestiderna besökt lägerplatsen Skedalshed;

20 uteslutande af enskilda personer aflönade polismän å badorterna Särö i Släps socken och Gottskär i Onsala socken, å de i närheten af Halmstad befintliga förlusteställena Laxön och Sommarlust i Snöstorps socken, å Brännö fabriksområde jämte hemmanen Agård, Kull, Berg, Snapparp, Kvinja, Ön och Flatna i Torups socken samt hemmanet Nödshult i Kinnareds socken äfvensom vid arbetet å järnvägen Göteborg—Särö under dennas sträckning inom Hallands län; samt

9 uppsyningsmän för öfvervakandet af gällande stadgar dels rörande laxfisket i åarne Lagan, Nissan, Ätran med Högvadsån, Bobergsån samt Viskan, dels ock rörande hummerfisket vid länets kust norr om Viskans utlopp, af hvilka uppsyningsmän den vid Ätran med Högvadsån anställda aflönats af Falkenbergs stad med bidrag af statsmedel, de för hummerfiskets öfvervakande förordnade uppburit arfvoden af länets hushållningssällskap samt de öfrige aflönats uteslutande af fiskerättsinnehafvare.

De af Riksdagens anslag till särskild polisbevakning å landet m. m. till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande ställda belopp hafva uppgått till:

År 1901	450 kr.	År 1904	800 kr.
» 1902	600 »	» 1905	950 »
» 1903	600 »		Samma 3,400 kr

Kommunalpolis har under perioden funnits i 33 af länet socknar, nämligen: Östra Karup, Holm, Getinge, Slöinge, Eftra, Skrea, Årstad, Asiga, Abild, Vessige, Askome, Drängsered, Krogsered, Sibbarp, Dagsås, Ljungby, Alfshög, Vinberg, Gällared, Gunnarp, Ullared, Köinge, Svarträ, Träslöf, Rolfstorp, Nöslinge, Lindberg, Stamnared, Veddige, As, Sällstorp, Fjärås och Strävalla.

C) **Kredit- och försäkringsväsendet.** Sedan Riksdagen beslutit, att ett *Riksbankens afdelningskontor* skulle inrättas i Halmstad, började detta kontor sin verksamhet den 15 juli 1901 uti en för ändamålet nyuppförd byggnad i hörnet af Viktoria- och Strandgatorna samt drifver där utlåningsrörelse för Hallands län — med undantag af Fjärä härad — Bjäre härad i Kristianstads län, första, andra och tredje länsmansdistrikten af Västbo härad inom Jönköpings län äfvensom södra och sydvästra länsmansdistrikten inom Sunnerbo härad af Kronobergs län. I den nya bankbyggnaden, som uppförts för en kostnad af 273,445 kr. 10 öre, däraf 30,000 kronor för tomten, hafva inrymts jämväl post och telegraf.

Äf *öfriga bankinrättningar* har Hallands enskilda bank, som alltsedan år 1857 drifvit bankrörelse i Halmstad och i hvilken uppgått dels år 1900 dåvarande Aktiebolaget Mellersta Hallands folkbank och dels år 1903 Norra Hallands bankaktiebolag, år 1905 sammanslagits med Aktiebolaget Göteborgs bank, som sedan den 30 juni 1905 drifvit in- och utlåningsrörelse inom länet vid afdelningskontoret i Halmstad, under hvilket i sin ordning sortera kontoren i Varberg, Fal-

kenberg, Laholm och Kungsbacka i detta län äfvensom kontoret i Gislaved inom Jönköpings län. Styrelsen för kontoret i Halmstad utgöres af 8 ledamöter och 2 suppleanter. Skånes enskilda banks afdelningskontor i Halmstad började sin verksamhet år 1906 och drifver fortfarande in- och utlåningsrörelse härstädes. Halmstads bankaktiebolag började sin verksamhet den 1 juli 1896 och har till ändamål att drifva bankrörelse för att tillgodose den mindre omsättningen inom Halmstads stad och omnejd. Mellersta Hallands bankaktiebolag började den 8 november 1900 sin verksamhet och har till ändamål att drifva bankrörelse för att tillgodose den mindre omsättningen i Falkenberg och dess omnejd. Halmstads folkbank, som den 31 december 1879 af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande erhöill fastställelse å sitt reglemente och började sin verksamhet år 1885, upphörde den 31 december 1903 och uppgick då uti Halmstads sparkasse- och kreditinrättning. Sistnämnda penninginrättning, som har sitt säte i Halmstad, dref vid periodens slut in- och utlåningsrörelse. För ofvannämnda bankers hufvudsakliga inlåningsrörelse under nu ifrågakvarande period redogöres i *tabell N.*

De *fastighetskreditanstalter*, som under innevarande period haft sin verksamhet inom länet, äro desamma som under nästföregående period, nämligen: Smålands m. fl. provinsers hypoteksförening, Älfsborgs m. fl. läns hypoteksförening äfvensom Hypoteksföreningen för västkustens städer.

Länets *sparbanker*, som under förra perioden voro till antalet 9, hafva under innevarande period ökats med 2, nämligen Växtorps sparbank, som erhållit Eders Kungl.

Tab. N. Medel, innestående å depositions-, upp- och afskrifnings- samt sparkasseräkning ären 1901—1905.

	Å depositions- räkning.	Å upp- och afskrifnings- räkning.	Å sparkasse- räkning.	Summa.		Å depositions- räkning.	Å upp- och afskrifnings- räkning.	Å sparkasse- räkning.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.		Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Hallands enskilda bank.</i>					Den 31 december 1903 . .	308,059.60	64,342.51	581,576.20	953,978.31
Den 31 december 1901 . .	5,549,396.92	1,227,951.53	3,011,641.42	9,788,989.87	» » » 1904 . .	284,375.00	76,057.98	639,526.72	999,959.70
» » » 1902 . .	5,757,415.70	1,183,239.26	3,495,550.66	10,436,205.62	» » » 1905 . .	236,275.00	61,601.37	672,228.47	970,104.84
» » » 1903 . .	6,747,979.88	1,412,963.35	4,096,159.14	12,257,102.37	<i>Mellersta Hallands bank- aktiebolag.</i>				
» » » 1904 . .	6,663,332.19	1,472,107.91	5,214,073.33	13,349,513.48	Den 31 december 1901 . .	87,940.00	58,278.49	148,923.65	295,142.14
<i>Aktiebolaget Göteborgs bank.¹⁾</i>					» » » 1902 . .	175,240.00	73,296.37	176,095.04	424,631.41
Den 31 december 1905 . .	6,844,409.14	1,738,781.84	5,478,534.07	14,061,725.05	» » » 1903 . .	193,788.00	75,115.47	236,786.38	505,689.85
<i>Skånes enskilda banks afdel- ningskontor i Halmstad.</i>					» » » 1904 . .	184,668.00	94,905.60	295,192.82	574,766.42
Den 31 december 1901 . .	851,479.68	147,165.15	—	998,644.83	» » » 1905 . .	184,638.00	281,458.07	320,750.96	786,847.03
» » » 1902 . .	943,765.39	148,044.85	—	1,091,810.24	<i>Halmstads folkbank.</i>				
» » » 1903 . .	962,212.07	136,874.94	—	1,101,087.01	Den 31 december 1901 . .	16,035.00	2,077.39	482,523.94	500,636.33
» » » 1904 . .	906,382.74	137,775.46	80,044.14	1,124,202.34	» » » 1902 . .	14,585.00	2,755.54	514,510.72	531,851.26
» » » 1905 . .	899,258.69	164,589.42	191,740.73	1,255,588.84	» » » 1903 . .	12,485.00	8,970.05	568,297.40	589,752.45
<i>Halmstads bankaktiebolag.</i>					<i>Halmstads sparkasse- och kreditinrättning.</i>				
Den 31 december 1901 . .	315,943.48	47,161.35	518,407.55	881,512.38	Den 31 december 1904 . .	11,010.00	15,485.49	652,411.71	678,907.20
» » » 1902 . .	240,559.60	50,382.43	541,617.21	832,559.24	» » » 1905 . .	16,070.00	22,214.97	755,321.42	793,606.39

¹⁾ De beträffande denna bank erhållna och här ofvan meddelade uppgifter afse dess afdelningskontor icke blott i Halmstad, Laholm, Falkenberg, Varberg och Kungsbacka utan äfven afdelningskontoret i Gislaved i Jönköpings län.

Maj:ts Befallningshafvandes fastställelse å sitt reglemente den 24 augusti 1902, och Veinge sparbank, som erhållit fastställelse å det för densamma gällande reglemente den 29 december 1902.

Halmstads pantlåneaktiebolag har jämväl fortsatt med sin rörelse.

Under perioden hafva till de sjuk- och begravningskassor, som tillhöra länet, af statsmedel utgått förvaltningskostnadsbidrag med följande belopp, nämligen: för år 1901 med 1,461 kronor, för år 1902 med 1,802 kronor, för år 1903 med 1,874 kr. 50 öre, för år 1904 med 2,370 kronor samt för år 1905 med 2,506 kronor, eller tillhopa 10,013 kr. 50 öre, under det att sammanlagda beloppet för nästföregående period uppgick till endast 4,585 kronor. Till belysning af förvaltningskostnadsbidragets fördelning tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande lämna nedanstående redogörelse för nu ifrågavarande periods sista år, då dessa bidrag utgått på följande sätt:

	Kronor.
Gullbrandstorps stenhuggerifackförenings sjuk- och begravningskassa	30-00
Rydö fabrikers d:o	260-00
Halmstads järnvägsråds d:o	188-00
Halmstads lärares och lärarinuors sjuk-kassa	58-50
Varbergs sjuk- och begravningshjälpkassa	185-00
Läderfabrikarbetarnes i Falkenberg sjuk- och begravningskassa	73-50
Sjuk-kassan Familjeföreningen i Falkenberg	210-00
Sjuk- och begravningskassan Enigheten i Arvidstorp af Stafsinge socken	40-50
Huudramannaföreningens n:o 1 i Halmstad sjuk- och begravningskassa	150-00
Sjuk-kassan Arbetareföreningen i Falkenberg	194-00
Falkenbergs Goodtemplars sjukhjälpförening	90-00
Sällskapet H. H:s i Halmstad sjuk- och begravningskassa	135-00
Familjeföreningens i Halmstad d:o	150-00
Varbergs nykterhetsfolks d:o	96-00
Sjukhjälpföreningen i Morup	118-50
Sjuk- och begravningskassan Arbetarnes väl i Halmstad	150-00
Föreningen Framtidshoppets i Halmstad sjuk-kassa	209-00
Sjuk- och begravningskassan V-n i Halmstad	108-00
Logen Orions i Halmstad sjuk- och begravningskassa	60-00
Summa kronor	2,506-00

Under ifrågavarande period hafva följande försäkringsanstalter bildats och trädt i verksamhet, nämligen: Torups och Kinnareds hästförsäkringsförening; Himle härads brandförsäkringsbolag, bildadt genom sammanslagning af Tvååkers m. fl. socknars brandstodsbolag samt Träslöfs m. fl. socknars brandstodsbolag; Slöinge och Eftra hästförsäkringsförening; samt Bredareds församlings kreatursförsäkringsbolag. Hallands läns brandstodsbolag, för hvilket fastställelse af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande meddelats den 9 maj 1889, har vid bolagsstämmor den 28 februari och 17 april 1905 beslutit, bland annat, att bolagets namn skall vara »Hallands läns ömsesidiga brandförsäkringsbolag», hvilket beslut af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom resolution den 8 juni 1905 fastställts.

Sistnämnda bolags ansvarighetsbelopp har utgjort:

³¹ / ₁₂ 1900	kr. 5,143,515	³¹ / ₁₂ 1903	kr. 5,799,725
» 1901	» 5,394,300	» 1904	» 5,985,990
» 1902	» 5,538,690	» 1905	» 6,099,815

D) Hälso- och sjukvård. I fråga om läkare äger länet, såsom under afdelningen 1 här ofvan blifvit omnämndt, 3 provinsialläkare, däraf den i Halmstad tillika är förste provinsialläkare, samt 1 biträdande och 2 extra provinsialläkare.

Stadsläkarne äro 2 i Halmstad och 1 i hvardera af länets öfriga städer.

Utom förutnämnda läkare funnos vid periodens slut 3 lasarettläkare, nämligen 1 i Halmstad, 1 i Varberg och 1 vid sjukhusinrättningarna i Falkenberg samt åtskilliga praktiserande läkare, däraf sedan år 1904 1 i Torup.

I städerna och i länets västra delar är behovet af läkarekrafter väl tillgodosedt, men ej så i de östra socknarne i länets bredaste delar. Dock har förhållandet ändrats till det bättre, sedan de 7 nordligaste socknarne inom Falkenbergs distrikt, på sätt förut finnes under afdelningen 1 omnämndt, bildat ett särskildt distrikt, kalladt Ullareds distrikt, med understöd af staten och länets landsting. Därigenom har Falkenbergs distrikt erhållit en afsevärdt mindre utsträckning, som gör, att sjukvården lättare kan skötas af den i Falkenberg boende provinsialläkaren. I sjukvårdens intresse ligger också, att det alltför stora och vidsträckt Halmstads distrikt förminskas, så att befolkningen i de aflägsset från Halmstad liggande skogssocknarne Hishult och Knäred samt Torup och Kinnared kunde på närmare håll än i Halmstad erhålla läkare vid utbrott af epidemisk sjukdom. I Getinge har under de senare åren till år 1903 varit stationerad en privatpraktiserande läkare, men då afståndet till Halmstad ej är stort och liflig tågförbindelse med staden finnes, torde behof af en i Getinge boende läkare ej förefinnas.

De af landstinget aflönade epidemisjuksköterskorna hafva under hela perioden varit till antalet 8. Deras aflöning är 600 kronor om året, med tvenne lönetillskott af 50 kronor för dem hvar efter tre och sex års väl vitsordad tjänstgöring. Dessa sköterskors verksamhet har varit till mycket gagn i kampen mot de epidemiska sjukdomarna.

Särskildt liflig verksamhet har utföfvats af hälsovårdsnämnderna i Halmstad och Varberg, äfvensom sedan år 1905 i Oskarströms municipalsamhälle. Å landsbygden har kommunalnämndernas verksamhet i afseende på allmänna sjukvården bestått däri, att nämndens ordförande tillkallat tjänsteläkaren vid utbrott af akut smittosjukdom samt tillsett, att de förhållningsregler iakttagits, som af läkaren därvid föreskrifvits. I afseende på allmänna hälsovården hafva kommunalnämnderna beredvilligt sökt att åstadkomma rättelser i påpekade hygieniska missförhållanden. Anmälan om fosterbarn försummas i en del kommuner, hvarför påminnelser behöft göras.

Angående länslasarettens och sjukstugornas verksamhet under perioden lämnas uppgifter i tabell O (sid. 35).

Såväl lasarettet i Varberg som sjukstugorna i Laholm, Falkenberg och Kungsbacka hafva varit mycket anlitade af ortens befolkning. Den i förra femårsberättelsen omförmälda nybyggnad af Varbergs lasarett är numera fullbordad och lämnar plats för något mer än 50 patienter. Å de tre sjukstugorna har under nu ifrågavarande femårsperiod rätt genomgripande omändringar ägt rum. Så hafva å sjukstugorna i Laholm och Kungsbacka tillbyggnader gjorts, å den

förra för operationsrum och expeditiionslokal m. m., å den senare för operationsrum. I Falkenberg har dels nytt operationsrum blifvit anordnad och dels ekonomibyggnaden blifvit om- och tillbyggd. De nya operationsrummen äro i fullt modernt skick, och där utföras också numera flere större operationer, i synnerhet i Falkenberg.

Epidemisjukhus finnas i alla städerna och i Oskarströms municipalsamhälle. På landsbygden finnes dugligt epidemisjukhus endast i Vapnö. Under åren 1904 och 1905 hafva epidemisjukhusen i Varberg och Halmstad genomgått grundliga reparationer och förändringar. Under år 1901 hafva i Falkenberg uthusbyggnader blifvit uppförda för desinfektionsugn m. m. samt i Varberg uthusbyggnaderna utvidgats. Å Varbergs epidemisjukhus hafva under flere år vid trängande behof äfven patienter från kringliggande landsbygd intagits. År 1905 hafva stadsfullmäktige i Halmstad beslutit, att patienter från kringliggande landsbygd må kunna mot stadgad afgift intagas å sistnämnda stads epidemisjukhus, dock endast i verkligt trängande fall.

Tab. O. Länslasarettens och sjukstugornas i Hallands län verksamhet åren 1901—1905.

		Sängplatser.		Vårdade sjuka.				Dagliga medelkostnaden för sjuk, i kr.
		Tillgängliga.	Dagligen i medeltal begagnade.	Kvarliggande vid årets början.	Under året inkomna.	Under året utskrifna.	Kvarliggande vid årets slut.	
Lasarettet i Halmstad	år 1901	81	24·00	27	259	265	21	3·56
	> 1902	81	27·00	21	307	298	30	3·18
	> 1903	81	30·00	30	287	288	29	2·56
	> 1904	81	34·00	29	250	248	31	2·28
	> 1905	81	36·00	31	280	255	56	2·36
Sjukstugan i Laholm	år 1901	20	10·60	8	209	214	3	2·14
	> 1902	20	9·70	3	203	201	5	2·27
	> 1903	23	10·00	5	204	202	7	2·35
	> 1904	23	13·00	7	189	187	9	1·84
	> 1905	23	11·00	9	136	141	4	2·18
Sjukstugan och upp- tagningsanstalten för sinnessjuka i Falkenberg . . .	år 1901	44	39·00	38	315	315	38	1·44
	> 1902	44	41·00	38	317	316	39	1·47
	> 1903	44	41·00	39	311	306	44	1·66
	> 1904	46	44·00	44	363	362	45	1·85
	> 1905	46	45·00	45	365	369	41	1·75
Lasarettet i Varberg	år 1901	54	40·83	27	571	555	43	2·15
	> 1902	54	51·14	43	663	657	49	2·15
	> 1903	54	54·71	49	722	725	46	2·18
	> 1904	54	53·34	46	733	736	43	2·47
	> 1905	54	54·31	43	766	759	50	2·89
Sjukstugan i Kungs- bäcka	år 1901	18	10·00	4	137	134	7	2·00
	> 1902	18	11·00	7	157	158	6	2·00
	> 1903	18	12·00	6	148	142	12	2·00
	> 1904	18	12·00	12	141	147	6	1·98
	> 1905	18	12·00	6	165	164	7	2·15

Kustsanatoriet vid Apelviken för skrofulösa barn motsvarar väl sitt ändamål. Anstalten, som tillkommit på initiativ af stadsläkaren J. Almer i Varberg, har till en början helt och hållet af honom bekostats, till dess den af föreningen för skrofulösa barns vård år 1905 öfvertogs. Sanatoriet har plats för 22—25 barn och har ett mycket fördelaktigt läge. Resultatet af vården har varit synnerligen tillfredsställande.

Länets *badkuranstalter* äro Varberg, Särö och Gottskär. De hafva samtliga varit ganska talrikt besökta. Särskildt har Varberg, sedan stora förbättringar där 1903 utförts, gått raskt framåt. Antalet kurgäster år 1905 har varit i Varberg 2,337, i Särö 298 och i Gottskär 310, hvartill komma 300 tillfälliga sommargäster i Särö och 200 tillfälliga sommargäster i Gottskär.

E) Fattigvård. Angående *kommunernas* fattigvårdsanstalter, understödstagarnes antal och fattigvårdskostnaderna torde få hänvisas till den berättelse angående fattigvården, som årligen utgifves af Statistiska Centralbyrån.

Antalet af de hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anhängiggjorda fattigvårdsmålen har utgjort:

År 1901	100	År 1904	111
> 1902	128	> 1905	104
> 1903	126	Åren 1901—1905	569

Beträffande den *enskilda välgörenhetens* anordningar i afseende å fattigunderstöd förtjäna att särskildt framhållas:

Halmstads frivilliga fattigvårdsförening har under ifrågavarande period utdelat tillfälliga understöd åt 320 personer med ett sammanlagdt belopp af 3,120 kr. 85 öre. Denna förening, hvars styrelse består af 7 ledamöter, har dessutom under perioden ordnat s. k. skollofskolonier och till dessa kolonier utsändt 176 barn, hvilka fått vistas på landet under sex veckor för en sammanlagd kostnad af 5,821 kr. 56 öre. För skollofskoloniernas behof hafva uppförts tvenne byggnader, nämligen en i Bredared och en i Söndrum, för en kostnad af 7,000 kronor; och har föreningen såsom grundplåt för ett hem för späda barns vård å bankinrättning inestående 300 kronor. Den kommitté, som handhafver frågorna för skollofskolonierna, består af 14 personer med andre stadsläkaren i Halmstad såsom ordförande.

Sällskapet för inrättande af en barnkrubba och ett *barnhem* i Halmstad började sin verksamhet redan den 8 april 1881, då stadgar för sällskapet antogos och en barnkrubba inrättades. Den 28 mars 1884 beslöts, att barnkrubban skulle upphöra och i dess ställe inrättas ett barnhem för att lämna fattiga, värnlösa barn från Halmstad kristlig uppfostran och vård. Hemmet upprätthålles genom afgifter af sällskapets ledamöter, gåfvor, afkastning af några smärre donationer samt ett årligt anslag af 200 kronor från Halmstads stad. »Barnhemmet», såsom det numera benämnes, ägde vid periodens slut, oafsedt fastigheten, en fond af 12,000 kronor, bildad dels genom donationer och dels genom från hemmets tomtområde till staden försäld jord. Under år 1905 hafva älfva barn vårdats å barnhemmet, och sällskapets styrelse utgöres af 9 damer och 3 herrar.

F) **Fromma stiftelser.** I tabell 7 lämnas föreskrifven redogörelse för inom länet befintliga s. k. fromma stiftelser, jämte dem tillhörande fonders storlek vid slutet af år 1905.

Följande stiftelser af någon betydighet hafva under perioden tillkommit, nämligen:

handlanden Gust. E. Falcks donationsfond 181,507 kr. 91 öre, hvaraf årliga räntan utdelas till obemedlade s. k. »pauvres honteux» inom Halmstads stad;

godsägaren P. von Möllers donationsfond, utgörande vid 1905 års slut 198,695 kr. 12 öre, hvarå donator under sin lifstid uppbär ett årligt räntebelopp af 8,850 kronor, men efter hans död årliga afkastningen skall utgå till obemedlade eller mindre bemedlade s. k. »pauvres honteux»;

F. L. Holms donationsfond, uppgående vid 1905 års slut till 11,724 kr. 05 öre. Årliga räntan användes till behöfvande änkor och barn efter under magistraten i Halmstad direkt lydande tjänstemän och betjante samt poliskonstaplar;

hemmasonen Nils Johan Bengtssons donationsfond till belopp af 3,000 kronor, hvaraf årliga räntan utdelas åt sådana fattiga inom Drängsereds socken, som ej åtnjuta fattigunderstöd;

grosshandlaren O. Lindbergs donationsfond till belopp af 3,000 kronor, hvaraf årliga räntan användes till vård af donators familjegrav och i öfrigt till stipendier åt behöfvande, flitiga skolbarn inom Onsala socken;

järnhandlanden Algot Wijklunds och hans hustru Cecilia Wijklunds stipendiefond till belopp af 1,100 kronor, hvaraf årliga afkastningen tilldelas en eller flere gossar eller flickor vid Falkenbergs elementarskola;

fabrikören Daniel Lundgrens stipendiefond till belopp af 1,000 kronor, hvaraf årliga afkastningen tilldelas en eller flere gossar eller flickor vid Falkenbergs elementarskola; samt

f. d. hemmansägaren Lars Johan Anderssons donationsfond till belopp af 1,000 kronor, hvaraf årliga räntan utdelas till beklädnad åt flitiga och sediga skolbarn inom Ljungby socken.

Slutligen torde här förtjäna att omnämnas en stiftelse, för hvilken redogörelse ej återfinnes i tabell 7, men som är af icke ringa betydelse för Hallands län, nämligen »*Nissabo sjukhem*». På grund af numera aflidne ingenjören Nils Sonessons och hans hustrus, Gustafva Sonesson, född Scharp, inbördes testamente den 6 december 1899 öfverlämnades i gåfvobref af den 11 mars 1903 af änkefru Sonesson till diakonissanstalten i Stockholm för att användas i enlighet med denna anstalts syftemål, men med reserverande af en lifränta till fru Sonesson under hennes lifstid af 1,380 kronor, dels i Snöstorps socken belägna egendomen Nissabo om cirka 4 tunnlands ägovidd med därå uppförda tvenne villabyggnader jämte en stor del af makarnes väl bevarade lösörebo och dels värdehandlingar, allt till ett värde af minst 100,000 kronor, och har enligt öfverenskommelse mellan änkefru Sonesson och diakonissanstalten blifvit bestämdt, att donationen i fråga skulle användas till ett *sjukhem för obotligt sjuka*, för hvilket ändamål diakonissanstalten för en summa af ungefär 10,000 kronor apterat villorna till sjukhus, som öppnades den 29 september 1903. I detta sjukhem finnes plats för 12 patienter, hvilka betala för helt enskildt rum jämte underhåll 75 å 80 kronor i månaden och för halft enskildt rum med underhåll 45 kronor i månaden. Sedan sjukhemmets öppnande hafva därstädes vårdats sammanlagdt 20 patienter, af hvilka 5 tillhört Hallands län. Då inkomsterna af kapitalet visat sig ej täcka utgifterna för hemmet, utan tillskott alltjämt lämnas från diakonissanstalten och enskilde, torde sjukhemmet jämväl af denna anledning kunna anses för en verklig barmhärtighetsinrättning.

Halmstads slott i landskansliet och landskontoret den 31 december 1906.

A. ASKER.

CARL HAFSTRÖM.

H. M. SPENS.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I HALLANDS LÄN ÅREN 1901—1905.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
		Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets uppgifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsstående år).										
					Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.							
								Värfvadtmanskap.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).		
		Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Landsbygden	år 1901 . . .	55,762	58,541	114,303	55,689	58,759	114,448	—	2,651	5,293	22,449	21,764	25,100	27,057	52,157
	1902 . . .	55,321	58,182	113,503	55,443	58,413	113,856	—	2,544	5,120	22,294	21,530	24,838	26,650	51,488
	1903 . . .	55,186	58,253	113,439	54,887	58,144	113,031	—	2,498	5,177	22,034	21,251	24,532	26,428	50,960
	1904 . . .	55,306	58,048	113,354	54,969	57,873	112,842	—	2,418	5,018	21,953	21,064	24,371	26,082	50,453
	1905 . . .	55,271	57,882	113,153	54,927	57,797	112,724	—	2,432	4,932	21,784	20,973	24,216	25,905	50,121
Halmstads stad	år 1901 . . .	7,338	8,229	15,567	7,140	8,195	15,335	—	451	726	2,990	2,886	3,441	3,612	7,053
	1902 . . .	7,509	8,394	15,903	7,312	8,393	15,705	—	449	746	3,048	3,003	3,497	3,749	7,246
	1903 . . .	7,654	8,543	16,197	7,434	8,497	15,931	—	451	736	3,086	3,012	3,537	3,748	7,285
	1904 . . .	7,921	8,808	16,729	7,719	8,750	16,469	—	470	747	3,210	3,116	3,680	3,863	7,543
	1905 . . .	8,151	9,032	17,183	7,896	8,963	16,859	—	549	822	3,260	3,187	3,809	4,009	7,818
Varbergs stad	år 1901 . . .	2,311	3,315	6,126	2,781	3,278	6,059	—	108	263	1,159	1,153	1,267	1,416	2,683
	1902 . . .	2,861	3,392	6,253	2,822	3,341	6,163	—	100	277	1,193	1,150	1,293	1,427	2,720
	1903 . . .	2,896	3,447	6,343	2,864	3,411	6,275	—	99	256	1,209	1,184	1,308	1,440	2,748
	1904 . . .	2,966	3,534	6,500	2,907	3,467	6,374	—	98	237	1,214	1,192	1,312	1,429	2,741
	1905 . . .	3,058	3,640	6,698	2,986	3,565	6,551	—	84	220	1,228	1,207	1,312	1,427	2,739
Laholms stad	år 1901 . . .	807	998	1,805	835	1,025	1,860	—	96	81	279	301	305	382	687
	1902 . . .	801	998	1,799	809	1,037	1,846	—	96	82	263	299	289	381	670
	1903 . . .	820	984	1,804	820	1,014	1,834	—	21	73	270	227	291	300	591
	1904 . . .	797	991	1,788	817	974	1,791	—	21	63	272	275	293	338	631
	1905 . . .	811	993	1,804	778	969	1,747	—	18	59	259	267	277	326	603
Falkenbergs stad	år 1901 . . .	1,171	1,412	2,583	1,172	1,399	2,571	—	11	43	492	504	503	547	1,050
	1902 . . .	1,218	1,484	2,702	1,223	1,469	2,692	—	12	54	502	527	514	581	1,095
	1903 . . .	1,330	1,574	2,904	1,350	1,556	2,906	—	12	52	554	558	566	610	1,176
	1904 . . .	1,506	1,750	3,256	1,506	1,839	3,345	—	16	70	601	752	617	822	1,439
	1905 . . .	1,669	1,912	3,581	1,685	1,935	3,620	—	49	92	663	727	712	819	1,531
Kungsbacka stad	år 1901 . . .	435	525	960	436	524	960	—	14	32	172	137	186	169	355
	1902 . . .	439	562	1,001	441	560	1,001	—	15	34	179	158	194	192	386
	1903 . . .	452	576	1,028	459	569	1,028	—	17	33	183	153	200	186	386
	1904 . . .	450	594	1,044	451	593	1,044	—	19	36	175	165	194	201	395
	1905 . . .	452	577	1,029	445	584	1,029	—	17	35	172	163	189	198	387
Hela länet	år 1901 . . .	68,324	73,020	141,344	68,053	73,180	141,233	—	3,261	6,438	27,541	26,745	30,802	33,183	63,985
	1902 . . .	68,149	73,012	141,161	68,050	73,213	141,263	—	3,146	6,313	27,479	26,667	30,625	32,980	63,605
	1903 . . .	68,338	73,377	141,715	67,814	73,191	141,005	—	3,098	6,327	27,336	26,385	30,434	32,712	63,146
	1904 . . .	68,946	73,725	142,671	68,369	73,496	141,865	—	3,042	6,171	27,425	26,564	30,467	32,735	63,202
	1905 . . .	69,412	74,036	143,448	68,717	73,813	142,530	—	3,149	6,160	27,366	26,524	30,515	32,684	63,199

Tab.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll

1.	3.		6.								11.	12.	13.		14.
	Väglängd.		V ä g f y r k a r .										Vägskatt pr vägfyrk.		
Väghållningsdistrikt.	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet med vägunderhåll in natura.	Å ännu ej till vägunderhåll indelad jordbruksfastighet.	Å statens allmänningsskogar.	Å menigheters allmänningsskogar.	Å frälseränta.	Å annan fastighet.	Å inkomst.	Summa vägfyrkar.	Uppskattad kostnad för vägunderhåll in natura (den tid mark är bar). ¹⁾	Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5-10.		
														Kilometer.	Kilometer.
Höks härads	160 056	80 153	127,501	—	303	—	16	1,633	3,074	132,527	27,183 14	3	25		
Tönnersjö »	46 300	169 794	63,739	5,326	—	—	—	4,181	2,662	75,908	21,754 61	3	34		
Halmstads »	170 199	157 000	97,348	6,320	187	—	54	5,839	10,994	120,742	16,749 60	—	16		
Årstads »	61 761	118 807	90,641	2,844	—	—	—	2,544	4,918	100,947	18,555 59	10	31		
Faurås »	69 736	169 103	103,233	2,519	—	—	—	1,725	1,614	109,091	29,409 84	3	29		
Himle »	41 186	129 156	112,709	1,909	15	—	213	1,184	1,308	117,338	33,085 00	8	34		
Viske »	32 000	40 000	36,624	723	—	—	5	406	655	38,413	12,712 75	3	33		
Fjärre »	38 000	233 600	130,457	—	30	—	—	4,412	3,943	138,842	21,194 00	2	16		
Summa å landet	619 238	1,117 613	762,252	19,641	535	—	288	21,924	29,168	833,808	180,644 53	—	—		
I städerna	20 814		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

b) Väganläggningar och kostnad därför under åren 1901—1905.

26.	27.		28.								29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.
	Längd af under åren 1901—1905		Kostnad för under åren 1901—1905															
	Allmänna vägar.	fulländade och godkända nya vägar. ⁴⁾	omlagda eller förbättrade vägsträckor.	fulländade och godkända nya vägar.				omlagda eller förbättrade vägsträckor.										
Af statsmedel.				Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.								
	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Landsvägar	—	13 448	—	—	—	—	—	21,208 12	1,371 10	—	—	—	—	—	—	—	22,579 22	
Bygdevägar	13 474	74 875	19,700	1,500	12,025	33,225	71,460 11	34,539 98	6,832 06	—	—	—	—	—	—	—	112,832 15	
Städers vägar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	13 474	88 323	19,700	1,500	12,025	33,225	92,668 23	35,911 08	6,832 06	—	—	—	—	—	—	—	135,411 37	

¹⁾ Beträffande öfriga kostnader för vägunderhållet se kol. 20, 21 och 23.

²⁾ I vägskatten inräknas (i kol. 16) äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5.

³⁾ Bland väggassans inkomster och utgifter inräknas icke statsbidraget (10 %) till vägunderhållet in natura.

⁴⁾ Bland nya vägar inräknas här äfven sådan förutvarande enskild väg, som under femårsperioden öfvergått till att blifva allmän.

2.

I HALLANDS LÄN ÅREN 1901—1905.

samt vägkassornas inkomster och utgifter m. m. år 1905.

15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	1.
Vägkassans behållning vid årets början.	Vägkassans inkomster.				Vägkassans utgifter.					Vägkassans behållning vid årets slut.	Väghållningsdistrikt.
	Vägs katt. ²⁾	Stats- bidrag. ³⁾	Öfriga inkomster.	Summa inkomster.	Förvalt- nings- kostnader.	Ersättning till snöplog- lagen.	För vägars anläggning, omläggning, brobyggnad.	Öfriga utgifter. ³⁾	Summa utgifter.		
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
5,646.46	4,911.62	14,800.00	751.55	20,463.17	894.85	3,473.00	6,161.85	620.70	11,150.40	14,959.23	Höks bärads.
3,797.26	5,536.51	2,175.46	206.46	7,918.43	661.28	2,570.00	—	6,308.95	9,540.23	2,175.46	Tönnersjö »
16,993.87	3,578.44	—	753.13	4,331.57	483.00	1,619.50	50.00	33.31	2,185.81	19,139.63	Halmstads »
4,092.87	11,856.43	—	476.15	12,332.58	692.50	1,859.99	—	660.55	3,213.04	13,212.41	Årstads »
7,553.88	4,791.33	—	407.14	5,198.47	618.49	1,761.50	—	1,226.49	3,606.48	9,145.87	Faurås »
5,940.69	10,320.50	—	746.92	11,067.42	575.00	3,697.00	12,002.28	733.10	17,007.38	0.73	Himle »
3,650.26	1,689.09	—	171.22	1,860.31	265.00	1,260.00	4.00	577.42	2,106.42	3,404.15	Viske »
13,881.00	6,031.00	—	5,882.00	11,913.00	385.00	3,149.00	572.00	3,669.00	7,775.00	18,019.00	Fjäre »
61,556.29	48,714.92	16,975.46	9,394.57	75,084.95	4,575.12	19,389.99	18,790.13	13,829.52	56,584.76	80,056.48	Summa å landet.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	I städerna.

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1905 års slut.

Skjutslega pr nymil.	37.		38.	39.	40.	41.	42.
	Gästgifverier		Skjutsstationer		Summa skjutsanstalter.		
	med	utan	med	utan			
	entreprenad.		entreprenad.				
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.		
Med entreprenadbidrag 1.70 kr.	33	—	1	—	34		
Utan » 1.70 »	—	—	—	1	1		
» » 0.65 »	—	—	—	1	1		
Summa skjutsanstalter	33	—	1	2	36		
däraf: vid landsvägar	24	—	1	2	27		
vid bygdevägar	4	—	—	—	4		
i städer	5	—	—	—	5		
Anstalter för endast sjöskjuts	—	—	—	—	—		

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1901—1905.

År.	43.		44.		45.		46.		47.		48.		49.
	I kungs- och krono-skjuts.		Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer		Summa utgångna hästar.						
	med	utan	med	utan	med	utan							
	entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.								
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	
1901	—	7,738	—	—	223	—	7,961						
1902	—	7,811	—	—	223	—	8,034						
1903	—	8,478	—	—	205	—	8,683						
1904	—	7,745	—	—	237	—	7,982						
1905	—	7,460	—	—	273	685	8,418						
Summa hästar	—	39,232	—	—	1,161	685	41,078						

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I HALLANDS LÄN ÅR 1905.

Tab. 4 o. 5.

1. Fideikommissinnehafvarens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar.	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.					Summa.	å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	All- mänt frälse.								
Friherre D. A. Stierncrona	Stjernarp ¹⁾	Eldsberga. Tönnersjö.	—	—	8 $\frac{1}{6}$	4 $\frac{1}{4}$	16 $\frac{5}{6}$	4	2	691,300 108,500	4,500	—	—	1)804,300
Ryttmästaren B. H. Staël von Holstein	Vapnö	Vapnö. Enslöf. Holm. Söndrum. Kvibille.	—	—	17 $\frac{3}{4}$	6 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{4}$	2	—	1,069,500 11,000 563,500 168,000 16,500	5,000	—	—	1,842,400
Friherre Otto Silfverschiöld	Gåsevadhalm	Tölö. Pjärrås. Hanhals.	—	—	13 $\frac{1}{6}$	2 $\frac{1}{4}$	41 $\frac{5}{14}$	1	2	342,500 487,400 2,500	16,700 12,400	—	—	861,500
	Summa		—	—	72 $\frac{12}{14}$	39 $\frac{1}{4}$	112 $\frac{2}{3}$	7	9	3,460,700	44,600	2,900	—	1)3,508,200

1) Dessutom penningfideikommiss till sammanlagdt belopp af 178,500 kronor.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I HALLANDS LÄN ÅR 1905.

Hallands län.

41

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.					Summa.	å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	All- mänt frälse.								
Veinge hotellaktiebolag	Veinge hotell	Veinge.	—	—	—	—	—	1	1	2,500	17,000	—	—	19,500
Trönninge spritfabriksaktiebolag	Trönninge bränneri	Trönninge.	—	—	—	—	—	1	1	2,500	50,000	—	—	52,500
Trönninge tegelbruksaktiebolag	Trönninge tegelbruk	»	—	—	—	—	—	1	1	10,500	100,000	—	—	110,500
Marbäcks trämasseaktiebolag	Marbäck	Snöstorp.	—	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	1 $\frac{3}{4}$	—	1	17,000	240,000	—	—	257,000
Fyllinge mejeriaktiebolag	Fyllinge mejeri	»	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	—	4,000
Johansfors sågverksaktiebolag	Johansfors Grunsbult nr 1	Slättåkra. Enslöf.	—	—	$\frac{7}{16}$	—	—	—	1	2,300 5,000	4,000	—	—	11,300
Nissaströms pappersmasseaktiebolag	Do do	»	—	—	—	—	—	—	1	—	300,000	—	—	300,000
Halmstads trävaruaktiebolag	Boalt nr 1 och Granalt nr 1 Broddared nr 1	» Breddared.	—	—	$\frac{5}{12}$	—	1 $\frac{1}{4}$	—	—	19,000 6,000	—	—	—	25,000
Skandinaviska jutespinneri- och väf- veriaktiebolaget	Oskarström Espered nr 1 och Fjäll- gime nr 3	Slättåkra. Enslöf.	—	—	$\frac{1}{4}$	—	—	—	2	77,000	820,000	—	—	897,000
			—	—	—	—	—	—	1	30,000	51,000	—	—	81,000

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I HALLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			å jordbruksfastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Aktiebolaget Hallands bryggeri . . .	Fjällgime n:r 3, en byggnad Sjögård n:r 1, en byggnad	Enslöf. Torup.	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	—	9,500
Tjärby tegelbruksaktiebolag	Tegelbruk	Tjärby.	—	—	—	—	—	1	1	10,000	50,000	—	60,000
Rydö bruks- och fabriksaktiebolag . . .	Rydö	Torup.	—	—	—	1 $\frac{389}{1700}$	1 $\frac{389}{1700}$	—	1	32,200	53,000	—	85,200
Brännö väfveriaktiebolag	Brännö Nödilt n:r 1	Kinnared.	—	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	—	1	35,000	500,000	—	550,000
Skandinaviska granitaktiebolaget . . .	Eketånga stenhuggeri Skipås, två byggnader	Söndrum. Steninge.	—	—	—	—	—	1	—	1,400	20,500	—	25,900
Aktiebolaget Steninge glasbruk	Steninge glasbruk	»	—	$\frac{20}{27}$	—	$\frac{1}{2}$	1 $\frac{13}{27}$	1	1	58,000	56,000	—	114,000
Getinge tegelbruksaktiebolag	Getinge tegelbruk	Getinge.	—	—	—	—	—	—	1	—	60,000	—	60,000
Berte kvarnaktiebolag	Berte kvarn	Slöinge.	—	$\frac{138}{140}$	—	$\frac{5}{8}$	1 $\frac{447}{420}$	—	1	96,000	91,000	—	187,000
Slöinge träförädlingsaktiebolag	Slöinge sågverk	»	—	$\frac{2}{25}$	—	—	$\frac{2}{25}$	—	1	900	23,500	—	24,400
Eftra mejeriaktiebolag	Eftra mejeri	Eftra.	—	—	—	—	—	—	1	—	7,500	—	7,500
Falkenbergs tegelbruksaktiebolag . . .	Tegelbruk	Skrea.	—	—	—	—	—	—	1	—	150,000	—	150,000
Nissaströms fabriksaktiebolag	Spenshult, byggnader	Slättåkra.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,000
Mölneby aktiebolag	Sjärfvered n:r 1 och Askome n:r 4 och 5 Berg n:r 2 Kornarp n:r 4 och en jord- afsöndring Gällås n:r 4 och en jord- afsöndring Jordafsöndring och byggnad Tröinge n:r 2 och Jordbacka n:r 10 Jordlotter	Askome. Gällared. Gunnarp. Okome. Skrea. Vinberg. Falkenberg.	—	$\frac{11}{30}$	—	$\frac{1}{2}$	1 $\frac{661}{1080}$	1	1	31,300	8,300	—	83,800
Yngeredsfors kraftaktiebolag	Yngered n:r 1, jämte jord- afsöndringar Jordafsöndringar	Askome. Okome.	—	$\frac{5}{8}$	—	—	$\frac{5}{8}$	—	3	14,900	—	—	16,200
Ätrafors aktiebolag	Räfvinge n:r 4, jämte fa- briksbyggnader Byggnad	» Falkenberg.	—	$\frac{1}{8}$	—	—	$\frac{1}{8}$	—	1	5,200	216,100	—	222,300
Fegens låd- och tunnfabriksaktiebolag	Fabrik vid Uhlabo n:r 1	Gunnarp.	—	—	—	—	—	—	1	—	30,000	—	30,000
Källsjö mejeriaktiebolag	Mejeribygnad	Källsjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	1,000
Tvååkers d:o	Jordafsöndring och mejeri	Tvååker.	—	—	—	—	—	1	1	900	7,000	—	7,900
Tvååkers och Spannarps d:o	Mejeri	»	—	—	—	—	—	—	1	—	3,500	—	3,500
Åttabro d:o	Åttabro mejeri	Lindberg.	—	—	—	—	—	1	1	800	7,000	—	7,800
Tofta d:o	Tofta d:o	»	—	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000
Derome d:o	Derome d:o	Ås.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000
J. Andersons mjölkförsäljningsaktie- bolag	Hanhals d:o	Hanhals.	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3,000
Ang. Werner & C:os fabriks- och hau- delsaktiebolag	Anderstorps bomullsspinneri	Lindome.	—	$\frac{7}{20}$	—	—	$\frac{7}{20}$	—	1	8,000	106,300	—	114,300

Lindome snickeriaktiebolag	Magasin	Lindome.	—	—	—	—	—	1	—	600	—	600	
Onsala handelsaktiebolag	Handelslokal m. m.	Onsala.	—	—	—	—	—	1	—	7,700	—	7,700	
Onsala mejeriaktiebolag	Onsala mejeri	»	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—	8,000	
Byggnadsaktiebolaget »Hallandia»	Hus och tomt	Halmstad.	—	—	—	—	—	1	—	130,000	—	130,000	
Appeltoftska bryggeriaktiebolaget	Hus och tomter	»	—	—	—	—	—	5	—	230,600	—	230,600	
Handelsaktiebolaget J. B. Berggren	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	2	—	108,200	—	108,200	
Halmstads pantlåneriaktiebolag	Hus och tomt	»	—	—	—	—	—	1	—	40,700	—	40,700	
Halmstads bageriaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	78,600	—	78,600	
J. Jacobssons aktiebolag	Hus och tomter	»	—	—	—	—	—	2	—	112,800	—	112,800	
Halmstads ångköksaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	70,100	—	70,100	
Aktiebolaget Halmstads varmbadhus	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	80,000	—	80,000	
Wallbergs fabriksaktiebolag	Frennarp n:r 1 Slottsmöllans fabriker m. m.	Snöstorp. Halmstad.	—	—	1/4	—	—	1	30,000	50,000	—	—	
Halmstad—Nässjö järnvägsaktiebolag	Hus och tomter Jordafsöndring D:o	» Torup. Gunnarp.	—	—	—	—	1/4	85	47	116,000	1,075,000	—	1,271,000
Kull & Hallbergs handelsaktiebolag	Hus och tomt	Halmstad.	—	—	—	—	—	—	2	—	119,500	—	
Halmstads snickerifabriksaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	
Östra bryggeriaktiebolaget	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	
Halmstads gjuteriaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	—	—	121,500	
Nordiska maskinfiltaktiebolaget	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	
Skånska petroleumaktiebolaget	Byggnad	»	—	—	—	—	—	1	—	10,500	—	10,500	
Halmstads slakteriaktiebolag	Hus och tomt	»	—	—	—	—	—	1	—	80,800	—	80,800	
Halmstads stenhuggeriaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	175,400	—	175,400	
Halmstads snus- och tobaksfabriksaktiebolag	Byggnad	»	—	—	—	—	—	1	—	112,700	—	112,700	
Aktiebolaget Halmstads hatt- och filt-fabrik	Tomt, fabriksbyggnader m. m.	»	—	—	—	—	—	1	—	100,800	—	100,800	
Falkenbergs järnvägsaktiebolag	Byggnad	»	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000	
Bryggeriaktiebolaget Falken	Tomter, byggnader m. m. Jordafsöndring	» Slättåkra.	—	—	—	—	—	2	—	160,500	—	160,500	
Aktiebolaget Dan. Lundgrens läderfabrik	Tomter, byggnader m. m.	Falkenberg.	—	—	—	—	—	1	—	25,000	—	25,000	
Falkenbergs mekaniska verkstadsaktiebolag	Byggnader och tomt	»	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	15,000	
Aktiebolaget Falkenbergs valskvarn	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	2	—	284,000	—	284,000	
Stockholms superfosfatfabriksaktiebolag	Hus och tomt	»	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3,000	
Aktiebolaget Varbergs hotell	Tomter, byggnader m. m.	Varberg.	—	—	—	—	—	4	—	275,300	—	—	
Varbergs byggnadsaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	2,700	8,000	—	286,000	
Varberg—Borås järnvägsaktiebolag	Odaljordar Jordafsöndringar	» Veddige.	—	—	—	—	—	5	—	3,900	—	—	
Varbergs snickeriaktiebolag	Odaljord och åbyggnader	Varberg.	—	—	—	—	—	2	—	4,900	—	8,800	
Skandinaviska textillfabriksaktiebolaget	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	2	1	6,000	35,000	—	41,000
Varbergs träindustriaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	2	1	12,000	250,000	—	262,000
Mellersta Hallands bränneriaktiebolag	D:o d:o	»	—	—	—	—	—	1	1	1,500	10,500	—	12,000
			—	—	—	—	—	1	1	2,700	40,000	—	42,700

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I HALLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.		Summa.			å jord- bruks- fastighet.	å annan fastighet (utom fräl- seränta).	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Svenska granitindustriaktiebolaget . .	Tomter, byggnader m. m. .	Varberg.	—	—	—	—	—	5	2	18,000	43,800	—	61,800
Granitaktiebolaget C. A. Kullgrens änka	Byggnad	»	—	—	—	—	—	—	1	—	2,900	—	2,900
Aktiebolaget Svensson & Wallin . . .	Byggnad, tomt och jord . .	Kungshäcka.	—	—	—	—	—	1	1	700	33,500	—	34,200
Bryggeriaktiebolaget Svanen	Byggnad och jord	»	—	—	—	—	—	1	1	1,500	15,500	—	17,000
	Summa		—	443,881	14	413,513	10,144,779	128	142	722,700	7,474,300	—	8,197,000

44 Hallands län.

Tab. 6.
EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I HALLANDS LÄN ÅR 1905.

1. Främmande maktens och undersätens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar.	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.		Summa.			å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet (utom fräl- seränta).	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
M. A. Treschow, norrman	Sannarp	Årstad. Abild.	—	—	7½	—	8½	6	—	498,900	—	—	498,900
J. L. Hedenlund, dansk	Lägenheten »Eket»	Tvååker.	—	—	—	—	—	1	—	1,300	—	—	1,300
Georg Stammer, tysk	En villa	Gunnarp.	—	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000
	Summa		—	—	7½	1½	8½	7	2	535,000	16,000	—	551,000

Tab. 7.
FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, ICKE REGISTRERADE SJUKKASSOR SAMT DÄRMED
JÄMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I HALLANDS LÄN, ÅR 1905.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1905		6. Stiftelsens storlek (fastighets- värden in- räknade) vid årets slut. Kronor.	7. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9.	10. Anmärkingar.
				till nedan- stående antal personer.	af nedan- stående hela belopp. Kronor.					
A. Å landsbygden.										
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>										
Dahlbergiska donationen.	Understöd åt Hasslöfs pastorats fattiga samt organist- och prästänkor.	Pål Rasmusson, inspektor, Göran Burensköld, löjtnant, H. Dahlberg, prost.	1647 ²⁸ / ₄ 1795 ²⁴ / ₂ 1795 ²⁶ / ₂	33	53	950	—	Pastor i Hasslöf.		

Tab. 5, 6 o. 7.

Lilliehöökiska donationsfonden.	Utdelning af understöd under någon af de sista dagarna af hvarje år åt fattiga i Vinberg, som ej åtnjuta fattigvård.	Prostinnan Ulrika Svensson, f. Lilliehöök.	1860 ^{11/9}	15	75	1,500	—	Kyrkoherden och kommunalnämnden i Vinberg.
D:o d:o.	Understöd åt d:o i Stafsinge.	Densamma.	,	15	75	1,500	—	Kyrkorådet i Stafsinge.
Kustvakten J. A. Jonssons och hans hustrus donationsfond.	Understöd åt sådana fattiga i Skrea, som genom arbetsamhet, ordentlighet och gudsfruktan gjort sig därpå förtjänte.	Kustvakten J. A. Jonsson o. h. h. Anna B. Jonsson.	1887 ^{2/3}	17	150	3,000	—	Kyrkoherden och fattigvårdsstyrelsen i Skrea.
Millbergska fonden.	Understöd åt d:o i Morup, som ej åtnjuta fattigvård.	Landbrukaren N. Millberg.	—	17	50	1,000	—	Pastor och fattigvårdsstyrelsen i Morup.
Prosten Carlssons julgåfomedel till de fattiga.	Extra förplägning till de fattiga i Årstads och Asige socknars fattighus hvarje jul.	Prosten F. Th. Carlsson.	1898 ^{17/3}	21	40	800	—	Pastoratets kyrkoherde.
J. A. Nygrens donationsfond.	Utdelning af penningebelopp och anskaffande af kläder åt behöfvande inom Vessige socken, hvilka ej åtnjuta fattigunderstöd.	Gästgifvaren J. A. Nygren o. h. h. Inger Teodora Nygren.	1896 ^{1/1}	13	125	6,445	—	Kommunalnämnden i Vessige.
Nils Johan Bengtssons d:o.	Räntan utdelas åt d:o inom Drängsereds socken.	Nils Johan Bengtsson, hemmansö.	1903 ^{12/12}	9	120	3,000	—	Kyrkorådet i Drängsered.
Nelsonska fonden.	Räntan utdelas till behöfvande fattiga eller sjuka inom Ljungby socken.	Fabrikör Dan. Lundgren och hans hustru.	1896 ^{21/1}	13	50	1,000	—	Pastor och kyrkoråd i Ljungby.
Per Svenssonska donationen.	Bidrag till fattigvården inom Okome.	Per Svensson, hemmansägare.	1871 ^{19/6}	—	—	7,303	1,000	Kommunalnämnden.
Bexellska fonden.	För sjuka och fattiga i Grimeton och Rolfstorp.	S. P. Bexell, prost.	1860 ^{2/9}	10	25	500	—	Pastor och fattigvårdsstyrelsen.
Holmbergska d:o.	För behöfvande kvinnor i Grimeton.	A. E. Holmberg, v. pastor.	1861 ^{29/1}	16	50	1,000	—	D:o d:o.
Magnussonska d:o.	För behöfvande personer i d:o.	Brita M. Bengtsdotter.	1886 ^{24/8}	6	15	300	—	Pastor och kyrkovårdar.
Elmdalska d:o.	För fattiga i Torpa.	C. J. Elmdal, v. pastor.	1889 ^{13/8}	5	10	200	—	Kommunalstyrelsen.
Åkerströmska d:o.	D:o i Ås.	J. Åkerström, landbrukare.	1894 ^{18/9}	25	100	2,000	—	Kommunalnämnden.
Mässagårdsfonden.	D:o d:o.	Inger K. Bengtsdotter.	1893 ^{11/9}	—	—	1,651	—	D:o.
Kuylenstjerska donationsfonden.	Understöd till fattiga i Gunnarp.	Annette Kuylenstjerna Hul-tén, änkefru.	1838 ^{2/1}	2	125	3,133	3,000	Pastor och 2 kyrkovårdar samt 2 å kommunalstämma utsedde ledamöter. Kommunalnämnden.
B. P. Andreassons i Tårstorp fond.	D:o d:o i Veddige.	B. P. Andreasson, hemmansägare.	1900 ^{15/9}	51	360	9,000	—	Kommunalnämnden.
Pastor Elmdals testamentsfond.	D:o d:o i Lindberg.	C. J. Elmdal, v. pastor.	1889 ^{30/8}	19	50	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Johannes Jonassons donation.	D:o d:o i Frillesås.	Johannes Jonasson, hemmansägare.	1865 ^{4/5}	10	50	1,000	—	Kyrkorådet i Frillesås.
Krookska donationen.	Understöd åt därpå förtjänta 5 eller 6 fattiga eller sjuka, vid Rossared i Fjärås mantalsskrifna personer.	Ryttmästaren Carl Krook.	1878 ^{14/19}	6	240	4,989	—	Kommunalnämnden i Fjärås.
August Andréns donation.	Understöd åt sådana fattiga inom Vallby rote i Fjärås, hvilka ej åtnjuta fattigunderstöd.	Kommissionären August Andrén.	1891 ^{24/19}	10	80	2,000	—	Kyrkorådet i d:o.
Hjelmiska donationsfonden.	Understöd till ogifta fruntimmer eller änkor, födda i Tölö, som äro sjuka och ålderstigna samt kända för kristlig vandel.	Anna Katarina Andersdotter.	1851 ^{2/11}	6	50	1,000	—	Pastor i Tölö.
Kockska donationen.	Understöd åt 2 styrmans- och 4 sjömansänkor i Onsala.	Sjökaptenen Hans Ol. Kock.	1841 ^{2/6}	6	30	600	—	Kyrkorådet i Onsala.
Emma Wilhelmina Olssons donationsfond.	Understödet utgår tills vidare till stifterskans syster samt 2 ålderstigna och välkända kvinnor i Släp.	Emma Wilhelmina Olsson, åbodotter.	1888 ^{24/11}	3	208	4,000	—	Pastorsämbetet och kommunalnämnden i Släp.
Dahlgrenska donationsfonden.	Understöd utan inskränkning i Släps fattigvårdsförbindelser åt behöfvande, särdeles under den kalla årstiden med vedbrand och kläder.	Grosshandlaren B. E. Dahlgren och hans hustru.	1874 ^{18/5}	93	505	10,000	—	D:o d:o.
D:o d:o.	D:o d:o i Vallda.	Desamma.	,	118	504	10,000	—	D:o d:o i Vallda.
L. G. Cullbergs donation.	Understöd åt 4 fattiga, åldriga personer i Onsala.	Sjökaptenen L. G. Cullberg.	1863 ^{27/6}	4	50	1,000	—	Kommunalnämnden i Onsala.
Grosshandlaren E. Rundbergs d:o.	Hjälps åt skeppsbrutna, som ilandkommit på Malön.	Grosshandlaren E. Rundberg.	1863 ^{2/8}	—	—	300	—	D:o d:o.
Fru Maria Börjessons d:o.	Understöd åt äldre fattiga inom Onsala.	Fru Maria Börjesson.	1886 ^{28/8}	8	40	1,000	—	D:o d:o.
C. A. Hulthéns d:o.	Understöd åt 8 ogifta sjömansdöttrar i d:o.	Sjökapten C. A. Hulthén.	1892 ^{20/10}	8	100	2,000	—	D:o d:o.
<i>b) Stiftelser och inväntningar för barnavård och barnundervisning.</i>								
P. von Möllers donation.	Understöd åt ett medellöst skolbarn inom Hasslöf.	P. von Möller, f. d. ryttmästare, godsägare.	1872 ^{20/8}	1	25	500	—	Skolorådet i Hasslöf.
Dockska donationen.	Skolväsendets i Renneslöf och Ysby befrämjande.	Nils Dock, prost.	1864 ^{21/1}	6	²⁾ 40	800	—	Skoloråden i Renneslöf och Ysby.
Melanderska testamentet.	Bidrag till kläder åt fattiga skolbarn i Renneslöf och Ysby.	Handlanden J. Melander och h. h. Botilda Melander.	1869 ^{12/2}	³⁾ 9	³⁾ 50	1,000	—	Pastor och skoloråd i d:o.
Melanderska donationsfonden.	Bidrag till fattiga skolbarn i Veinge småskolor.	Desamma.	,	10	25	500	—	D:o d:o i Veinge
Hammarska d:o.	Folkskolehusets i Eldsberga underhåll och uppvärmning samt beredande af kofoder till folkskolläraren.	Kommerserådet A. J. Hammar.	1842 ^{15/11}	—	⁴⁾ 454	⁴⁾	—	Skolorådet i Eldsberga.
Holms gåfva till minne af deras silfverbröllop den 30 april 1877.	Att åt fattiga barn i Kribille i en ålder af 7—13 år anskaffa snygga kläder.	Gästgifvaren A. R. Holm och h. h. Maria F. Holm.	1877 ^{20/4}	—	—	2,223	—	D:o i Kribille.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.	10.
				Utdelning under år 1905	Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut.				
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
Edgrenska donationsfonden.	Bidrag till fattiga, flitiga och sedliga nattvards- och skolbarns beklädnad.	Prosten Joh. Fredr. Edgrens arfvingar.	1870 ¹⁵ / ₈	28	50	1,000	—	Skolrådet i Morup.	
Alice Carlssons gåfvomedel.	Till böcker åt behöfvande skolbarn inom Årstads och Asige församlingar.	Prosten F. Th. Carlsson.	1874	—	15	605	—	D:o i Årstad.	
Solmeniuska donationen.	Räntan användes till inköp af böcker åt vanvårdade och värnlösa barn.	Handlanden A. M. Solmenius.	1856 ²⁴ / ₇	13	25	500	—	D:o i Slöinge.	
Gudmundssonska d:o.	Räntan användes till inköp af undervisningsmaterialier och klädespersedlar åt fattiga skolbarn i Slöinge.	B. Gudmundsson.	1854 ⁴ / ₉	13	66	1,320	—	D:o d:o.	
Lars Johan Anderssons fond.	Till beklädnad åt flitiga och sediga skolbarn inom Ljungby.	Lars Johan Andersson, f. d. hemmansägare.	1904 ⁴ / ₇	10	61	1,000	—	D:o i Ljungby.	
J. A. Johanssons stipendiefond.	Utdelning till flitiga skolbarn.	J. A. Johansson, landtbrukare.	1887 ²¹ / ₁₂	24	30	600	—	D:o d:o.	
Per Svenssonska donationen.	Bidrag till skolan i Okome.	Per Svensson, hemmansägare.	1866 ²² / ₆	—	—	6,226	—	Skolrådet.	
Törnblomska d:o.	Bidrag till fattiga barn i Fagerred, Källsjö och Ullared.	B. A. Törnblom, komminister.	1870 ²⁴ / ₁₂	46	88	1,597	—	Pastorsämbetet.	
Kyrkoherde Rudbäcks donation.	Understöd till fattiga skolbarn i Fagerred.	Kyrkoherden A. Nilsson Rudbäcks fru A. J. Rudbäck.	1877 ²¹ / ₆	11	17	350	—	Kommunalnämnden i Fagerred.	
D:o d:o.	D:o i Källsjö.	Densamma.	"	8	19	376	—	D:o i Källsjö.	
D:o d:o.	D:o i Ullared.	Densamma.	"	12	19	375	—	D:o i Ullared.	
Olénska fonden.	D:o till barn i Rolfstorp.	P. Olén, H. Olén och J. B. Olsson, handlande.	1858 ²⁴ / ₄	8	48	2,979	—	Pastor och kyrkovårdar.	
Perssonska d:o.	För föräldralösa barn i Grimeton.	A. Persson i Gårdshjärne.	1880 ¹⁹ / ₉	3	10	200	—	D:o d:o.	
B. P. Andreassons i Tårstorp fond.	Understöd till fattiga, flitiga och sedliga skolbarn i Veddige.	B. P. Andreasson, hemmansägare.	1900 ¹⁵ / ₉	50	100	2,000	—	Veddige kyrko- och skolråd.	
Kyrkoherden A. J. Sundgrens fond.	Fattiga skolbarns i Landa beklädnad.	Kyrkoherde A. J. Sundgren.	1880	—	52	544	—	Kyrkoherden i pastoratet.	
Kjellbergiska donationen.	Kostnadsfri undervisning åt barn i Fjärås, särdeles åt sådana från Rossareds gods, i ren kristendom och annat nödigt samt handslöjd.	Grosshandlare C. F. Kjellberg och hans hustru.	1846 ¹² / ₇	6	175	4,146	—	Skolrådet i Fjärås.	
Annebergiska donationsfonden.	Beklädnad åt fattiga skolbarn vid Björkeris skola i Tölö.	Landtbrukaren P. Olsson i Anneberg.	1888 ¹² / ₂	7	50	1,000	—	D:o i Tölö.	
Silfverschiöldska donationen.	Inköp af mindre vanlig materiell åt skolan i d:o.	Friherre Carl Otto Silfverschiöld, kabinettskammarherre.	1866 ⁹ / ₁₀	—	—	1,305	—	D:o d:o.	
Grosshandlare O. Lindbergs donation.	Vård af familjegrav samt utdelning af stipendier till behöfvande flitiga skolbarn inom Onsala.	Grosshandlare O. Lindberg.	1903 ²⁵ / ₁₁	—	—	3,000	—	Kommunalnämnden i Onsala.	
d) <i>Stiftelser för sjukvård.</i>									
Gåfvomedelskassa för nöställda sjuka inom Årstads församling.	⁹⁾	M. Treschow, godsägare.	1892 ²⁹ / ₁₁	—	—	2,005	—	Kommunalnämnden i Årstad.	⁹⁾
e) <i>Ej registrerade sjuk- och begravningskassor.</i>									
Söndrums familjeförenings sjuk- och begravningskassa.	Understöd vid sjukdoms- och dödsfall åt kassans medlemmar.	Skollärare S. Petersson.	1887 ¹³ / ₄	12	319	2,142	—	En styrelse af 8 personer.	⁷⁾
Oskarströms fabriksarbetares d:o.	D:o åt d:o och deras stärbhusdelägare.	Skandinaviska jutespinneri- och väfveriaktiebolaget.	1890 ¹¹ / ₉	230	3,965	41,307	—	En d:o af 7 d:o.	⁸⁾
»Framåt.»	D:o åt kassans medlemmar.	O. Mollgren, C. O. Lund och J. Temotensson.	1904 ⁷ / ₃	5	113	—	—	En d:o af 6 d:o.	⁹⁾
f) <i>Pensionsfonder.</i>									
Ludvig von Segebadens fond för älderstigna arbetare vid	Att bereda understöd åt dem, som i minst 15 år arbetat vid någon af egendomarne Mostorp, Fjäll-	Godsägaren L. von Segebaden.	1895 ⁴ / ₂	15	1,800	94,954	—	En styrelse af 5 personer.	

egendomarna Mostorp, Fjälldalen och Tollastorp. D:o för d:o vid egendomarna Hjuleberg och Veneberg.	dalen och Tollastorp i Getinge, Harplinge, Slöinge och Asige socknar samt uppnått, man 65 och kvinna 68 års ålder. D:o åt d:o vid någon af egendomarne Hjuleberg och Veneberg i Abilds socken vid d:o ålder.	Godsägaren L. von Segebaden.	1895 ⁴ / ₂	—	—	70,555	—	En styrelse med kyrkoherden i Abild ordförande.
h) Andra stiftelser och inrättningar.								
Montanska donationen.	Att understödja stiftarens samtliga arvingar samt Knäreds och Odsmåls (i Göteborgs och Bohus län) socknars kyrkor och fattiga.	Benedictus Montan, prost i Knäred, h. h. Rebecka Rosche o. dotter fru Märta Maria Mannererantz.	1784 ⁶ / ₈	8	298	¹⁰)	—	En af arvingarna och hemmanens åboar vald kurator.
Bertil Carlssons och Pernilla Larsdotters från Boa donationskassa.	Räntan användes till Krogsreds sockens angelägna utgifter.	Bertil Carlsson och Pernilla Larsdotter.	1879 ²² / ₄	—	80	2,000	—	Kommunalnämnden.
Per Svenssons donationen. Strömvalska d:o.	Bidrag till kyrkan i Okome. Vålgörande ändamål i Gällared och Gunnarp.	Per Svensson, hemmansägare. A. J. Strömvall, kyrkoherde.	1866 ²² / ₈ 1872	— 4	— 400	6,398 18,041	1,000	Kyrkorådet. Kyrkoherden samt 3 åyrkostämna valda personer. Kyrkorådet. Veddige kyrko- och skolråd.
J. H. Hygrells fond. B. P. Andreassons i Tårstorp d:o.	Bidrag till kyrkan i Veddige. Bidrag till Veddige kyrkas underhåll.	J. H. Hygrell, landbrukare. B. P. Andreasson, hemmansägare.	— 1900 ¹⁵ / ₈	— —	— 150	— 3,000	—	Kyrkorådet i Hanhals.
Fröken Anna Torells donation.	Vårdandet af stifterskans föräldrars och hennes egen graf å Hanhals gamla kyrkogård.	Fröken Anna Torell.	1900 ²⁷ / ₁₁	—	—	650	—	Kyrkorådet i Hanhals.
Summa			—	1,098	11,874	359,369	5,000	
B. I Halmstads stad.								
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. <i>pauvres honteux</i> och dylikt.								
Änkan Ingrid Kulls donation.	Att med räntan understödja behöfvande fattiga.	Ingrid Kull.	1877 ¹¹ / ₈	9	87	1,750	—	Drätselkammaren.
Stadsmäklaren E. G. Thomées d:o.	Att utdelas årligen till 2 ålderstigna fruntimmer af borgerliga klassen och hänförliga under benämningen <i>pauvres honteux</i> .	E. G. Thomée, stadsmäklare.	1854 ²⁰ / ₇	2	375	7,500	—	D:o.
Faurellska fonden.	D:o till 4 fattiga handverkare eller handverkare-änkor.	H. H. Faurell, bagareälderman.	1856 ² / ₁	4	50	1,000	—	Magistraten.
Brandtska donationen.	Att bereda understöd åt någon behöfvande änka efter afviden borgare i staden.	C. J. Brandt, rådmän.	1814 ²⁹ / ₄	1	3	50	—	D:o.
Sefströmska fonden.	Att bereda årligt understöd åt fattiga tjänstemäns och borgares änkor i Halmstad.	Erik Sefström, borgmästare.	1813 ¹² / ₈	4	50	1,000	—	D:o.
A. J. Hammars donationsfond.	D:o åt behöfvande handlande eller handverkare, deras änkor eller barn.	A. J. Hammar, kommerseråd och handlande.	1850 dec.	10	270	5,000	—	D:o.
J. H. Hallbäcks donation.	D:o med lika belopp åt 6 fattiga, välfredjade, 50 år fyllda änkor eller oförsörjda döttrar till framlidne handverksmästare.	J. H. Hallbäck, urnmakare.	1860 ²² / ₈	6	75	1,500	—	Drätselkammaren.
Sara Catharina Nordenströms fond.	D:o åt 2 i Halmstad bosatta, välfredjade och behöfvande äldre ogifta fruntimmer, hvilka icke kunna påräkna fattigunderstöd.	Sara Catharina Nordenström, mamsell.	1870 ²⁸ / ₈	2	87	1,740	—	Magistraten.
C. Barfoths donation.	Att understödja stadens fattiga i allmänhet samt 2 <i>pauvres honteux</i> .	C. Barfoth, kontrollör.	1839 ² / ₈	15	150	3,000	—	Drätselkammaren.
J. Borellii d:o.	Att understödja 2 tjänstemäns eller borgares änkor eller oförsörjda döttrar af <i>pauvres honteux</i> , med hälften hvardera.	J. Borelius, borgmästare.	1845 ¹² / ₁₂	2	50	1,000	—	D:o.
J. S. Pylhssons d:o.	Att understödja stadens mest nödlidande fattiga.	Stårbusdelägarne efter öfverinspektör J. S. Pylhsson.	1833 ⁴ / ₈	13	138	2,750	—	D:o.
J. H. Renströms d:o.	Understöd genom räntans fördelning med ¹ / ₃ till 10 <i>pauvres honteux</i> , ¹ / ₃ till 12 fattiga barn och ¹ / ₃ till 10 ålderstigna personer inom handverks- och arbetareklassen.	J. H. Renström, handlande.	1851 ² / ₅	32	750	15,000	—	D:o.
Lauterbackska fonden.	Att hjälpa de mest sjuka, torftiga och sängliggande i församlingen.	A. Lauterback, kammarrättsråd.	1828 ²⁴ / ₁	4	38	750	—	D:o.
Jeanne Roghs donation.	Understöd genom fördelning af räntan å 1,000 kr. emellan 2 äldre, ogifta, behöfvande fruntimmer, å 500 kr. till 2 behöfvande flickor vid deras konfirmation och å 200 kr. till 1 änka bland <i>pauvres honteux</i> .	Jeanne Rogh, demoiselle.	1875 ⁵ / ₄	4	85	1,700	—	D:o.
Konsul Göran Hammars donationsfond.	Årliga räntans utdelning till fattiga änkor eller barn efter köpmän eller handverkare, som idkat sitt yrke inom Halmstad, äfvensom afsigkomna sådana köpmän eller handverkare.	Gustafva A. Hammar, änkefru, konsulinna.	1876 ¹⁷ / ₂	10	300	6,000	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1905		7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
G. N. Hammars fond.	Understöd åt 2 behöfvande vare sig änkor eller barn efter afdne handlande eller handverkare, som varit boende i Halmstad.	G. N. Hammar, handlande.	1886 17/9	2	100	2,000	—	Magistraten.	
Bokhållaren Salomon Nymans donation.	Att utdela räntan till 12 fattiga änkor eller fader- och moderlösa barn.	S. Nyman, bokhållare.	1886 25/8	12	100	2,000	—	Drätselkammaren.	
G. M. Lidbäcks d.o.	Understöd till 6 behöfvande inom Halmstads samhälle.	G. M. Lidbäck, handlande.	1881 27/7	6	50	1,000	—	D:o.	
Nils Kléens fond.	D:o till 3 ogifta, aktningsvärda och behöfvande fruntimmer af ståndspersonsklassen i Halmstad.	Karolina Johanna Kléen, demoiselle.	1871 20/3	1	500	10,000	—	D:o.	
P. Ljungbergs donation.	Understöd genom utdelning af räntan å 8,500 kr. till 2 behöfvande köpmansänkor eller -döttrar eller, om sådana icke finnas, till 4 fattiga handverksfamiljer, och å 8,500 kr. till 12 fattiga arbetarefamiljer.	P. Ljungberg, handlande.	1865 8/3	10	850	17,000	—	D:o.	
Handlanden Carl Gustaf Falcks d.o.	Att utdela räntan till 6 fattiga änkor.	Carl Gustaf Falck, handlande.	1893 12/1	6	500	10,000	—	D:o.	
Handlanden Gustaf Söderbergs stiftelse.	D:o till fattiga eller behöfvande änkor eller döttrar till i Halmstad afdne ämbets- eller tjänstemän, handlande eller handverkare.	Gustaf Söderberg, handlande.	1892 7/5	2	200	33,627	—	D:o.	
P. Tholanders donation.	D:o till behöfvande personer inom samhället.	P. Tholander, bokhållare.	1887 18/8	25	294	5,870	—	D:o.	
Kristian Nilssons d.o.	D:o till de mest behöfvande.	Kristian Nilsson, arbetare.	1870 17/11	3	27	549	—	D:o.	
Gust. E. Falcks donationsfond.	D:o till obemedlade personer inom samhället, s. k. pauvres honteux.	Gust. E. Falck, handlande.	1905 10/1	9	1,188	181,508	—	D:o.	
P. von Möllers fond för pauvres honteux.	¹²⁾	P. v. Möller, godsägare.	1904 1/2	—	—	198,695	—	D:o.	12)
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Folk- och slöjdskolefonden.	Att utdela kläder till fattiga barn i folk- och småskolorna samt premier till flickor i slöjdskolan.	J. H. Renström, handlande, m. tl.	1851 3/5	—	891	20,040	—	Skolrådet.	
C. Hammars och hans frus donation.	Att användas för en vanartig gosse från Halmstad, intagen å räddningshemmet i Hallands län, eller till inrättande af ett barnhem i Halmstad.	C. Hammar, godsägare, med fru.	1879 6/12	—	150	3,000	—	Drätselkammaren.	
Halmstads barnhem.	Att vårda och uppfostra fattiga och föräldralösa eller fader- och moderlösa barn, tillhörande Halmstads församling.	A. von Engeström, lektor, m. tl.	1881 9/4	11	2,105	22,000	10,000	En styrelse af 12 ledamöter.	13)
Fröken Staël von Holsteins donation.	Att understödja Halmstads barnhem i dess uppgift att vårda och uppfostra minderåriga, fattiga barn.	Staël von Holstein, fröken.	1886 6/2	—	—	2,000	—	Styrelsen för Halmstads barnhem.	
Fröken H. von Wachenfeldts d.o.	D:o d.o.	Hedvig von Wachenfeldt, fröken.	1892 2/7	—	—	5,000	—	D:o d.o.	
C. G. Falcks d.o.	D:o d.o.	C. G. Falck, handlande.	1893 12/1	—	—	2,000	—	D:o d.o.	
Sällskapsspektaklets d.o.		Ett s. k. sällskapsspektakels ledamöter.	1872 10/4	—	42	4,797	—		
Tvenne lyckliga makars d.o.		Tvenne lyckliga makar.	1874 10/3	—	—	14,926	—		
Maria C. Pyhlssons d.o.		Maria C. Pyhlsson, änkefru.	1875 10/3	—	—	26,213	—		
Eleonora Nymans d.o.		Eleonora Nyman, änkefru.	1880 4/10	—	—	13,841	—		
Tillsyningsföreningens d.o.		Halmstads tillsyningsförening.	1881 9/6	—	—	844	—	Drätselkammaren.	
Gottfrid Nymans d.o.		Gottfrid Nyman, handlande.	1883 16/1	—	—	2,593	—		
C. G. Lindgrens d.o.		C. G. Lindgren, landskamrerare.	1883 27/4	—	—	2,966	—		
Ljungbergska stiftelsen.	Att, när kapitalet stigit till det belopp, som erfordras, användas till ett barnhem.	B. C. Ljungberg, änkefru.	1882 21/12	—	—	345,671	35,000	En styrelse af 3 personer.	
von Björnmarkska fonden.	^{3/5} af räntan användas till inköp af kläder och böcker till fattiga lärjungar vid läroverket och folkskolan och ^{2/5} till en arbetaresångförening och musikkår i staden.	A. von Björnmark, drätselkamrerare.	1868 27/11	—	250	5,000	—	Drätselkammaren.	

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Wallmarkska stiftelsen.	Räntan användes för att i Halmstad bilda och uppehålla en praktisk hushållsskola för uppväxande flickor.	C. A. W. Wallmark, handlande.	1886 ¹⁷ / ₂	2	1,000	20,000	—	Drätselkammaren.
Lauterbackska fonden.	Att med räntan årligen understödja 2 fattiga och värlartade ynglingar i stadens läroverksskola.	A. Lauterback, kammarrättsråd.	1828 ²⁴ / ₁	2	38	750	—	Läroverkskollegiet.
Barfothska d:o.	Att med ¹ / ₃ af räntan årligen understödja 2 eller 3 fattiga och sediga lärjungar vid läroverket och med ² / ₃ däraf 1 studerande vid universitetet.	C. Barfoth, tullkontrollör.	1839 ² / ₉	4	190	3,750	—	D:o.
Renströmska d:o.	Att med årliga räntan lämna understöd till 2 medellösa ynglingar vid läroverket.	J. H. Renström, handlande.	1851 ³ / ₅	2	375	7,500	—	D:o.
Tollska d:o och Tollska biblioteket.	Dels d:o d:o till lärjungar vid läroverket och 1 studerande vid universitetet, dels ock underhålla biblioteket.	Florus Toll, öfverstelöjtnant, o. h. h. Annette.	1858 ⁹ / ₁₀	8	¹⁴⁾ 600	13,000	—	D:o.
Konsul G. N. Hammars pensionsfond.	Understöd genom räntan å 2,000 kr. till 2 ynglingar, som åtnjuta undervisning i handels- eller sjömansyrket eller ock i slöjd, å 1,000 kr. till 1 flicka, som skall taga undervisning i hushållsskola, å 1,000 kr. till 1 flicka, som genomgår undervisningsanstalt för lärarinnor, och å 2,000 kr. till 6 fattiga och välfredade tjänstehjon.	Katarina Wessberg, mamsell.	1880 ²⁵ / ₄	8	200	9,302	—	Drätselkammaren.
Rhedinska fonden.	Att med årsräntan lämna understöd till 1 lärjunge vid läroverket.	Mamsell Rhedin.	—	1	7	150	—	Läroverkskollegiet.
Hallbäckska d:o.	D:o till fattiga, inom stadsförsamlingen födda lärjungar vid läroverket.	J. H. Hallbäck, urfabrikör.	1860 ²² / ₈	3	45	1,000	—	D:o.
Fjärde-novemberfonden.	D:o till behöfvande lärjungar vid läroverket.	Bidrag af enskilde.	1864 ⁴ / ₁₁	11	50	1,000	—	D:o.
Bengta Nilsdotters fond.	D:o till fattiga d:o, helst från någon angränsande landsförsamling, och sådana, som ämna gå prästvägen.	Bengta Nilsdotter, bondhustru.	1868 ¹³ / ₈	1	40	800	—	D:o.
Carl Hammars stipendiefond.	D:o till 1, 2 eller 3 medellösa d:o i 6:e eller 7:e klassen.	Carl Hammar, godsägare.	1870 ⁷ / ₆	3	250	5,000	—	D:o.
Prosten Mellqvists fond.	D:o till någon, helst inom Halmstads pastorat född, behöfvande lärjunge vid läroverket.	L. N. Mellqvist, prost.	1880 ¹⁰ / ₁₂	1	100	2,000	—	D:o.
von Möllerska fonden.	D:o till 1 å 2 behöfvande lärjungar i läroverkets 6:e eller 7:e klass.	P. von Möller, ryttmästare, godsägare.	1866 ¹⁵ / ₁₂	2	200	4,000	—	D:o.
G. M. Lidbäcks fond.	D:o till 1 å 2 däraf förtjänta lärjungar.	G. M. Lidbäck, f. d. handlande.	1881 ²⁷ / ₇	1	44	1,000	—	D:o.
Stipendium för klassiska språken.	Att årligen uppmuntra 1 eller 2 lärjungar i läroverkets 7:e klass i de klassiska språkens studium.	Carl Fehrman, kontraktsprost.	1889 ³ / ₆	2	226	5,000	—	D:o.
Wallmarkska fonden.	Att årligen understödja 1 behöfvande lärjunge vid läroverket.	C. A. W. Wallmark, handlande.	1886 ¹⁷ / ₂	1	250	5,000	—	D:o.
Magnus Hammars fond.	Att efter stiftarens och hans tjänarinneas död med räntan understödja 2 lärjungar vid läroverket.	G. A. Hammar, landbrukare.	1890 ²² / ₅	1	100	2,000	—	D:o.
August Barkmans d:o.	Att med premie årligen uppmuntra 1 flitig lärjunge vid läroverket.	Aug. Barkman, handlande, och Maria Barkman.	1888 ²⁸ / ₈	1	44	1,000	—	D:o.
Göranssonska fonden.	Att tillgodogöra den klassiska språkundervisningens främjande medelst ändamålsenlig åskådningsmaterieell.	Z. Göransson, rektor, och N. A. Forsberg, lektor.	1878 ⁹ / ₃ o. ²⁵ / ₃	—	—	642	—	D:o.
Rektor Hults premiefond.	Att tilldelas för bästa uppsatsen å modersmålet i skriftliga mogenhetsexamen.	H. F. Hult, f. d. rektor.	1899 ¹⁵ / ₁₂	1	44	1,000	—	D:o.
Halmstads sparbanks donation.	Att inrätta en yrkes- eller slöjdskola i Halmstad.	Halmstads sparbank.	1892 ¹⁹ / ₁₂	—	2,050	41,000	—	Drätselkammaren.
Gottfrid Nymans fond.	Fonden är utan angifvande af något speciellt ändamål skänkt till Halmstads högre flickskola i Halmstad.	Gottfrid Nyman, grosshandlare.	1883 ¹⁶ / ₁	—	—	2,000	—	Kvinnliga läroverkets styrelse.

d) Stiftelser för sjukvård.

Kristina Bengtssons donationsfond.	Att användas för lasarettets i Halmstad ändamål.	Kristina Bengtsson, mathållerska.	1872 ⁵ / ₆	—	—	4,514	—	Lasarettsdirektionen.
Tolls d:o.	Beredande af frisäng å Halmstads lasarett åt sjuklingar från Halmstads stad.	Annette Toll, öfverstelöjtnantska.	1858 ⁹ / ₁₀	2	280	4,002	—	D:o.
Kristina Petterssons d:o.	Beredande af frisängar å Halmstads lasarett.	Kristina Pettersson, hushållerska.	1877 ²⁷ / ₄	2	37	801	—	D:o.
J. H. Renströms d:o.	D:o d:o åt medellösa personer, i första rummet inom Halmstads stadsförsamling.	J. H. Renström, handlande.	1851 ³ / ₅	1	342	7,502	—	D:o.
von Björnmarks d:o.	D:o d:o för oboligt sjuka.	A. J. von Björnmark, stadskassör.	1866 ¹⁹ / ₁₂	4	455	10,001	—	D:o.
J. P. Dillbergs d:o.	D:o d:o, sedan pensioner till vissa uppgifna personer utgått.	J. P. Dillberg och h. h. Fredrique Dillberg.	1872 ³ / ₁₀	4	300	5,000	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhets-område).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
von Wachenfeldts donationsfond.	Beredande af frisångar å Halmstads lasarett för i fattiga omständigheter varande sjuka.	Fröknarna Hedvig och Charlotta von Wachenfeldt.	1880 28/12	2	226	5,002	—	Lasarettsdirektionen.	
Societetssällskapets d:o.	D:o vid d:o åt sådana medellösa sjuka, företrädesvis från Halmstad, hvilkas sjukvård vederbörande kommun ej kan anses skyldig att bekosta.	A. Lind, lasarettsläkare m. fl.	1880 25/3	4	74	1,602	—	D:o.	
Pripps d:o.	Beredande af frisång vid d:o.	Gustaf Pripp, godsägare.	1882 30/12	3	91	2,001	—	D:o.	
Halmstads kallvattenkurinrättnings understödsfond.	Att använda räntan för fribad åt fattiga behöfvande sjuka.	Styrelsen för kallvattenkurinrättningen.	1873 29/1	—	—	1,465	—	Drätselkammaren.	
Erik Svansons donation.	Enligt landstingets beslut lägges räntan tills vidare till kapitalet.	Erik Svanson, arbetare.	—	—	—	836	—	Lasarettsdirektionen.	
<i>e) Ej registrerade sjuk- och begravningskassor.</i>									
Halmstads arbetares sjuk- och begravningskassa.	Att bereda delägarne sjuk- och begravningshjälp.	Brännvinsbolaget i Halmstad.	1871 14/12	—	50	1,000	—	Drätselkammaren.	
Halmstads handtverksidkares pensions-, sjuk- och begravningskassa.	Att lämna d:o åt medlemmar, äfvensom pension.	Halmstads handtverksidkare.	1864	12	312	10,009	—	En styrelse af 7 personer.	
Slottsmöllans fabriksarbetares sjuk- och begravnings- samt understöds- och pensionskassa.	Att vid inträffande sjukdoms- eller dödsfall understödja fabriksarbetarne samt att pensionera de arbetare, som i 20 år arbetat i Wallbergs fabriksaktiebolags tjänst.	Wallbergs bolag och dess arbetare gemensamt.	1867 5/9	182	11,169	51,887	—	Wallbergs fabriksaktiebolag.	
Sjuk-, skol- och pensionskassan.	Diverse understöd åt fabriksfolket och biträden jämte läkare och medicin.	Wallbergs fabriksaktiebolag.	1863 31/12	21	15,774	218,915	—	D:o.	
Halmstads stenhuggeriaktiebolags arbetares sjuk- och begravningskassa.	Att bereda delägarne sjuk- och begravningshjälp.	Halmstads stenhuggeriaktiebolag.	1877	129	3,790	5,435	—	Skandinaviska granitaktiebolaget.	
Arbetarnes vid Halmstads gjuteriaktiebolag d:o.	D:o d:o.	Halmstads gjuteriaktiebolag.	1877 5/6	34	588	1,193	—	Halmstads gjuteriaktiebolag.	
I. O. G. T:s d:o.	D:o d:o.	I. W. Lindholm m. fl.	1881 11/7	7	312	69	—	En styrelse af 5 personer.	
Gesällernas och handtverkarers d:o.	D:o d:o.	C. E. Gernandt.	1860 1/5	5	152	1,890	—	En d:o af 3 d:o.	
Halmstads arbetares d:o.	D:o d:o.	Arbetare inom Halmstad.	—	34	2,089	—	—	En d:o af 8 d:o.	
Understödsföreningen 501 i Halmstad.	Att vid dödsfall understödja föreningens medlemmar.	Alex. Andersson m. fl.	1898 2/6	1	684	1,220	—	En d:o af 7 d:o.	
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Hallbäckska stiftelsen.	Att bereda understöd åt testators behöfvande släktingar.	C. P. A. Hallbäck, protokollssekreterare.	1858 19/9	30	6,200	156,830	—	Pastor, borgmästare och en af testators släktingar.	
Tollska pensionsfonden.	Att utdela pensioner åt obemedlade fruntimmer.	Annette Toll, öfverstelöjtnantska.	1858 9/10	23	3,020	73,088	—	Två af Konungens Befallningshafvande i länet utsedde förvaltningsmän.	15)
Renströms och Hallbäck pensionsinrättning för gammalt tjänstefolk.	Att bereda pensioner till gammalt tjänstefolk, drängar och pigor inom staden och sådana, som tjänat länge och troget.	J. H. Renström, handlande m. fl.	1851 3/5	36	763	15,250	—	Drätselkammaren.	
Kammarrättsrådet Ferdinand Stockenbergs legat.	Att användas till pensioner åt personer, som innehaft ämbete eller tjänst inom eller vid Halmstads magistrat eller rådstufvurätt eller tillhört stadens poliskår.	Th. Stockenberg, borgmästare.	1880 16/6	3	400	11,562	—	D:o.	
S. Hagmans donation.	Att understödja 1 eller 2 behöfvande personer för lifstiden.	S. Hagman, rådman.	1880 1/9	2	50	1,000	—	D:o.	
Halmstads poliskårs pensionskassa.	Att användas till en pensionskassa för stadens ämbets- och tjänstemän.	Magistraten.	1887 14/7	—	—	5,392	—	D:o.	
Jeanna Stockenbergs pensionsfond.	Att bereda årligt understöd åt 1 eller 2 behöfvande personer ur ståndspersonsklassen.	Jeanna Stockenberg, född Ratzky, änkefru.	1860 14/3	1	41	1,000	—	Magistraten.	
S. Hagmans d:o.	Att lämna understöd för lifstiden åt någon fattig ämbets- eller tjänstemans eller handelsidkares änka af s. k. pauvres houteux.	Sven Hagman, rådman.	1880 1/9	1	112	2,500	—	D:o.	

Anna Staël von Holsteins fond.	Att bereda understöd åt 2 behöfvande fruntimmer af ståndspersonsklassen.	Anna Staël von Holstein, fröken.	1886 ⁶ / ₂	2	168	4,000	—	Magistraten.
Gustafva Hammars pensionsfond.	Understöd dels genom utdelning af räntan å 2,000 kr. till 4 fattiga sjuka fruntimmer och å 1,000 kr. till 3 fattiga fruntimmer af pauvres honteux, dels ock medelst räntan å 1,000 kr. genom köp af ved till fattiga inom Halmstads samhälle.	Katarina Wessberg, mamsell.	1880 ²³ / ₇	12	200	4,000	—	Drätselkammaren.
Gernandtska pensionsfonden.	Dels att med 300 kr. understödja 3 obemedlade fruntimmer, dels ock att med 100 kr. utdela premier till belopp af minst 10 och högst 20 kr. bland lärjungar vid högre läroverket.	C. E. Gernandt, boktryckare.	1881 ²⁵ / ₄	4	500	14,325	—	D:o.
F. L. Holms donationsfond.	Att använda räntan till pensionering af behöfvande änkor och barn efter under magistraten direkt lydande tjänstemän och betjante samt poliskonstaplar.	Fru Sofie Lekander, född Holm.	1901 ¹⁰ / ₁₁	1	100	11,734	—	D:o.
Summa			—	822	63,887	1,744,819	45,000	

C. I Laholms stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

Johan Franzéns fond.	Understöd åt 2 bättre fruntimmer.	Johan Franzén, prost.	1864 ¹¹ / ₃	2	26	467	—	Drätselkammaren.
Carolina och Anna Wessbergs d:o.	Räntan utdelas till 2 bättre, fattiga fruntimmer.	Carolina och Anna Wessberg, fröknar.	1880 ¹⁷ / ₃	2	82	1,500	—	D:o.
Holmströmska stipendiefonden.	D:o till fattiga personer.	J. P. Holmström, urmakare.	1856 ¹⁰ / ₁₉	13	392	7,683	—	Fattigvårdsstyrelsen.
B. Anderssons donationsfond.	D:o till fattiga, som ej åtnjuta fattighjälp.	B. Andersson, handlande.	1862 ²⁷ / ₈	5	100	2,000	—	D:o.
J. A. Thelins stärbhusdelägares donation.	D:o till fattiga änkor.	J. A. Thelin, garfverifabrikör.	1883 ¹ / ₃	4	100	2,000	—	D:o.
Ankan Botilda Melanders d:o.	D:o till fattiga kvinnor, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Botilda Melander, änka.	1883 ²⁷ / ₈	6	100	2,000	—	D:o.
Mamsell Charlotta Kallenbergs donationsfond.	D:o till fattiga, som ej åtnjuta fattighjälp.	Charlotta Kallenberg, mamsell.	1887 ⁹ / ₀	6	120	2,400	—	D:o.
Johs Ljunggrens donation.	Årliga räntan skall tilldelas tvenne i staden boende personer.	Johs Ljunggren, f. d. jordbrukare.	1890 ¹ / ₄	2	18	402	—	D:o.

b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.

Axel von Björnmarks fond.	Räntan utdelas till fattiga skolbarn.	A. J. von Björnmark, kamrer.	1866 ¹⁶ / ₁₃	33	165	3,000	—	Drätselkammaren.
J. Melanders d:o.	D:o d:o.	J. Melander, handlande.	1871 ²⁵ / ₀	3	15	300	—	D:o.

d) Stiftelser för sjukvård.

Carna Hedlunds sjukvårdsfond.	Sjukvård åt fattiga.	Carna Hedlund, barnmorska.	1894 ¹⁴ / ₅	2	22	1,312	—	Drätselkammaren.
Euphrosyne och Mariana Horns donationsfond.	Årliga räntan skall användas till sjukvårdsavgifter för fattiga, staden tillhöriga medlemmar, som för vård intagas å Laholms sjukstuga.	Euphrosyne och Mariana Horn.	1894 ⁴ / ₀	1	6	1,090	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Summa			—	79	1,146	24,154	—	

D. I Falkenbergs stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

27:e novemberfonden.	¹ / ₅ af fondens årliga afkastning utdelas i barmhärtighetssyfte till i Falkenberg boende personer, som ej äro berättigade till fattigvårdsunderstöd, men i behof af hjälp.	C. H. Björk, f. d. provinsialläkare, o. h. h. Eliza Björk.	1903 ¹⁸ / ₁₁	12	391	10,097	—	Kyrkorådet.
----------------------	---	--	------------------------------------	----	-----	--------	---	-------------

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Algot och Cecilia Wijklunds stipendiefond.	Årliga afkastningen skall tilldelas en eller flere gossar eller flickor vid Falkenbergs elementarskola.	Algot Wijklund, järnhandlare, o. h. h. Cecilia.	1903 ⁹ / ₃	2	50	1,100	—	Styrelsen för elementarskolan.
Dan. Lundgrens d:o.	D:o d:o.	Daniel Lundgren, fabrikör.	1904 ⁴ / ₄	1	50	1,000	—	D:o.
Summa			—	15	491	12,197	—	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
E. I Varbergs stad.									
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Helgonskyldsspannmålsersättning.	Att utdelas till fattiga skolynglingar vid Varbergs realskola.	Konung Karl XI och konung Fredrik II i Danmark.	1697 ²⁴ / ₈	—	345	—	—	—	
Göran Hanssons stipendiefond.	Att i penningar och kläder utdelas till d:o vid d:o.	Göran Hansson, handlande.	1655 ²⁴ / ₈	—	8	16)	—	—	16)
Rektor Grimbergs d:o.	Räntan utbetalas med hälften till rektor och hälften till lärjungar vid Varbergs realskola.	A. K. Grimberg, rektorsänka.	1744 ² / ₅	—	4	17)	—	Rektor vid läroverket.	17)
Peder Severendens d:o.	Till fattiga skolynglingar vid Varbergs realskola m. fl.	Peder Severendsen och h. h.	1619 ²⁴ / ₈	—	128	18)	—	—	18)
		Summa	—	—	485	—	—	—	
F. I Kungälv stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Herrmanska fattigförsörjningsfonden.	Understöd åt stadens fattiga.	Mamsell Johanna E. Herrman.	1834 ¹⁷ / ₁₁	10	50	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Herrmanska julgälfvofonden.	Julgälfvor till stadens fattiga änkor och barn.	Densamma.	,	4	24	560	—	Kyrkorådet.	
G. Menns donation.	Understöd åt en, högst två äldriga, obotligt sjuka, företrädesvis fruntimmer.	Postmästaren och kaptenen G. Menn.	1871 ¹³ / ₇	1	143	3,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Fru Göthes gåfva.	Till stadens fattiga.	Fru Christina Louise Göthe.	1854 ²⁷ / ₇	—	7	150	—	D:o.	19)
Fru Kollbergs d:o.	Till fattiga barnaföderskor.	Barnamorskan, änkan M. Kollberg.	1874 ⁴ / ₈	4	16	400	—	D:o.	
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Herrmanska beklädnadsfonden.	Fattiga skolbarns beklädnad.	Mamsell Johanna E. Herrman.	1834 ¹⁷ / ₁₁	19	90	2,326	—	Kyrkorådet.	
P. T. Larssons donation till minne af B. M. Larsson.	Beklädnad åt fattiga barn, som erhålla undervisning i skolan.	Änkan Paulina Temina Larsson.	1895 ¹⁸ / ₁₀	—	²⁰⁾ 72	537	—	D:o.	20)
Jeanssonska gåfvan.	Lönförbättring åt läraren i Kungälv skola.	Handlanden J. Jeansson.	1829 ¹⁶ / ₄	1	89	1,842	—	Skolrådet.	
Premiefonden.	Premier åt skolbarn.	Stadsfullmäktige.	1876 ⁷ / ₈	—	101	800	—	D:o.	
1877 års skolfond.	Skolväsendets befrämjande och förbättrande.	A. M. Byrman m. fl.	1877 ¹³ / ₁	—	127	3,200	—	D:o.	21)
Fru Göthes donation.	Kungälv stads småbarnsskola.	Fru Christina Louise Göthe.	1854 ²⁷ / ₇	—	—	300	—	D:o.	22)
F. d. Pedagogiens premie- och fattigkassa.	Premier åt skolbarn.	—	1893 ²⁴ / ₃	—	—	142	—	—	23)
F. d. Pedagogiens biblioteks- och materialkassa.	Anskaffande af skolmaterieell.	—	,	—	—	418	—	—	23)
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
G. Menns donation.	Understöd åt af fattiga föräldrar född yngling med anlag för mekaniskt yrke.	Postmästaren G. Menn.	1871 ¹³ / ₇	—	—	5,510	—	Fattigvårdsstyrelsen.	24)
Frederika Schöldströms d:o till samskolan.	Samskolas upprättande.	Fröken Frederika Schöldström.	—	—	—	3,000	3,000	Skolrådet.	25)
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Herrmans donation till Kungälv kyrka.	Kyrkans vidmakthållande.	Mamsell Johanna E. Herrman.	1834 ¹⁷ / ₁₁	—	21	1,000	—	Kyrkorådet.	
		Summa	—	39	740	24,185	3,000	—	

A n n ä r k n i n g a r.

1) Räntemedel m. m. år 1905 318·81 kr., utgifter samma år 244·25 kr. — 2) Utdelning har skett med 15 kr. i Renneslöf och 25 kr. i Ysby. — 3) Utdelning har ägt rum med 25 kr. åt 6 barn i Renneslöf och med 25 kr. åt 3 barn i Ysby. — 4) Underhåll af skolhuset 100 kr.; 12 famnar ved till bränsle åt skolläraren 204 kr.; kofoder till skolläraren 150 kr. Stiftelsen består icke af något kapitalbelopp eller någon fastighet, utan är i stiftelseurkunden föreskrifvet, att värdet af de i kol. 2 omförmälda förmåner skall utgå af egendomarne Stjernarp och Flodje, i hvilka förmånerna därför äro intecknade. — 5) Ingen utdelning under år 1905, emedan ena maken fortfarande lefver. — 6) Röntan användes till underhåll åt viss person under hans lifstid, hvarefter den skall användas till sjukvård åt nödställda sjuka inom Årstads församling. — 7) Månadsbetalningar 270 kr., inträdesafgifter 5 kr., straffräntor 7·55 kr. — 8) Delägareafgifter 8,270·97 kr. — 9) D:o 310 kr. — 10) 25 kr. utdelas till hvardera af Knäreds och Ödsmåls socknar. Understöden utgå af afkastningen af de s. k. Montanska godsens, bestående af 14 $\frac{5}{13}$ mantal. 11) Röntemedel år 1905 799·58 kr., utgifter samma år 433 kr. — 12) Donatorn

uppbär under sin lifstid ett årligt belopp af 8,850 kr. Efter hans död utdelas röntan till obemedlade eller mindre bemedlade s. k. pauvres honteux. — 13) Barnen vårdas å barnhem. — 14) Där af 300 kr. till Tollska biblioteket. — 15) Där af 420 kr. i extra understöd. — 16) Från en jord, hörande till landeriet Äkregården å stadens område, betalas årligen 7·50 kr. till läroverket. — 17) Beloppet utgår från en jord, tillhörande enskild person. Stiftelsens storlek uppgifves utgöra 300 daler silfvermynt. — 18) Fonden består af markegångsvärdet af 12 tunnor spannmål, $\frac{1}{3}$ råg, $\frac{1}{3}$ hafre och $\frac{1}{3}$ korn, som förvaltas af Medicinalstyrelsen. — 19) Ingått i allmänna fattigvården. — 20) Utdelning af mer än ett års räntor. — 21) För att restituera fru Göthes donation. — 22) Enligt Kungl. Maj:ts utslag den 24/3 1893 användes röntan till folkskolebarnen, tills annat med pedagogien jämförligt läroverk inrättats. — 23) Enligt d:o utslag användas röntemedlen tillsvidare till folkskolans behof. — 24) Ingen utdelning år 1905. — 25) Fri bostad åt föreståndarinnan.

Stockholm 1907. Kungl. Boktryckeriet.